

DK
DOĞAN
KİTAP

Türk Edebiyatı

YAĞMUR HÜZNÜ

Ahmet Karcılılar

YAĞMUR HÜZNÜ
Ahmet KARCILILAR

YAĞMUR HÜZNÜ

Yazan: Ahmet Karcılılar

Yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ

1. baskı / Can Yayınları, 1998

4. baskı / eylül 2000 / ISBN 975-6719-44-3

Kapak tasarımı: Dipnot

Baskı: Şefik Matbaası

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers, 34544 Güneşli-İSTANBUL

Tel. (212) 677 06 20 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49

Yağmur Hüznü
Ahmet Karcılılar

"Sen bütün cehennemleri biliyordun içindekileri
ve diğerlerini. Deliresi karanlıklar yaşadın
gözlerin ardına dek açık. Gidilmez uzaklara gittin
çelikten atlarınla, görülmez uzakları gördün
ve yıkık tapınaklarda tanrı düşlerini."

Hüzn-ü Rahim, Kahırratlı Cemal,
Destan-ı Sitarü'l- Cevza, XVI. yy elyazması,
İskenderiye Kütüphanesi

Önsöz

"Romanlarım psikolojik değildir.

Daha doğrusu genellikle psikolojik olarak adlandırılan roman estetiğinin ötesindedir."

Milan Kundera

Her şeyden önce benden yine psikanalizle ilgili bir kitap bekleyen okurlarım için bu kitabın onları hayal kırıklığına uğratacağını belirtmeliyim. Kitabı okuduktan sonra bağlantı kuranlar olabilir ama deneğin araştırmayı beklenenden önce bırakması ya da araştırma programının tarafımızca zamanında ve gerektiği gibi uygulanamaması nedenleriyle (denek bunun için gereken çabayı gösterdi; kendi bildiğini okudu ve istediği gibi davrandı; hipnoz da dahil hiçbir teknik işe yaramadı, onu hiçbir zaman yönlendiremedik) bilimsel bir kitapla karşı karşıya olmadığımızı yinelemekte yarar görüyorum.

Okurlar bu koşullar altında kitabı niye yayımladığımı merak edeceklerdir. Benim bitmemiş bir araştırmanın belgelerini davranış bilimleri literatürüne almak gibi bir çabam olmadı hiçbir zaman. Hatta söz konusu araştırmayı on beş yıl önce henüz asistanken yaptığımı ve belgelerin bir gün kullanılabilir düşüncesiyle kütüphanemin raflarında tozlandığını eklemeliyim. Bu açıdan bakıldığında elinizde tuttuğunuz kitabın aslında ilk kitabım olduğunu söylemem gerekiyor.

Daha önce birlikte de çalıştığımız Prof. Dr. Meral Tahrakılıç geçtiğimiz yıl Basic Criminology üstüne bir araştırma yaptığımı söyleyerek ona bahsetmiş olduğum belgeleri istemişti. Tüm dosyayı ona postaladıktan uzun bir süre sonra beni görmeye geldi. Amacı dosyanın bir kitap haline gelmesini sağlamaktı. Ona araştırmanın bitmediğini anımsatarak (araştırmaya temelsiz bir sonuç yazarak risk almanın hiç gereği yoktu, üstelik bu donelerle problemi bile doğru tanımlayabileceğimizden emin değildim) belgeleri bu halde yayımlamanın literatüre bir şey kazandırmayacağım anlatmaya çalıştım. Okur basılıp basılmayacağı tartışılan bir kitabı elinde tuttuğunu düşünerek sonucu baştan kestirebilir ama yine de merak edenler için karşı çıkışlarımın Tahrakılıç'ı etkilemediğini ve beni ikna etmeyi başardığımı söylemeliyim.

Dosyayı açarak kendisinin ve asistanlarının deneğin tepkileri üstüne buldukları sonuçları bana dipnotlar halinde göstermişti. Yine de bu dipnotlar suçun temelleri üstüne sonuçlar üretmek için yeterli değil diye karşı çıkmıştım. Hâlâ tüylerimi kaldıran o cümleyi o zaman söylemişti: "Problemi kriminolojinin entelektüallitesi üzerine kuracaksın." Gülümsemeye çalışarak ve affına sığınarak çalıştığı üniversitenin (Ucla psikiyatri kürsüsünün problemleri literatürde çoğunlukla dikkate bile alınmaz) ona adına yakışır alışkanlıklar yüklediğini, dünyada kürsüsü bile olmayan bir disiplinde problem ortaya koyamayacağımı, kaldı ki Türkiye'de bu araştırma dahil birkaç örnek dışında, Amerika'da sıkça rastlanılan "series kill" vakalara rastlanılmadığını ve bu kısır örneklerde entelektüallite aramanın samanlıkta iğne aramaktan beter olduğunu, çok istiyorsa aynı amaç altında belgeleri Amerika'da yayımlayabileceğini söyledim. Sakince "Araştırma değil, sadece bir kitap yazacaksın" dedi; "Hep bilimsel kitaplar yazmak zorunda değilsin. Mollanın Sandığı gibi, her şeyi iddia edebilirsin ama edebî bir metin olduğu için kimse tezini çürütmeye kalkmaz. Zaten psikoloji ve edebiyat her zaman ilintilidir. Niçin Richart'ın şu ünlü *Melankolinin Manifestosu* gibi bir kitap yazmayasın?" Sonra uluslararası politikayı, komploları ve ülkelerin başka ülkeler ve bölgeler hakkındaki gizli planlarını ve senaryolarını anlatan Maria Lila Krecht'in *Evensel Paranoya* adlı kitabından söz etti. En önemlisi, görünen öykü olarak esaslı bir bilimkurgu sunan ve bunun altında politik bir kurguyu gizem gibi saklayan ama asıl öyküsünü (bir polisiyeyi) çoğu sayfanın üçte birini kaplayan dipnotlarla, parantezlerle ya da epigrafların yaptığı göndermelerle anlatan Ali Mac Khratlier'in *Dipnotlar Kitabı*'ydı. Bu kitapların hepsini davranış bilimciler yazmıştı. Hiçbirinin bilime adadıkları kitapları ve araştırmaları anımsanmıyorken, edebî bir metin olarak (aslında kendileri için) yazdıkları kitaplar dönemlerinde liste başı olmuştu ve hâlâ bu kitaplara gönderme yapan bir yığın yazar vardı. Daha ne kadar kariyer peşinde koşacaktım, neden kendimi tezlerin ve araştırma notlarının sınırları ve bürokrasisi içine hapsedecektim?

Fakat bir de hepimizin duayeni olan Kamer Lal Hatırcı'nın (benim tez danışmanlığımı da yapmıştı) dünyaca ünlü bir pedagoji kitabına gönderme yaptığı, bir psikoloji kitabı gibi görünen ama bütün vakaların ve hasta adları uydurulmuş olan *Portakalı Soydu*m adlı kitabının yarattığı sonuçlar vardı. (Tüm okuyancılar kitabın adını herhangi bir kuşku duymadan kabullendiler, çünkü kitabın ana izleği yetişkin edimlerinin çocuklukta gerçekleşen öğrenmeler olduğunu iddia ediyordu ve çocukluğa ait bir tekerleme böyle bir kitabın adı olabilirdi; üstelik önlerinde Meksika'da eğitim bakanlığı yapmış bir pedagog yazarın kitabı da vardı ve Hatırcı'nın benzer bir kitap yazarak ona öykündüğü sanılıyordu. Hiç kimse kitabın adının, içeriği hakkında ipucu verdiğini anlamadı.) Bu kitap yayımlandıktan beş yıl sonra, Hatırcı'nın kitabın tümüyle kurgu olduğunu itiraf ettiği *Kazan Çömlek Patladı* adlı kitabı basılmıştı. *Portakalı Soydu*m'un baştan sona uydurma olduğunu anlayan rektörlük (birçok doktor kitaba dayanarak hatalı rehberlik ve tedavi yaptıkları iddiasıyla hocayı şikâyet etmişlerdi) Hatırcı'yı hiçbir

referans vermeden üniversiteden uzaklaştırmıştı. Tahrakılıc'a göre bu olay üniversitenin hatasıydı. Kitap meslek kitabı değildi; edebî bir eserdı ve Hatırcı önsözde bunu söylüyordu. Aşırı bir duyarlılıkla onun dağarcığında bir korkak olarak yer almak istemediğimi fark ettim.

Araştırmanın kitaplaştırılması konusunda Tahrakılıc'a çıkardığım bir diğer zorluk deneğin izni konusunda oldu. Araştırma bir tez halini alabilseydi de yayımlanacaktı kuşkusuz. Ancak denek kayda aldığım konuşmalarını araştırma için kullanacağımı sanıyordu, ondan yalnızca bunun için izin almıştım. Söylediklerinin başka bir form altına gireceğini hiçbir zaman düşünmemişti ve şimdi bunun için izin almak olanaksızdı. Tahrakılıc'a göre durum herhangi bir sorun içermiyordu, öyküsünün kullanılacağı formatın bilimsel bir araştırma kitabı ya da edebî bir kitap olmasının denek için önemsiz olduğunu savunuyordu. Ama ben deneğin adının açıklanmasını etik bir sorun kabul ediyordum, adının yerine kitap boyunca denek kodunu kullanmaya ve adım ortaya çıkaracak işaretleri gizlemeye karar verdim. Örneğin görüşmelerin hangi cezaevinde gerçekleştiğini açıklamadım. Yine de dileyen okurların, bence yararsız bir çaba olsa da, derinlemesine bir araştırma yaparak ona ulaşabileceklerini biliyorum.

Yayınevine verilen ilk örnekte araştırma notlarından arındırılmış olan, deneğin yalnızca belli bir zaman dilimini anlattığı bölümleri kullanmıştık. Bu dilim (bana göre deneğin 6-8 yaşları arasındaydı ama Tahrakılıc dahil tüm inceleyenler 10-12 yaşları arası olduğunu iddia ettiler; denek bu konuda hiçbir zaman bana yardımcı olmamıştı) vakanın hikâye olabilecek en iyi bölümüydü ve en fazla bir aylık bir süreyi kapsıyordu. İki editör dosyayı inceleyip kitabın bu şekilde yayımlanamayacağını söylediler. Bu gelişme sonrasında yine aynı zaman dilimi için hikâyeye yardımcı olabilecek araştırma notlarını kullanmaya karar verdik. Doğrusunu söylemek gerekirse ilk dosyanın aksine deneğin söylediklerini bire bir kullanmak yerine okurun tüketebileceği hale getirmekte sakınca görmedik. (Belgeler deneğin teyp kaydına alınmış konuşmalarının çözümleriydi. Bitmek tükenmek bilmeyen uzunlukta, karışık ve ortasında konu değişikliği yapılmış cümleler vardı. Bu cümleleri okunur hale getirmeye çalıştık.) Denek kimi zaman yaşadığı veya tanık olduğu cinsellikle ilgili bir olayı tüm detaylarıyla anlatıyordu. Fakat tanıklığı çocuk yaşlarında olduğu için anlatımında bir çocukluk ve masumiyet vardı. Buna rağmen, yayınevi karşı çıkmasa da, en azından okuru incitmemek ve kendi adımı korumak için izlediği pornografik bir anlatımdan uzak tutmak gerekiyordu. Bu bölümlerin çıkarıldığını itiraf etmeliyim. Ancak diğer bölümlerle bağlantılı ve deneğin ruhsal analizi için gerekli kimi bölümlerin kitaba girmesini istiyordum. Bu bölümlerde deneğin kullandığı argo terim ve tanımlamalar yerine daha yumuşak ve kabul edilebilir sözcükler kullandım.

Açıklanması gereken diğer bir konu, davranış bilimleriyle ilgilenmeyen bir okurun kitabı ansiklopedi ve meslek kitapları eşliğinde okumaya çalışmasını önlemek için araştırmada kullanılan teknik terimlerin ve öyküyle ilgisi olmayan meslekî tanımlamaların yerine kitapta anlamlarının ve açıklamalarının konulmuş veya kimi zaman da bölümün tamamen çıkarılmış olmasıdır. Her ne kadar Tahrakılıc kendim için bir kitap yazmamı istemişse de ben bu kitabın davranış bilimlerinin ulaşılmaz sınırlarını arayan seyyahlar için bir elkitabı olabileceği hayalimi gizliden gizliye sürdürüyorum.

Ahmet Karcılılar
Cincinnati, 1998

I

"Tout, au monde existe pour
aboutir a un livre."

Mallarmé

Yağmur yağacak.

Her an gelebilir, zaman onun zamanı...

Hazırlanmalıyım. Geldiğinde ona karşı en güçlü olduğum yerde, sokakta olmalıyım. Yalnız olduğum evden çıkıp insanların arasına karışmalıyım. Herkesin içinde gelip bir kambur gibi sırtıma çıkamaz. Yalnızken bana yaptırdığı şeyleri insanlarla birlikteyken yapmamı isteyemez. Bu yüzden çılgınlık atıp duvarları yumruklamamı ve kendimi yerden yere atmamı gerektirecek kadar yakınlaşmaz bana; böylece diğerleri ne denli kötü ve çirkin olduğunu anlamazlar. Ama hep yakında bir yerde olduğunu da hissettirir.

Yıllar önce bulaşan ve sinsi bir virüs gibi ruhumda saklanan hüznü bu, ona yağmur hüznü diyorum. Bana hissettirmeden döllendiği rahimde yıllar yılı büyüdü, serpildi ve onu yenemeyeceğimi, onunla baş edemeyeceğimi anladığında ortaya çıktı. Üstelik karşısında ne kadar çaresiz olduğumu da biliyor; bu yüzden karşısına çıkmamaya çalışıyorum. Ancak arkasına saklanıp geldiği yağmurla o benim karşıma çıkıyor.

Her canlı gibi daha da büyümek istiyor. Geçmişin sonsuzluğundan bu yana üç beş ruhta sürdürdüğü kısır devinimini olabildiğince fazla ruha bulaşarak çoğaltmak, geleceğin sonsuzluğuna uzanmak istiyor. Şimdilik yalnızca yağmurla geliyor. Bendeki gelişimini tamamladığında baktığım birçok nesnede onu göreceğim; dinlediğim bir aryanın vokalinde karşıma çıkacak, okuduğum bir romanın herhangi bir dipnotunda onu bulacağım, izlediğim eğlenceli bir filmin bitiş yazılarında onunla yalnız kalacağım. Seviştiğim kadın o olacak birden, yazdığım kalem ya da birkaç satır karalanmış kâğıt olacak. Biliyorum, beni hiç yalnız bırakmayacak. Ondan kurtulamayacağım.

Biliyorum, bu kitabı bana o yazdırıyor. Okuru uyarmak ve onun varlığından haberdar etmek amacıyla kitaba epigraf olarak aldığım şiirin okurda yarattığı savunma mekanizmalarım ortadan kaldırmak için oyunlarla dolu, eğlenceli bir önsöz yazdırdı bana ve ben bunu önleyemedim. Üstelik şiire de aynı oyunları oynadığı bir dipnot ekletti. Şükürler olsun ki bu tuzağa karşı şimdi okuduğunuz bölümü yazabildim ve okurda aynı savunma mekanizmalarını yaratacak bir başka şiiri bölüme epigraf olarak koydum. Aslında bu bölümü okura rehberlik edecek ve ondan koruyacak bir önsöz olarak düşünmüştüm. Daha sonraki bölümlerde, o burada yokken yazdığım bu satırların da bir oyun olduğuna okuru inandıracak ve böyle bir tehlike olmadığım düşünmesini sağlayacak karşı satırları yazmam için beni zorlayacaktır. Okur bu tuzağa kesinlikle düşmemeli ve ona karşı hazırlıklı olmalıdır.

O ruhuma bu kitabın kahramanından bulaştı. Deneğin ruhundan sıyrılıp sözcüklerine karıştı; bana hiç hissettirmeden, satır aralarına sinerek ve anagramlarla kendini başka sözcüklerin içine saklayarak ruhuma geçti. Okur bilmeli ki onun yüzünden her şeyimi kaybettim. Çevremdekiler benim ruhsal sorunlarım olduğuna inanıyorlardı ve ben bu korkunç yaratığı onlara anlatamadım. Üniversiteden uzaklaştırıldım. Karım beni terk etti, çocuklarımla yüzlerini bile göremiyorum ve üstelik şimdi ben, bütün bu değerlerin önemli olduğuna bile inanmıyorum, hep onun yüzünden. Tek korkum kitap bitmeden önce onsuz kalamayacağım denli gelişip bana bütünüyle sahip olmasıdır. Çünkü bu kitabı ikimiz de istiyoruz, o başka ruhlara bulaşmak için istiyor, ben ondan kurtulmak için...

Ona tümüyle yenik düştüğüm zamanlar olacaktır. Okur tıpkı kitabın önsözü gibi bütünüyle onun iradesinde yazdığım bölümlerle karşılaşacaktır. Yapmam gereken şeyi biliyorum, yağmur diner dinmez onun okurun ruhuna bulaşmasını önleyecek yeni bölümler yazmak. Okur bilmeli ki bu korkunç varlıktan okuru korumak için çaresiz ve zavallı bir ruhun elinden gelebilecek her yolu deneyeceğim. Çevresine duvarlar örüp, üstünü örtülerle kapatacağım. Onu bulaştığı bütün hücrelerimle birlikte içimden söküp, çoğalmak için kullanacağı bu kitaba hapsedeceğim. Her şey gibi o da sonunda bir kitap olacak.

Ama o duvarları yıkıp, örtülerden sıyrılıp kendini okura göstermek isteyecektir. Bunları yapamasa da okur kitapla birlikteyken kimi zaman onun derinlerden gelen hüznü sesini duyacaktır. Bu durumda okur, bir hayvanat bahçesini dolaşırken henüz güneşlenme zamanı gelmemiş kaplanların kapalı hücrelerinden gelen seslerini duyduğunda ne yapıyorsa onu yapmalıdır. İlgisizce öteki sayfaya geçmelidir.

İlk damlalar cama vurmaya başladı. Geliyor, sokağa çıkmalıyım.

Hayır, bunu yapamam. Epigrafi değiştirmeyeceğim.

II

"Kendi kendime sordum: 'Tüm hüznü
temalar arasında, insanların evrensel
kavrayışına göre en hüznü olanı
hangisidir?' Belirgin yanıt 'Ölüm' oldu.
'Ne zaman?' diye sordum, 'tüm
temaların bu en hüznüsü en şiirsel
hale gelir?' Daha önce oldukça ayrıntılı
bir biçimde açıklamış olduğum gibi,
burada da yanıt açıkça ortadadır;
'Güzellik'le en yakın biçimde birleştiği zaman.
'Şu halde, güzel bir kadının
ölümü tartışılmaz bir biçimde
dünyanın en şiirsel konusudur.'"

Edgar Allan Poe

Anadolu'nun büyük kentlerinden birinde (önsözde anlattığım etik nedenler yüzünden olayın tarihini ve yerini gizlemek zorundayım) ruhsatsız çalışan bir genelevin üst kattaki odalarından birinde güzel bir kadın ölü bulundu. Kadın yirmi yaşında bir fahişeydi. Bıçak sol göğsünün hemen altına bir kez sokulmuştu. Elbisesinde delik olmadığından bıçaklandığında büyük bir olasılıkla çıplaktı, yeşil elbisesi öldürüldükten sonra katili tarafından özenle giydirilmişti. Yine aynı özenle yatağa yatırılmış, iki eli göğsünün üstünde birleştirilmişti. Omzuna dek uzun saçları taranmış denecek kadar düzgündü. İnce elbisesi kanı durduramamıştı; elbisesini koyu bir renge boyayan kan göğsünün altından ve göğsünden göbeğine doğru başka bir hat üzerinden yatağa akmıştı, odanın başka bir yerinde kan izi yoktu. Odadaki eşyalar derli topluydu, yatak çarşafı kadının yattığı yer dışında kırıksık bile değildi. Hiçbir boğuşma izine rastlanmamıştı. En önemlisi kadının yüzündeki huzurdu. Ne göz kenarlarında bir acı izi, ne de dudaklarında bir üzüncü kıvrımı vardı; hatta gazetelerin, onun bir ölüye hiç benzemeyen yüzünü Mona Lisa ile karşılaştırdıklarını anımsıyorum.

Kadının müşterisiyle üst kata çıkışının üzerinden iki saatten fazla zaman geçince, diğer kızların "Anne" dediği evin patronu meraklanıp boştaki kızlardan birini bakmaya göndermiş, kapının açılması ve içeriden hiç ses gelmemesi üzerine yukarı çıkıp yedek anahtarla kapıyı açmıştı. Kız yataktaydı, tavana bakan gözleri açık olmasa uyuyor sanılabilirdi. Odasına birlikte çıktığı müşterisi kapının hemen yanındaki sandalyede oturuyordu.

Müşterisi dirseklerini dizlerine dayamış, öne doğru eğilmişti. Uzun saçları öne düştüğünden yüzü görünmüyordu. Karnı ağrıyan biri gibiydi ve sanki bu ağrı yüzünden kapıyı açanlara bakacak hali yoktu, Kadın merakla arkasında durup odada ne olup bittiğini anlamaya çalışan kızları iteleyip odadan çıktı. Kapıyı kapattı ve polisi aramak için hızla aşağıya indi. Bir yandan yarı çıplak bekleyen kızlara giyinip dışarı çıkmalarını işaret ederken diğer taraftan telefonu açan polise heyecanla, yanında çalışan kızlardan birinin ağabeyinin ya da bir akrabasının bir müşteri gibi gelerek kızı öldürdüğünü söyledi. Hem heyecanı, hem Ermeni aksanı, hem de polisin tecrübesizliği yüzünden adresi vermesi oldukça zor oldu. Oysa genç polis telsizden yalnızca "Marita'nın Evi" diye anons etse ekiplerin evi kolayca bulması için bu bilgi yeterli olacaktı. Uzun bir süre sonra polisler gelip sandalyede iki büküm oturan deneği ayağa kaldırdıklarında, denek elinde tuttuğu metal kısmı açıkta duran kanlanmış beze sarılı bıçağı yavaşça yere bıraktı, bileklerine kelepçe takılırken hiç karşı koymadı.

Ev mühürlendi. Evin sahibesi ve çalışan diğer kadınlar kısa süren gözaltı sırasında adamı ilk kez gördükleri yolunda ifade verdiler. Denek olayla ilgili hiçbir şey söylemiyor, hatta tuvalete gitmek gibi (konuşmadığı için illegal bir ceza olarak ranzası dahi olmayan bir hücrede tutuluyordu) zorunlu bir iki ihtiyacını belirtmek dışında konuşmuyordu bile. Savcılığın dosyayı (ölen ile öldürülen arasında kan bağı olmadığından evi çalıştıran kadının sandığı gibi namus meselesine dayandırmaları mümkün görünmüyordu) katilin, maktulü dost tutmak ve gelirinden pay almak istemesi ve maktulün bu teklifi kabul etmemesi nedeniyle öldürdüğü gibi uydurma bir savla hazırladığı günlerde, bu cinayetin deneğin ilk öldürme olayı olmadığı ortaya çıktı. Çok kısa süre içinde ikisi aynı şehirden, biri komşu ilden, diğeri çok uzak bir bölgeden dört faili meçhul dosya daha savcının eline ulaştı. İkisi vesikasız çalışan fahişeydi, biri boya işi yapan tanınmış bir şirkette muhasebe müdürü olarak çalışıyor ve yalnız yaşıyordu. Serbest hatta bazılarına göre hafif tavırlarıyla tanınmıştı. Uzak bölgeden gelen dosyada öldürülen kadının genç yaşta kocasından ayrılmış, küçük oğluyla birlikte yaşayan biri olduğu yazıyordu. Hepsinin ortak özelliği, sol göğüslerinin altından bir kez bıçaklanmış olmaları, yataklarında, elleri göğüslerinin üstünde birleşmiş şekilde sırtüstü yatıyor halde bulunmaları, en ilginçiyse, şaşılacak derecede birbirlerine

benzemeleriydi. Denek diğer cinayetlerinde kaçmış, Marita'nın Evi'ndeki son olayda kaçmak elindeyken bilinmeyen bir nedenle beklemişti.

Deneğin teslimiyetçi davranışları ve hiç konuşmuyor oluşu mahkeme heyeti tarafından, baronun atadığı avukatın iddia ettiği pişmanlık duygusuna bağlanmadı; olsa olsa medyanın dediği gibi toplumu kendisinden kurtarmak isteyen bir canavarın suskunluğu olabilir bu teslimiyetçi davranışlar; ama bu görüş "Gereği düşünüldü" diye başlayan ve "tasarlayarak birden fazla kişiyi öldürmesi nedeniyle" sözcükleriyle devam eden kararda yer almadı; aksine mahkemeye saygısızlık olarak yorumlandı. Adli tıp doktorları, denek sordukları sorulara hiç cevap vermemiş olsa da davranışlarına bakarak akli dengesinin yerinde olduğuna dair rapor hazırladılar. Raporun hazırlanma sürecinde deneğin bir gece çılgınlıkla kendisini yerden yere atıp kafasını hücre duvarlarına vurmasını, kendisini kurtarmak için baştan beri sürdürdüğü anormal suskunluğuna yeni bir anormal tavır ekleyip akli dengesinin yerinde olmadığına dair rapor almak istediğine yordular. Bu çılgınlık ve panik halini heyetteki bir doktorun itirazı olmasa rapora bile almayacaklardı.

Aynı yıl "Suçun oluşumunda, suçtan bağımsız olarak (yani suça doğrudan bağlantısı ve ilgisi olmayan), geçmişe dayalı öğrenmelerin etkisi" konulu araştırmam için Dekanlık aracılığıyla İçişleri Bakanlığı'na örneklememe seçimi için göndermiş olduğum dilekçeme cevap bekliyordum. Asistanlığını yaptığım ve tez danışmanlığımı yapan Kamer Hoca araştırma konusunun çok geniş olduğunu söylüyor, kendi disiplininden de hareketle tezi, 0-7 yaş arası öğrenmelerle sınırlandırmamı istiyordu. Sınırlandırmayı örneklemem belirlenmesi sonrasına bırakmıştık. Dilekçe "Uygundur" yazısı elinde Adalet Bakanlığı'na gönderildi. O sıralar deneğe ait idam kararı mecliste onay bekliyordu. Dönem itibariyle (demokratik sürecimizi bölen rejim değişikliğinin üstünden henüz beş ay geçmişti) mahkemeler oldukça kısa sürüyor ve idam dosyaları yeni çalışmaya başlayan atanmış meclisten (Konsey demek belki daha doğru olur) çok çabuk geçiyordu. Meclis onayının Resmî Gazete'de yayımlanmasından bir gün sonra bakanlık yazısı fakülteye geldi. Yazıda deneğin adı verilmişti ve bulunduğu cezaevi yönetimine araştırma için gereken kolaylığın gösterilmesine dair yazı gönderildiği söyleniyordu. Doğrusu daha geniş bir örneklem beklentisi yüzünden hayal kırıklığına uğramıştım, ancak Kamer Hoca araştırmayı yine de yapabileceğimi, problemi sınırlandırmayı seanslar sonrasına bırakarak sorunu aşabileceğimizi söyledi. Böylece geniş bir örneklem uygulamayı düşündüğüm testleri ve sorulan rafa kaldırdım.

Cezaevi yönetimi denekle konuşabilmem için bir hücre hazırlamıştı. Haftada dört gün, birer saatten oluşan seansların başlangıcında ondan hiçbir tepki alamamıştım. Cezaevine gittiğimde bize ayrılan hücrede onu beklemeye başlıyordum, bir süre sonra denek de gardiyan eşliğinde hücreye geliyor ve demir kapı üstümüze kilitleniyordu. Tahta bir masanın iki tarafına karşılıklı oturuyorduk. Kayıt için teybin tuşuna basıp masaya bırakıyordum. Araştırma için önce onun iznini almam gerekiyordu ve ben her seansa ondan izin isteyerek başlıyordum. Oysa hiç konuşmuyordu, kafası öne eğik bir durumda ve her seansta beş sigara içerek bir saati dolduruyordu. Süremiz kısıydı (bencil düşündüğümü anlamıştı sanıyorum), meclisten onayı çıkan idamlar kısa sürede infaz ediliyordu ve ben iletişim kanallarını açacak hiçbir yol bulamıyordum. Kamer Hoca deneğin, araştırma nedeniyle infazın geciktirildiği gibi bir kaniya kapılmış olduğunu düşünüyordu; denek bu yüzden mümkün olduğunca araştırmayı uzatmaya çalışıyordu. Bu düşüncenin doğru olmadığını, onun geride hiçbir iz bırakmadan ölmeyi beklediğini biliyordum. Onu çözecek kontağı bulmaya çalışıyordum. Uzun süren çabalarımın sonucunda onu konuşturamamış olmanın verdiği umutsuzlukla neredeyse vazgeçmek üzereydim ki bir rastlantıyla iletişim kuruldu.

Fakülteden ayrıldıktan sonra apansız bir yağmur başlamıştı. Cezaevine gitmek için uzun süre taksi aramış ve oldukça gecikmiştim. Girişten sonra hücrenin bulunduğu binaya kadar cezaevi bahçesini yürüyerek geçmem gerekiyordu. Bana eşlik eden gardiyan şemsiyesinin altına benim de girebilmem için herhangi bir teklifte bulunmadı. Hücreye girdiğimde onun benden önce getirilmiş olduğunu gördüm. Bana baktı ve anlaşılabilir bir yüz ifadesiyle "Yağmur mu yağıyor?" dedi.

Şaşılma görmem için elimden geleni yaptım. Paltomu çıkarıp sandalyenin arkasına astım ve sakince "Lanet olası" dedim, "birden başladı". İlk defa gülümsediğini görüyordum ama başı yine öne eğikti. "Lanet olası" dedi o da, "hep birdenbire başlar." iletişimin devamı için istekli görünüyordu.

Şaşkınlığım iki nedene dayanıyordu. İlki konuştuğu içindi. İkincisi bana sorduğu soru yüzündendi. "Yağmur mu yağıyor?" sorusunu, ne yaptığı bilinen birine öylesine sorulmuş bir soru gibi sormamıştı. Kitap okuyan birine "Kitap mı okuyorsun?" diye sorduğunuzda aslında onun ne yaptığını biliyorsunuzdur ama konuşmayı başlatmak için bu ahmakça soru yeterlidir. Onunki böyle bir soru değildi, yağmurun gerçekten yağıp yağmadığını merak ediyordu ve ben onun tutulduğu yerin artık koğuş olmadığını anlamıştım. Büyük olasılıkla hücreye alınmıştı ve infaz yakındı. Çıkışta eve gitmek yerine rektörlüğe gidip deneğin konuştuğunu bildirmeyi ve infazı erteletmek için gerekli girişimleri yapmayı (bunun olanaksız olduğunu bilmiyordum) planladım. O gün deneğin, ölümünün çok yakın olması yüzünden konuşmaya karar verdiğini düşünmüştüm. Sonradan deneğin koğuştaki kalmasının can güvenliği için uygun olmadığını öğrendim, kendini infazdan önce öldürtmek için her şeyi (koğuş ağalarına dayanmak, kumar masasını bozmak, esrar zulalarını idareye söylemek gibi) yapıyordu, bu yüzden hücreye alınmıştı.

Teybin tuşuna basıp masaya bıraktım. Bunu önemsizmiş gibi yaptım, bir yandan öne eğilerek ellerimle ıslak saçlarımı kurutmaya çalışıyordum. Teypten etkilendiğini (record tuşuna basıldığında kırmızı bir ışık yanıyordu) düşündüğümünden ona takılıp kalmasını istemiyordum. "Cevap versen de olur, vermesen de" gibi bir tavırla, "Seni de hep ıslatır mıydı?" diye sordum. Cevap verdi. O konuşurken önleyemediğim bir kuşkuyla bu araştırmayla nereye varmak istediğimi bildiğini, araştırmamın neredeyse sınırsız konusunun önceden ona söylendiğini düşündüm. Bu olasılık yüzde sıfır olmasına rağmen duyduğum kuşkunun gerçek olup olmadığı kimi zaman aklıma takılır.

III

"Cihan var olmadan ketm-i ademde
Hak ile birlikte yekdaş idim ben
Yarattı bu mülkü çünkü o demde
Yaptım tasvirini nakkaş idim ben."

Şirî

"Çok küçükken, annem ve babam yangında ölmeden önce babanım marangoz atölyesinde çalışırdım. O yaşta benden, örneğin polyester atma işi beklenmediğinden daha çok getir götür işlerine bakıyordum. Çekiç getir, işkence götür gibi. O kadar küçüktüm ki büyük işkenceleri taşıyamazdım daha, atölyeye uygun bir çırak değildim. Bu yüzden çoğunluk şerit ve planya önünde biriken talaş ve hurda tahtalarla oynamayı severdim, yakalandığımda babamdan çekiç sapıyla kötek yiyeceğimi bile. Babama göre ustalar ve kalfalar tarafından bana her an iş verilebilirdi ve benim alesta beklemem, oyun oynamamam gerekiyordu. Bu yüzden çocuk olduğumu hiç hatırlamadım, erken büyüdüm. Bu yüzden işten ve çalışmaktan nefret ettim. Ama nefretim asıl kaynağını çok sonraları anladım. 'Babamızı babamız olduğu için sevmemiz gerekir' ya da 'Annemizi, çocuklarımızı, kardeşlerimizi feodal bağlarımız yüzünden sevmemiz gerekir' inancının yanlışlığından söz ediyorum. Babamızı da diğer insanlar gibi iyi bir insansa sevmeliyiz, değil mi? Kan bağı kötülüğün kabullenilmesini gerektirir mi? Neyse, anlatmak istediğim bu değildi. Bir gün işten kaytarmak için atölye yanındaki kerpiç binanın üst katına çıktım. Bina iki katlıydı, alt katı kereste deposu olarak kullanılıyordu. Üst katın bir duvarı yıkılmıştı, yıkık duvarın dibine oturup kendimi gizleyerek dışarıyı seyretmeye başladım. Bir süre sonra yağmur başladı."

Sustu, çok önemli bir şeyi nasıl söyleyeceğini tasarlıyor gibiydi. Kuşkusuz bunu daha önceleri de denemişti ama hiç başaramamıştı. Bu son denemesiydi, doğru anlatamazsa başka şansı olmayabilirdi. Onu yüreklendirmek için yüzümdeki ilgi ve anlama çabası ifadesini yoğunlaştırmaya çalıştım. Soru dosyasını zaten hiç açmamıştım. (Bütün bu notları seanstan sonra fakülteye döndüğümde rektörlükten haber beklerken yazdım.) Bunun etkili olduğunu sanıyorum; daha önceki seanslarda bana hissettirmeden önümde açık duran dosyadaki sorulan okuduğunu görmüştüm, içlerinde işe yarar bir soru olsa belki daha önce konuşacaktı. Onun açılımını sağlayacağını sandığım aptalca bir soru sorarak her şeyi berbat etmek istemiyordum. En iyisi o susana kadar beklemektir.

"Yağmur hızlandı, hızlandı, fonda evler, ağaçlar önce silikleştiler, bir süre sonra salt yağmuru görüyordum sanki. Hiç ses yoktu, yalnızca yağmurun şakırtısını duyuyordum. Birden o ana dek farkında olmadığım bir hüzne yuvarlandığımı fark ettim. Yağmur bütün dünyayı kaplamış, bütün evrene hâkim olmuştu. Yağmur sonsuzdu. Damlalardan bir girdabın içinde dönüyor, sonsuzluğu anlamaya çalışıyordum. Sonra sanki yağmurun sesi de kayboldu, tüm görüntüler kayboldu; dingin, sessiz bir beyazlıkta kendimle baş başaydım.

Ölümden sonra dirilmeyi, sonsuz yaşamı düşündüm. Dünyanın sonsuz evrenin içinde, tarihin sonsuz zamanın içinde küçücük bir nokta olduğunu fark ettim. Sonsuz yaşam içinde tarihin olamayacağını, sonsuz bir döngünün içinde hapsedildiğimi, üstelik bu çaresizliğe, her zor durumda sığındığım onun da benimle birlikte mahkûm olduğunu anladım. En kudretlinin acizliğini hissettim. Kimsenin farkında olmadığı bir kapanda olduğumuzu, zaman denilen çıkışı ve hatta kendisi de olmayan sonsuz labirentte kapalı kaldığımızı düşündüm. Çaresizdim. Çaresizdim. Lanet olsun, çaresizdim. Çaresizlik paniğe dönüştü, panik sırtıma çıkıp boynuma sarıldı, bağırmağa başladım. Haykırarak yıkık duvar boşluğundan aşağıya atladım, çamurların içinde yuvarlandım. Kalkıp bağırarak koşmaya başladım. Yağmur altında nereye gittiğimi bilmeden ve nereye gittiğimin önemsiz olduğunu bilerek koştum, koştum, koştum. Ayağımın acısı beni kendime getirdi. Yorulmuştum, boş bir tarlanın ortasındaydım. Ellerimi yukarı kaldırıp hayal kırıklığıyla gökyüzüne baktım. Yağmur yanaklarımdan gözyaşlarıma karışıp süzülüyordu.

Bir dönem önce hüznle gelip sonra paniğe ve krize dönüşen yaşamın bu en büyük çıkmazını benden daha bilge kişilere anlatmaya çalıştım. Kimse anlamadı, herkes hüznümü anlamsız buldu. Şimdi kimseye anlatmıyorum. Üstelik kriz halinde değilken onu tanımlayamıyorum bile, şimdi olduğu gibi. Bana sonsuzluğu anımsatan her şeyde hüznüm yeniden başlıyor, kimselere belli etmiyorum. Bir köşeye çekilip krizin geçmesini bekliyorum. Üstelik o yaşlara göre şimdi daha güçsüzüm."

Bir süre daha devam etmesini bekledim. Umutla yüzüme bakıyor, anlattıklarını anlamış olmamı bekliyordu. İnfazı engelleyememe olasılığına karşı tekrar şansım olmayabilir düşüncesiyle, "Bu yüzden mi öldürüyorsun?" diye sordum. "Hayır" dedi, "bununla ilgisi var mı bilmiyorum ama neden bu değil. Sana son olayı anlatayım. Aslında bana onu (sandığın gibi yağmuru değil) hatırlattığı için onu önceden seçmiştim bile, bunu kendime

söylemeye çekiniyordum. Öldüreceğimi anladığım anda vazgeçiyordum çünkü. Bir paçavraya dolayıp kemerimin arkasına sakladığım bıçağı herhangi bir olaya karşı korunmak amacıyla alıyordum yanıma sanki, öldüreceğimi kesinlikle düşünmüyordum. Kaç kere ona ulaşmak için o eve gittim, ama her seferinde başka kadınlara sığındım. Son gittiğimde kendimi durduramadım. Yukarıya çıktık. Ev bile bana onu anımsatıyordu, evi onun yaşadığı ev gibi karanlıktı.

Karanlıkta olası bir eşyaya ya da çıkıntıya çarpma korkusuyla acemi adımlarla onu izledim. Koridor boyunca bir tarafa sıralanmış kapıların koyu renk boyalı küçük camlarından sızan ışıkla belli belirsiz görebildiğim silüetinden daha çok bu kenar mahalle evinin sessizliğinde rahatlıkla duyduğum nefesini izledim belki de... Durup odasının kapısını açtığı anda, odadan koridora yayılan loş ışıkla aydınlanan yüzüne şaşkınlıkla baktım. Kapıda durmuş, odaya girmemi bekliyordu, bense titizlikle kapalı olduğunu tahmin ettiğim kalın perdelerin izin verdiği kadar ışıklanan odasının cılız aydınlığına girmeden, karanlığın içinden ona bakıyordum... Yüzünü çevreleyen siyah, düz saçları; loş ışılda gri gibi görünen ama mavi olduğuna yemin edebileceğim yere bakan gözleri; pürüzsüz, beyaz teninde gölgelenen yüz hatları; bilinmeyen bir hüznle kıvrılmış dudakları ve bedenini şimdilik benden gizleyen küçük çiçeklerle bezeli, belki su yeşili yekpare elbisesi içinde bir azizeye benziyordu. Önce, alt katta "Anne" dediği kadına verdiğim parayla bu işi yapmanın bağışlanmaz bir günah olabileceği nedeniyle duraksadığımı düşündüm. Sonra, neden, beklediğimi sormak için gözlerini yerden kaldırıp bana çevirdiğinde gerçeği anladım. Bu karanlık koridor, ışılda bekleyen ve karanlıktaki yüzümü arayan bu kadın, her şey ama her şey o kadar tanıdıktı ki..."

Sustu. Hücre kapısının kilidini açan gardiyanın sinirli sesini duyuyorduk. Bana son bir ipucu vermesi için umutla gözlerine baktım. Sigarasını söndürüp ayağa kalktı. Gardiyana doğru ilerlerken atılıp kolunu tuttum; koridorun, kadının, karanlığın ve ışığın ona neyi hatırlattığını sordum. Durup bana baktı, gardiyan homurdanıyordu. "Zamanımız var" dedi, "istediğimizden daha çok."

IV

"Toutes les femmes que j'ai rentreées se
dressent aux horizons, Avec les gestes
piteux et les regards tristes des
sémaphores sous la pluie."

Cendrars

Rektörlükten içimi rahatlatan haberi aldıktan sonra fakülteden ayrılıp eve döndüm; infaz yakın görünmüyordu ve çok gizli kalması koşuluyla bilgiyi veren bakanlıktaki dostumuz süreyi uzatmak için elinden geleni yapacağım söylüyordu. İnfazım bekleyen bir idam mahkûmu için tarihi bilinmeyen o anın bir türlü gelmemesi sonucunda yaşanan depresyonlar konusunu tartışmak istemiyorum; ortalama insan için bu bekleyiş dayanılmaz bir işkence olabildiği gibi kimi zaman yaşanan her anın bir kazanç olarak görülmesini de sağlıyor, üstelik mahkûmun sürekli içinde taşıdığı af beklentisini de unutmamak gerek. Şu an bu genellenmenin bende yarattığı rahatsızlığın infaz tarihinin ertelenmesi konusunda duyduğum rahatsızlıktan (hiçbir zaman ortalama insan olarak kabul edemeyeceğim denek için, o zamanlar bilmesem de, bu durumun önemsiz olduğunu artık bildiğimden) daha fazla olduğunu belirtmeliyim; her ne kadar işim birbirine benzeyen tekil örneklerden genellemeler çıkarmak olsa da...

Bant kaydını kâğıda döküp defalarca okudum. Deneğin çözülmesini sağlayan yağmura dayandırdığı panik atağı üzerinde pek durmadım. Notlarımın başına Leningrad Üniversitesi doktorlarından aziz dostum Prof. Dr. Yevski'nin Bilinçaltından Notlar kitabından "Budalar buldukları ilk nedenin doğru olduğuna inanırlar, ikincil ve hatta daha çok olabilecek diğer nedenler üzerinde durmazlar" sözlerini yazdım. Denek paniğinin öldürme nedeni olmadığını kendisi de söylemişti. Ancak mahkemeler dahil şimdiye dek susan ve ölüme mahkûm olan birinin birdenbire yağmur nedeniyle konuşması bu ilk nedene asal anlamlar yüklememe neden olabilirdi; üstelik her nasılsa yeterince şeyi bana anlatmasına yetecek zamanımız olduğunu biliyordu, hem de istemediğimiz kadar.

Birçok araştırma göstermiştir ki problemin nedeni olarak hastanın verdiği ilk bilgiler veya kendince olası bulunduğu nedenler asıl nedenler değildir. Zaten hasta problemini tanımlayamadığından savunma mekanizmalarını oluşturmamaktadır. Asıl neden çoğu zaman geride, aklın derinliklerinde, bilinçaltında pusuda bekler. Bu nedenle deneğin temel problemi olarak gördüğü panik ataklarının (bunu kabul etmese de paniğinin temel neden olduğuna inanmamı istediğinden eminim) ötesinde bir neden aramam gerektiğini biliyordum. Bu ilk kayıtlardan çıkarılabilecek asıl etkilerden birinin deneğin babasıyla yaşadıkları olabileceğini not ettim. Babası hakkında redde varan kesin yargıları olmasına rağmen annesiyle ilgili herhangi bir şey söylememiş olması ilginçti. Oysa çoğu rahatsızlığın temelinde kişinin anneden aldığı kompleksler, inançlar, davranış biçimleri ve anneye yaşanan olumsuz ilişkiler olduğunu biliyoruz. Benim hazırladığım şablonda anneye ilişkilerin sorgulanması ilk maddeyi oluşturuyordu. Annesinden söz etmemesini, asıl etkinin annesinden kaynaklandığı ve bu nedenle bilinçaltına attığı varsayımına dayandırarak onu çözmek için annesiyle ilgili sorulara ağırlık vermem gerektiğine karar verdim.

Üstelik son cinayetini anlattığı bölüm ile annesi arasında ilinti kurmak olanaklıydı. Öldürdüğü bütün kadınların fiziksel açıdan birbirlerine benzedikleri düşünülürse, deneğin "Bu karanlık koridor, ışıktaki bekleyen ve karanlıktaki yüzümü arayan bu kadın, her şey ama her şey o kadar tanıdıktı ki..." sözleriyle annesini anımsadığını (annesinin fiziksel özelliklerini henüz bilmemekle birlikte) varsayabiliriz. Öldürdüğü kadınlarla daha önce yatmamış olması da onları annesiyle özdeşleştirdiğini gösterebilir. Bu bilgiye bir de kadınların fahişe olmalarını veya hafif ve serbest diye tanımlandıklarını eklersek şöyle bir önerme oluşturabiliriz. Denek küçük yaşta yitirdiği annesine benzeyen ve beklediği azize özelliklerini göstermeyen kadınları öldürüyordu. Onlara ulaşmak, sığınmak, belki "Anne" demek için gidiyordu ama kadınlar para karşılığında deneye kendilerini sergiliyorlardı. Annesine ulaştığını düşündüğü anda kadın kabullenmeyeceği bir şekilde soyunuyor, yatağa uzanıp belki de kışkırtmak için bacaklarını ayırıyor ve ondan hiçbir zaman yapmayacağı şeyi bekliyordu. Denek öldürme kararını o zaman veriyordu. Bıçağı gizlice çıkarıyor ve bir eliyle kurbanının ağzını tüm gücüyle kapatıp kalbine sokuyordu. Belki çırpınmasını önlemek için kurbanının karnına oturuyor da olabilir. Bıçağa sarılı bez yaradan fişkıran kanın kendi üstüne ve sağa sola sıçramasını önliyordu. Öldüğünden emin olduktan sonra kadını giydirip (annesinin olması gerektiği gibi) ortalığı topluyor, evden hızla uzaklaşıyordu.

Deneğin dinsel inançlarının güçlü olduğu ve yoğun bir mistik etki altında bulunduğu ortadaydı. Panik atağını anlatırken söylediği "Sonsuz yaşam içinde tarihin olamayacağını, sonsuz bir döngünün içinde hapsoldüğümü, üstelik bu çaresizliğe, her zor durumda sığındığım onun da benimle birlikte mahkûm olduğunu anladım. En kudretlinin acizliğini hissettim." cümlelerinden tasavvufila ilgilendiğini çıkarabiliriz. Kurbanlarını

öldürdükten sonra ellerini göğüslerinin üstünde, namaz kılan bir kadın gibi birleştirmesi bu ilgiye dayandırılabilir.

Yeni önermeye göre bir sonraki seans için hazırlıklarımı yaptım. Savımı destekleyecek soruları hazırladım. Vakayı çözdüğümü sanıyordum, geriye bu çözümü kanıtlayacak verileri toplamak kalmıştı. Denek ertesi sabah asılsa bile problemi ortaya koyup bir sonuç yazabilir ve bundan da rahatsız olmazdım. Tezime o denli güveniyordum.

V

"Zaman nedir? Sormazsanız
biliorum, sorarsanız bilmiyorum."

Aziz Augustinus

Okur onunla nasıl savaştığımı görüyor olmalı. Daha önce okuru uyardığım bölümde beklemediğim kadar çabuk gelerek epigrafi değiştirmemi sağladı. Ama ben de onun etkisinin zayıfladığı anlarda istediğim uyarıcı sözcükleri ve cümleleri ima ederek yazabiliyorum; üstelik o epigrafi başka bir bölüme koymayı başardım. Böylece okurun gardım hiç düşürmemesini sağladığımı sanıyorum. Onu içimden usulca çıkarıyorum. Harf harf, sözcük sözcük, cümle cümle ondan kurtuluyorum. Ben kurtuldukça okuru koruyacak hamleleri daha iyi yapabileceğimi biliyorum.

Okurun, o öyle istediği için düşmüş olduğu bir yanılgıyı düzeltmem gerekiyor. İlk nedenlerin geçerliliğinin sorgulanması ve ikinci, üçüncü nedenlerin araştırılması konusunda yapılan bir araştırmada elde edilen sonuç ilk nedenin doğru olduğu yolundadır. İkinci, üçüncü ve hatta bulunabilecek diğer birçok neden çoğunlukla geçersizdir. Bu yüzden yanılgıya düşen fazla sayıda araştırmacı tanıyorum.

Bunlardan biri olan Komiser Murat son görev yeri olan İstanbul'da karşılaştığı bir cinayeti çözmek için araştırma yapıyordu. Şehrin en iyi otelinde kalan bir Yiddiş rahibi odasında öldürülmüştü. Rahip Yahudi cemaatlerinin düzenlediği bir kongre için şehre gelmişti ve katılımcılara bir konuşma yapması bekleniyordu. Komiser Murat'ın yardımcısı akla gelebilecek ilk neden olan şu savı ortaya attı. Cinayetin işlendiği odanın karşısında bulunan kral dairesinde ünlü ve zengin bir modacı kalıyordu ve büyük olasılıkla modacının herkesçe bilinen mücevherlerini çalmaya gelen hırsızlar yanlış odaya girmişlerdi. Rahip bağırıp çağırmaya başlayınca da öldürmek zorunda kalmışlardı. Murat bu açıklamaya inanmadı. Katil rahibin odasında bulunan daktilodaki kâğıda İngilizce "Adın ilk harfi dile getirilmiştir" notunu bırakmıştı. Sıradan bir hırsızın bu notu bırakması saçmaydı. Bu yüzden odada bulunan rahibe ait bütün kitapları paketleyip eve götürdü. Kitapların çoğu İngilizce'ydi ve Kabala'yla ilgiliydi. Murat kitaplardan Tanrı'nın dile getirilemeyen ve dört harften oluşan bir gizli adı olduğunu öğrendi, isim dört harften oluştuğuna göre yeni cinayetler beklemek olasıydı.

Beklediği gibi oldu. İki cinayet daha işlendi ve ölümlerin yanına, adın diğer harflerinin dile getirildiğini anlatan notlar bırakıldı. Murat için katile ulaşmak an meselesiydi; bütün cinayetler birer ay arayla (her ayın üçünde) işlenmişti ve şehir haritası üzerinde cinayet yerleri noktalandığında kusursuz bir eşkenar üçgen oluşuyordu. Gelecek ayın üçünde, üçgenin bir eşkenar dörtgene dönüştüğü yerde (şehrin varoşlarının dışında terk edilmiş bir malikanede) acımasız bir gelenekçi mezhep dördüncü cinayeti işleyecekti.

Murat ayın ikisinde ıssız malikaneye gitti ve Kızıl ihvan ve adamlarım kendisini beklerken buldu, ihvan çok önceleri hapse attırdığı, kendisinden intikam almak için yeminli, uslanmaz suçlulardan biriydi. Murat yardımcısının basit ve en açıklanabilir olan kuramının doğru olduğunu acı bir şekilde anladı. İhvan'ın adamlarından biri modacıyı soymak için otele gitmiş ama yanlışlıkla rahibin odasına girince onu öldürmek zorunda kalmıştı. İhvan, Murat'ın cinayeti çözmek için Kabala'yla uğraştığını duyunca (oysa daktilodaki notu, konferansında sunmak için rahip yazmıştı) yıllardır özlemle içinde büyüttüğü intikam saatinin geldiğini anlamıştı. Kabala'yı öğrenmiş, Murat'ı bu ıssız malikaneye çekecek planı hazırlamış ve iki cinayet daha işlemişti. Şimdi sıra dördüncüsündeydi. Murat, İhvan kendisini öldürmek için dikkatlice nişan alırken, bir eşkenar üçgenden elde edilebilecek başka eşkenar dörtgenlerin diğer köşelerinden birine gitmediği için hayıflanmaktaydı. Katilinden son arzusu, bir sonraki yaşamlarında bu kadar karışık bir labirent dilememek oldu, düz bir Yunan labirenti istiyordu. Oysa taşıdığı batıl inançlar ona her zaman uğursuzluk getirmişti.

İlk nedene aldırmaıyı yüzünden oldukça zaman ve para kaybeden bir diğer araştırmacı da tanıdığım bir İtalyan fizikçidir. Raymond Samullyan sarkaçların yoğun çekim ortamlarında salınımlarıyla ilgili araştırması sırasında tarama çalışması için kütüphaneye gitmişti. Orada bulunduğu Ortaçağ'dan kalma tek sayfalık elyazmasını entelektüel bir heyecanla yürüttü. Bu Latince belgeyi çözmeye çalışırken neredeyse tüm dünyayı dolaştı. Araştırması sırasında başına gelmeyen kalmadı; görevlerini aksattığı için üniversiteden kovuldu, paranoya sahibi oldu. Belgenin Ortaçağ'da kurulmuş ve halen faaliyetlerini sürdüren bir çetenin gizlerini ortaya çıkaracağını umuyordu. Üstelik bu illegal örgütün kendisini izlediğine inanıyordu. Sonunda on yıl önce belgeyi ilk bulduğunda karısının ona söylemiş olduğu savın doğru olduğunu düşünerek araştırmayı bıraktı. Belge bir pazar listesiydi; pazar alışverişi için bir kadının kocasına yazmış olduğu nottan başka bir şey değildi, yalnızca Ortaçağ mantığıyla yazıldığı için biraz karışık.

İlk nedenlerin geçerliliği konusunda anlatabileceğim daha başka vakalar da var. Görüldüğü gibi o, okurun, sözcüklerin bilinen anlamlarının altında başka anlamlar aramasını istiyor. Çünkü kendisini oralara gizliyor ve bu

şekilde kitaptan okura daha kolay geçebileceğini biliyor. İkincil anlamlar peşinde koşması için okuru zorlamaya çalışıyor. Bu yüzden okurun çoğunlukla doğru olan ilk nedenlere inanmasını istemiyor.

Bant çözümlerini yapar yapmaz denegin temel sorununun, çözülmesini sağlayan yağmurla anlatmaya çalıştığı ve bana göre ilk neden olan, zamanın ve evrenin sonsuzluğu üstüne olduğunu anlamıştım. Geçmişe bakıldığında birçok sanatçının aynı sorunla ilgili eserler verdiğini ya da eserlerinin bazı bölümlerini bu soruna ayırdığım görürüz. Sanatsal yaratmanın temelinde yatan bilinçaltı rahatsızlıklarının en önemlilerinden biridir sonsuzluk korkusu. Aslında herkes evrenin ve zamanın sonsuz olduğunu bilir, ama farkında değildir. Bu bilgi ancak farkına varıldığı zaman bir nevroz haline dönüşür. Gittikçe sıklaşan aralıklarla bilinçaltından çıkıp bilinci rahatsız etmeye başlar. Kişi eğer rahatsızlığını sanatsal yaratma yoluyla ortaya çıkarabilirse (tanımlayabilirse) sorunu aşmış ya da yenmiş olarak görür kendini; bu bir çeşit korkunun üstüne gitmektir; "Sana karşı çıktım ve yendim" duygusu üretir. Nevrozun diğer bir ortaya çıkış şekli de düşlerledir. Nevrozunu düşlerle ortaya çıkaran hasta uyandığında çoğunluk sorunu anımsamaz bile, bir çeşit can sıkıntısıyla uyanır ve güneş yükseldikçe unuttur. Buna sorunu görmezden gelme tavrı da diyebiliriz. Bu iki grubun dışında kalan bir grup daha vardır ki ne sanatsal yaratma yoluyla soruna karşı çıkabilirler, ne de düş görerek sorunu görmezden gelmeyi başarabilirler. Bu gruptakiler sorunu en kötü biçimde yaşarlar. Yaşamı amaçsız ve anlamsız bulurlar, üstelik suça eğilimlidirler.

Bu bilgilerle önermeyi oluşturdum. Denek nasıl biçimlendiğini bilemediğimiz düşünsel gelişmesi sırasında kendisine yüklenen ve henüz hazır olmadığı mistik bilgiler nedeniyle bazı çıkmazlara girmişti. Aldığı disiplinin bilgisine göre insanlar öldükten sonra yeniden dirilecek ve sonsuza dek yaşayacaktı. Denegin çıkmazı buradaydı, düşünen bir beyin sonsuza dek ne yapabiliirdi? Sonsuzluğun içinde tanımlanabilir sürelerin, iyiliğin ve kötülüğün, suçun ve cezanın, başlangıcın ve bitimin ne gibi bir önemi olabilirdi; dolayısıyla tarih, ahlak, hukuk, felsefe ve bildiğimiz tüm bilginin fasaryadan ibaret olduğuna karar verdi. Seans sonunda söylediği, "Vaktimiz var, istediğimizden daha çok" sözlerinde aslında sonsuzluğa işaret vardı.

İnsanlığın sahip olduğu her şeyi ve uygarlığı reddetmek bir cinnet ve çılgınlık hali gerektirir. Dikkat edilirse burada entelektüel bir reddediş yoktur; yürekte inanan ve her sonucuna katlanmayı göze alan bir reddediştir bu. Hasta her zaman bu düşüncede değildir. Yalnızca korkusu bir panik ve kriz anına dönüştüğünde buna inanır. Yaşam anlamsız ve amaçsızdır. Öyleyse ya bu anlamsız yaşamı sona erdirmelidir ya da bu edim için bir anlam aramalıdır. Hastanın çevresindekiler için sorun bu dönemde başlar, patlamaya hazır bir bombayla karşı karşıya olduklarından habersizdirler. Hasta arayışları sırasında her türlü çılgınlığı yapabilir ve bu çılgınlıklara çevresindekileri de ortak eder. Çevresindekiler kimi zaman da kurbanları olur.

Deneğin bu sorunla ilgili olarak ailesinden yardım beklediği ama bu beklentinin karşılıksız kaldığı söylediklerinden anlaşılıyor. Babası onu hiçbir zaman anlamamış, çocuğundaki düşünsel gelişimin farkında olmamış ve kendisi değilse bile ona rehberlik edebilecek birine sorunu açmamış. Tek düşündüğü onu iyi bir esnaf olarak yetiştirmeye çalışmakmış. Annesinin bu sorunla ilgili bir yardımı olamayacağı zaten ondan hiç söz etmemesiyle ortaya çıkıyor. "Bana sonsuzluğu anımsatan her şeyde hüznüm yeniden başlıyor, kimselere belli etmiyorum. Bir köşeye çekilip krizin geçmesini bekliyorum. Üstelik o yaşlara göre şimdi daha güçsüzüm" sözleriyle panik anında ona eskisi gibi karşı koyamadığını anlıyoruz. Korkusu krize dönüştüğündeki edimlerini (öldürdüğü bunca insanı) bu bilgiler altında değerlendirmek zorundayız. "Ellerimi kaldırıp hayal kırıklığıyla gökyüzüne baktım" demekle aslında, her güç durumda sığındığı Tanrı'nın da bu çaresizliğe sahip olduğunu düşünüyordu. Böyle bir çaresizliğin sonuçlarını düşünebiliyor musunuz? Bu önermeye göre bir sonraki seans için hazırlıklarımı" yaptım. Savımı destekleyecek soruları hazırladım. Vakayı çözdüğümü sanıyordum, geriye bu çözümü kanıtlayacak verileri toplamak kalmıştı. Denek ertesi sabah asılsa bile problemi ortaya koyup bir sonuç yazabilir ve bundan da rahatsız olmazdım. Tezime o denli güveniyordum.

Ertesi günkü seansta denek konuşmaya devam etti. Yıllardır kimseye anlatmadığı düşünceleri ve anıları yağmur gibi dökülüyordu. Tanrı biliyor ya yönlendirici olarak hazırladığım sorulan sormaya bile fırsat bulamadım. Sormaya kalkıştığım zamanlarda da duymazlıktan geldi ve bildiğini okudu. Bana farkında olmadığım bir şeyi anlatmaya çalışıyordu ama bu kez hep yaptığı gibi onu tanımlamak değildi tavrı. O şeye sahip olmam gerektiğine inanıyordu, o şeyi ancak böyle anlayabilirdim.

VI

"En büyük keyif, *parole* (söz)
düzeyindeki evriminin arkasındaki
süreçtir, yani anlamların, kelimelerin
ve deyimlerin dönüşümlerindeki
sonsuz keşiftir."

Jean-François Lyotard,
Postmodern Durum

"Yumulmuş ele benzeyen demir tokmağı vurduktan sonra eli çarşafının altında kayboldu. Yer yer boyaları dökülmüş gök mavi kapının önünde siyah bir yığın gibi duruyordu. Çarşafının üstlüğü burnunun üstünden geçirip kulak hizasında diğer tarafa sıkıştırmıştı. Yalnız kaşları ve gözleri görünüyordu, iri ter damlaları çarşafın altından alınca süzülüp gözlerine iniyordu. Gözlerim kırıştırdı, elini çarşafın altından çıkarıp alını sildi. Dönüp 'Çıksana oğlum yukarı' dedi. Basamaklar yüksekti, üç basamağı zorlukla çıkıp yanında durdum. Ama dur, sana önce oraya, o karanlık eve nasıl geldiğimizi anlatmalıyım.

Ellerinde kırmızılı yeşilli yuvarlak levhalar taşıyan şapkalı adamlar vagonların önünde dolaşıp uzun, sarı düdüklüklerini çalarak 'Son durak' diye bağırınca trenden inmiştik. Yürüyerek, çok yemekten kursakları çatlamış ve bir köşede kanatlarını yayarak sarsılmalarla ölmeyi bekleyen kumruların, küçüklü büyüklü kuş sürülerinin uçuşup kaçtığı, içlerine arpa, buğday, dan yığılmış büyük, serin ve karanlık hangarların önünden geçip boyasız, kerpiç evlerde, bok kokulu kara çaylara derileri yatırıp ağır tahta silindirlerde suyunu sıkarak gergefleyen tabak mahallesinin sokaklarını mekân tutmuş ısırgan köpeklerinin arasına dalmaya cesaret edemeyince, köz ateşleri üfören körüklerin önünde ağır çekiçleri tutan bilekleriyle terli alınlarını silip demire her vuruşlarında kıvılcımlar çıkaran nalbantların ve tahta tokmaklarıyla davul çalar gibi tencere, tabak döven bakırcıların arastasına saptık. Çıplak ayağımı taşlar kestiğinden yürüyemiyordum; kadın, köpek korkusundan ziyade Kaleiçi'ne uğrayıp bana lastik bir pabuç almak için yolu uzattığını söyledi. Üstü kocaman çarşafarla kapanmış, dar, çıkışı zor ve kalabalık bir sokaktan geçerken, mallarını sağlı sollu büyük örtülere yaymış, ünleri birbirlerini bastıran çerçilerin birinden beyaz, tutamağı sarı demirden lastik bir çift pabuç aldık. Yokuşu inip atları gölgeye bağlı, çekekleri yere indirilmiş yaylı arabalarda sebze, meyve satan pazarcıların; pamuk tepili sarı çuvalları, top edilmiş renkli kumaşları çevresine yığılı yüksek tezgâhlarda iğneye iplik geçirmeye çalışan gözlüklü yorgancıların, terzilerin ve ince bıyıklı, eli rendeli, saç talaşlı marangozların dükkânlarının arasından, mallarını pazara indirmiş, boş develerle, atlarla, eşeklerle köyüne dönen satıcıların; ellerinde ağır fileler ve yüklü torbalarla hızlı hızlı yürüyüp bir an önce evine varmaya çalışan insanların doldurduğu bir meydana çıktık. Kararmış ahşap evlerin birbirinin üstüne bindiği arnavutkaldırımlı bir sokağa girip ayakları bağlanmış tavukların, hindilerin, delikli mukavva kutulara doldurulmuş civcivlerin, yünleri allı sarılı boyanmış koyun sunilerinin başında bekleyen değnekli cambazların yanından esvapçıların sokağına saptık. Yeni alınmış pabucum hayvan tersine bulanmıştı, kadın bu yüzden kızdı bana, bastığım yere dikkat etmem gerektiğini söyledi. Hasırcıların ve urgancıların bulunduğu sokağın uzun, taş merdivenlerini çıkıp bahçesinde güvercin satıcılarının birbiriyle hüner yarıştırdığı izbe bir hanın arka kapısından girip ön kapısından çıkınca, üçer şerefeli iki minaresinin arasına bayraklar çekilmiş sarı, büyük bir caminin ve gövdesini yıldırım delmiş, iki ağaç kalınlığındaki en alt dalma çan bağlı çok büyük bir çınarın bulunduğu başka bir meydan gördük. Çınarın gölgesine sıralanmış mavi muşamba kaplı tahta masalarda kimi sessizce çay içen, kimi kol kaldırıp masalara vura vura domino oynayan, kimi nargile fokurdatan kasketli adamların oturduğu mavi kapılı ve pencereli kahvenin önünden geçip, evlerin kerpiç duvarlı bahçelerin ve ağaçların ardına saklandığı, sarı topraklı sokaklarına kıyısında otlar türemiş arıkların yoldaş olduğu bir mahalleye girdik. Sokak başındaki çatal çeşmeli meydana geldiğimizde uzun ağaç dallarına binip tozutarak koşuşturan çocuklar oyunlarını bırakıp peşimize takıldı. Bağırışları birbirine karışıyordu ama 'Cinci Sahire' sözünü seçebiliyordum. Kadın elimden tutup hızlı hızlı yürümeye başlayınca onun büyük adımlarına ayak uyduramadım, bir iki kez tökezledim. Çocuklardan bazıları bu kez 'Sahire çocuk kaçırmış' diye bağırmaya başladılar. Önünden geçtiğimiz evlerden birinin perdesi açıldı, dudakları buruş buruş, yaşlı bir kadın pencereye çıkıp bir elini gözlerinin üstüne siper yaparak çocuklardan birine hemen eve gelmesini söyledi. Karşı taraftaki evin bahçe kapısından çarşafli bir kadın çıktı, duvar dibinden sinsice yürüyüp arkamızdan bağıra çağıra gelen çocuklara yaklaştı. En önde, kadının geldiğinden habersiz elindeki tenekeye vurarak tempo tutan bir Çocuğun ensesine okkalı bir tokat patlattı. Onun yanında yürüyen ve kadını görünce kaçmaya çalışan diğer çocuğun kulağından tutup ikisini de bahçe kapısından içeri soktu. Ne pencereden bağırان yaşlı kadın, ne de çocuklarını döven diğeri, elimden tutup hızlı adımlarla yürüyen kadına bakmışlardı. Sanki kadınla göz göze gelmek istemiyorlardı, sanki aralarında korkuya dayalı, bir tek çocukların uymadığı gizli bir anlaşma vardı. Kadın çok

sinirlenmişti, iki katlı bir evin bahçe kapısı önünde durup çarşafının altındaki çantasından sapma ibrişim bağlı büyük bir anahtar çıkarmış, iki kanatlı ahşap bahçe kapısını hışımla açmıştı. Çocuklar bahçenin kapı yüksekliğindeki kerpiç duvarının arkasında kalıp sesleri kesildiğinde derin ve kısa soluklarla rahatlamıştı.

Bahçe kapısının üstünde hilal kiremitlerle örtülmüş küçük bir çatı vardı. Kapı dibinden uzayıp çatı eteğini sararak bahçe duvarı üstüne yayılmış ve tellerle eve tutturulmuş ihtiyar asma geniş yapraklarıyla bahçenin yarısını gölgeliyordu. Kadın tokmağı sertçe tekrar vurdu. Kapının diğer tarafından, önce derinden gelen, sonra yaklaşan nalin seslerini kilitte dönen anahtar sesi izledi. Kapı yavaşça aralandı. Gün ışığı aralanan kapıdan süzülüp koridora vurdu. Kınadan kızıl siyah parlayan, uzun, düz bir tutam saç kapı arkasından savrulup öne doğru salındı. Çoktandır güneşe yaban kısılmış bir çift göz önce kadına, sonra bana baktı. Geriye, koridorun gölgesine çekildi, girebilmemiz için kapıyı ardına dek açtı. Kadın içeriye girerken bir şeyler mırıldandı, dua ediyordu sanırım. Eğilip meslerinin üstüne giydiği lastikleri çıkarırken söylendi, 'Nerede kaldın kız?' Kız bana bakıyordu, gözlerini benden ayırmadan uyuduğunu, kapı sesini geç duyduğunu söyledi, sonra başıyla beni işaret ederek 'O mu?' dedi. Kadın başını salladı. Ben hâlâ kapı önünde duruyordum, içeriye girmemiştim. Kadın meslerini duvar dibine bırakıp bana döndü, utandığını ya da çekindiğini sanıyordu, içten olmaya çalışarak 'Girsene oğlum içeri' dedi. Oysa korkuyordum ama yapabileceğim başka bir şey yoktu, yavaş adımlarla eşikten geçtim. Kız kapıyı kapattı. Kapı kapandıkça duvarlardaki ışık küçüldü, daraldı, kayboldu. Koridorun dibindeki cılız, belli belirsiz loşluğa kadın ve kızın gölgeleri düştü, sanki dünya bir an ışısız kaldı.

Gözlerimin önünde ışıklar oynasmaya, birbiri ardına gelip geçmeye başladılar. Işıkların parlayıp sönmeye başlamasından başka bir şey görmüyordum. Kadın pabuçlarımı çıkarmamı söylüyordu, eğildim, pabuçlarımın tutamaklarını el yordamıyla bulup açtım. Doğruduğumda başım dönüyordu, duvara dayanıp ellerimle gözlerimi kapadım. Işıklar eğilip büküldüler, renksizdiler, durmadan karanlığın bir yanından girip öte yanından çıkıyorlar, bir aydınlanıp bir kararıyorlardı. Biri tam karşımda durdu, yalnız dış çizgileri belli ışıktan bir kapıya benziyordu. Keskin köşeleri yuvarlandı, törpülendi, yavaşça silinip kayboldu. Hiç ışık kalmamıştı, parmağımı gözüme bastırdım, bastırdığım yerden bir ışık peydahlandı, kırmızılaştı, parmağımı çekince kayboldu. Karanlık, kör olduğumu sanıp ellerimi hızla gözlerimden çektim, gözlerimi deli deli açtım. Kadın ile kız koridorun sonundaki kapıdan, içeriye bir yerlere giriyorlardı.

Karşıdaki duvarda kara giysilerin asılı durduğu sıra sıra uzun çiviler çakılıydı. Gözlerimi kapattığımda gördüğüm ışıktan kapının izi silik bir aydınlık gibi baktığım yerde duruyor, gözbebeklerimle birlikte oynuyor, nereye bakarsam bakayım oraya geliyordu. Dış kapıya baktım. Kapının aralıklarından küçük ışıklar geçiyor, düz bir hattı izleyip yere düşüyor, yerde, üzerinde tozların oynadığı ışıktan yuvarlaklara dönüşüyordu. Kadının sesini duydum, kapıdan başını uzatmış içeri gelmemi istiyordu. Sonra içeriye döndü, kıza 'Ayakları çok kirlenmiş yavrumun, hadi yıkayıver' dedi. Kız iç kapı önüne bıraktığı nalınlarını ayağına geçirip kısa adımlarla yanıma geldi, eğilip elini uzattı. Tuttum. Birlikte koridor boyu yürüyüp iç kapıdan girdik. Karşıda duvara bitişik ahşap bir merdiven vardı, yukarısı karanlıktı. Üst katta, ahşap tavanı kesen merdiven boşluğundaki korkuluklar belli belirsiz seçiliyordu. Solda yarısına kadar buzlucaımlı bir kapı aydınlık bir odaya açılıyordu. Merdivenle oda duvarının arasındaki boşlukta, üstüne kahverengi kareler işlenmiş muşamba örtülü büyükçe bir masa ve vernikli teldolap vardı. Biri oda kapısı ile merdiven önü arasında, diğeri oda kapısından teldolabın önüne kadar uzanan iki gümüş renkli yolluk serilmişti. Merdiven altının yanakları tahta dilmelerle kapatılmıştı, dilmelerin üzerinde yerden yüksekte büyükçe bir kapak vardı. Tahta yer döşemesi teldolabın ayaklarında son buluyordu; oda duvarı ile merdiven arasındaki zemin taş döşemeydi. Duvara büyük, bakır bir leğen dayanmıştı. Karşı duvarda, dibinde aynı boyda birkaç nalin duran koyu renkli bir kapı daha vardı; kız elimi bırakıp kapı kolunu tutarak anahtarı çevirip kapıyı açtı. Işık içeriye doldu; kapı yan bahçeye açılıyordu. Bahçenin kerpiç duvarının üstünden yakındaki bir caminin beyaz taşlı minaresi görünüyordu.

Taş merdivenden beton yalakla çevrili tulumbanın yanına indik. Kız merdivenin yanında duran, hep bahçede kullandığını sandığım takunyaları giydi, eliyle işaret edip yalağın üstüne oturmamı istedi. Bir eliyle tulumbanın kolunu hızlıca indirip kaldırdı, su akmaya başlayınca diğer eliyle ayağımı suyun altına tutup kirleri ovuşturdu. Tulumbanın hemen yanında evin duvarına bitişik bir hela vardı. Kapısı açıktı. Merdivenin diğer tarafında ağaç dikmelerin üstüne hilal kiremitler dizilerek yapılmış, yanları açık şeytan damı bodruma inen kapının üstünü örtüyordu. Kadın pencerede göründü, çarşafı çıkarmış, başına bir yazma bağlamıştı. Kıza yemek olup olmadığını sordu. Kız beni öne doğru eğip kollarımı yıkamaya başlamıştı, közleme yaptığını söyledi. Kadın 'Ben de ekmek ıslayayım o zaman' dedi, 'çocuk da acıkmıştır'. Kız yüzüme su çarptı. Ayaklarım kirlenmesin diye kucaklayıp merdivenin ilk basamağına bıraktı. İçeriye girdik, kız kapıyı kapattı.

Kadın teldolaptan bakır bir tencere çıkardı, masanın üstüne koyup kapağını açarak içine baktı. Merdiven altındaki kapağı açtı, üstteki üç kat rafta tabaklar, çanaklar, bakır kupalar, cam bardaklar diziliydi, alttaki büyükçe raf dikine ikiye bölünmüştü. Bir bölümde gümüş taslar, bezler, sarı sabunlar, keseler vardı. Diğer bölümdeki bohça edilmiş ekmek bezinin düğümünü çözüp iki yufka aldı, sofrâ bezini koltuğuna sıkıştırıp odaya girdi. Kız entarimi çıkarınca utandım. Altımda başka giysim yoktu, bülüğümü elimle örttüm. Kız gülerâk elimden tutup beni odaya götürdü, kapı dibindeki geniş yer minderine oturmamı isteyip odadan çıktı. Kadın sofrâ

bezini yere sermiş, yufkaları sofra bezine koyup yere oturmuştu. Bakır sürahidene eline azıcık su döküyor, kuru yufkanın üzerine serpiyordu.

Oda çok büyüktü, yerde desenleri birbirine benzeyen siyahlı yeşilli iki halı vardı. Ön bahçe kapısına bakan uzun duvarda iki, diğerinde bir pencere tülle örtülmüş, perdeleri pencere kenarında toplanmıştı. Duvar diplerine soluk mavi renkte yer minderleri sıralanmıştı. Pencere duvarların bitiştiği köşede buluşan iki kerevet pencere altlarına dek uzanıyordu. Kenarlarına kırmızı yapraklar işlenmiş örtüleri, sırt minderleri, etekleri bembeyazdı. Koridor ve merdiven tarafındaki duvarlara iki halı asılmıştı. Koridor tarafındaki duvarda asılı halı iki sütunla üçe bölünmüştü. Sağdakinde Kabe kocaman görünüyordu. Kara örtüsünü tam ortadan turuncu işlemelerle süslenmiş bir hat kesiyor, ak giysili, kara sakallı hacılar çevresinde dönüyordu. Ortada üç kemeri iki sütuna binmiş bir revak kesiti vardı. Revağın üst duvarı parlak bir hilalin ışıldadığı lacivert bir geceyi ikiye bölüyordu. Soldakinde Kabe'nin bulunduğu yer uzaktan resmedilmişti. Çevresinde binlerce kişi namaza durmuştu. Namaz kılanları, kemerlerle birbirine bağlanmış sütunlardan payandaların çıktığı, üstleri örtülü, gölgeli duvarlar çeviriyordu. Daha uzaklarda sayısız minareli camiler, evler ve evlerin arkasında ağaçsız sarı tepeler sıralanıyordu. Halının dört yanını yüzleri birbirine dönük, boynuzlan geriye kıvrılmış geyik figürleri çevirmişti. Diğer halıda İbrahim'e koç indiren melek resmedilmişti. İbrahim bir dizini yere koymuş, elleri ve gözleri bağlanarak başı taşın üstüne yatırılmış olan İsmail'e doğru eğilmişti. Yüzü geriye, meleğe dönüktü. Melek ak kanatlı, giysisi ak tülde, ayakları çıplak bir kızdı. Havada duruyor, iki eliyle kahverengi yünlü, sarmal boynuzlu bir koç tutuyordu. İbrahim'in elindeki bıçağın ucuna sarı çizgiler işlenmiş, parlıyor görüntüsü verilmişti.

Kız odaya girdi, kolumdan tutarak beni kaldırdı, elindeki paçaları eprimiş donu giymemi istedi. Don büyük olduğundan bel lastiğinin düğüm yerini bulup sıkıştırdı, yeniden düğümledi. Pencereye gidip tülleri ortaya çekti, pencerelerin damaklarını kaldırıp açtı. Kerevetin altından teli çıkarılmış elek kasnağını alıp sofra bezinin üstüne koydu, dışarı çıktı. Ilık yel tülleri havalandırıp odada dolaştı, ürperdim. Biraz sonra elinde büyük bir siniyle odaya girdi, siniyi kasnağın üstüne koyup oturdu, sofra bezini dizlerinin üstüne çekti. Tencereyi siniden alıp yere koydu, kapağını açıp tahta kaşıkla tenceredeki közlemeyi yeni kalaylanmış tabağa aktardı. Kadın sofraya yanaştı, kıza akşamın yalanladığını, yemeği acele yiyip pazara gideceğini, benim için bir iki üst baş alması gerektiğini söyledi. Yemeklik sebze de kalmamıştı, çıkmışken ufak tefek bir şeyler alsa iyi olurdu. 'Dikkat ettin mi, yan yan yürüyor. Nasıl olduysa beline bir şey olmuş. Çıkıkçı Selim'i çağıracağım, eli boşsa bakıversin' dedi. 'Su ısıt da ben pazardan gelene kadar güzelce bir yıkayiver. Uyur şimdi bu, çok yoruldu, kirli kirli yatmasın. Hadi oğlum, otur sofraya. Acıkmadın mı?' diye ekledi. Kıza bakıyordum, kız bana döndü, mavi gözlerini iri iri açıp şaşılatacak ağızını yuvarlayıp dilini çıkardı. Çok gülünçtü. Rahatlamıştım, sofraya yanaştım.

VII

"Elinin altında olan bir şey vardır, yazıdan oluşan, somut, maddesel, değiştirilmesi olanaksız bir şey, bu şey aracılığıyla yalnızca düşünülebilip, düşlenebildiği için ya da bir zamanlar var olup da şimdi olmadığı, geçmişte kaldığı, yittiği, erişilmezleştigi, ölümler ülkesinin malı olduğu için varlığı, maddesi olmayan görünmez bir dünyaya özgü başka bir şeyle ilişki kurabiliriz."

Prof. Dr. Uzzi-Tuzii

Ey okur! Çok tehlikeli bir sürece girdik. Artık kendimi kontrol edemediğimden eminim. Onun beni istediği gibi kullanmasına elimde olmadan izin veriyorum. Sözde, okuru uyarmaya çalıştığım bölümlerde bile onu bu girdabın içine atacak her şeyi yaptığımı fark ettim. O burada ve önlenemez biçimde bana hükmediyor. Okur, son bir çabayla yazıyorum, bu kitabı bırak, tekrar okuma tehlikesine karşı pencereden at, hatta vebalı bir eşya gibi yak.

Şimdi senin için bir "sonsöz" yazacağım. Elinde tuttuğun kitabın daha birçok sayfası olabilir, kitaba para ödediğini düşünerek ya da alışkanlıkların yüzünden sonuna kadar okumak isteyebilirsin. Düşün ki kısa bir kitap okudun, kötü bir kitap. Bitmemiş bir araştırmayı edebî bir kitap haline getirmek isteyen ve kendinde bir illet olduğunu düşünen bir yazarın kitabı. Sahip olduğu illeti, yine sahip olduğu biçimle bu kitaba gömmeyi düşünen, bir yandan da illetin okura geçmesini önlemeye çalışan bir yazar; izleği bile yeni algılıyorsun. Bu sende merak uyandırmış olamaz, üstelik araştırma notlarından bir bölüm okuduktan sonra, izleğin çoğu bölümde bu şekilde süreceğini anlamış olmalısın; anlatımın sıkıcılığı, detayların fazlalığı seni boğmuş olmalı. Kitabı bırakıp mutlu yaşamına dönebileceğin en iyi yer burası.

Sonsöz

O seans sırasında gördüğü her şeyi bütün ayrıntılarıyla anlatarak ne yapmak istediğini bilmiyordum; birkaç kez bütün bu ayrıntılarla nereye varmak istediğini ortaya çıkaracak sorular sormayı denedim ama beni hiç dinlemedi. Umursamaz bir tavırla anlatmayı sürdürdü. Dinlemek istemiyorsam gidebileceğimi, bunlardan başka anlatacak bir şeyi olmadığım ima etti. Gardiyan geldiğinde can sıkıntım son noktaya ulaştığından, bu amaçsız, sonu gelmez ve araştırmam için gereksiz anılardan kurtulduğum için sevindiğimi itiraf etmeliyim. Bir sonraki seansta, görüşmenin bu şekilde dönmemesi için gerekli önlemleri almaya karar verdim. Kontrolü elime almalıyım. Eve döndüğümde kayıt yaptığım bandı silmeyi bile düşünmüştüm. Ama araştırmacı kimliğimin verdiği etik bir tedbirle silmeden önce bir kez dinlemeye karar verdim. O zaman देनेğin bana anlatmak istediğini tam anlamıyla kavrayabilmem için bu yolu seçtiğini anladım ve inanılmaz bir zahmetle bandı kâğıda aktardım, belki yüz kereden fazla pause tuşuna basmam gerekti. Kuşkusuz artık çok geç olsa da, şimdi o bandı silmemin daha doğru bir tavır olduğuna inanıyorum.

Okur onun ne yapmak istediğinin farkına varmış olmalı, ama daha önce verdiğim ipuçlarımla okuru yanılttığının farkındayım, yoksa halen kitabı okuyor olmazdı. Önce देनेğe, sonra denekten bana nasıl geçtiyse, şimdi de benden okura geçmek için aynı süreci kullanıyor. Bende var olabilmek için देनेğin yaşadıklarını tüm ayrıntılarıyla benim de bilmem gerektiğini biliyordu, şimdi okur da aynı sürecin içinde; ona mekânı detaylarıyla anlattı, çok önceleri yaşadığı yeri gösterdi. Okur şimdi onun, yüzyıllardır açılmayı bekleyen küpün içindeki cin gibi, o evde yaşadığını sanıyor. Onun evden çıkmak için birini beklediğini ve bu birinin denek olduğunu sanıyor. देनेğin artık kendisi olduğunun ve onun ev yerine bu kitapta yaşadığının farkında değil. Okur, onu bulaştığı bütün hücrelerimle birlikte içimden sökülüp çoğalmak için kullanacağı bu kitaba hapsettim. Çevresine duvarlar örüp üstünü örtülerle kapattım. Ama sen onun kitabın derinlerinden gelen hüznü sesine aldaniyorsun. Onu görmek için örtüleri kaldırıp duvarları yıkmaya çalışıyorsun. Sana öğütlediğim gibi ilgisizce öteki sayfaya geçmiyorsun. Öyleyse kitabı bırakmalısın.

Ben doğru olduğuna inandığım şeyi yaptım, onu yok etmek olanaklı olmadığına göre doğrusu onu kimseye ilişemeyeceği bir yere kapatmaktı. Okur kitabı tümüyle bitirmeye kalkışırsa (bunun olmasını istemem, çünkü okurla bir yerlerde karşılaşmaktan ve okurun bu kitabı okumuş olmasından dolayı sahip olduğu hüznünden korkarım) bunu başardığımı görecektir.

Şimdi eskisi gibi paniğe kapılmıyorum. Başkalarına garip ve anlamsız gelen krizler yaşamıyorum. Üniversitedeki işime geri döndüm. Karım ve çocuklarım, ilk günleri oldukça tedirgin geçirdilerse de, benimle tekrar yaşamayı göze aldılar. Hayatın anlamına ilişkin yeni (aslında eski) inançlarım var. insanın bir evi ve iyi bir işi olmalı, arabasıyla akşamları işten döndüğünde karısı onu kapıda karşılayıp (şüphesiz bir kadın için de geçerli bunlar, ben kendi yaşamımdan örnek veriyorum) öpmeli, yemekten sonra gazete ya da zararsız bir kitap okumalı, iyi programlar olduğunda (belgesel filan) televizyon izlemeli, tatillerde denize gidip balık tutmalı, kısaca eğlenmeli insan, zamanı iyi geçirmeli. Daha doğrusu zamanın geçmesini kolaylaştırmalı. Evet okur, sıra sende.

VIII

"Charie, freshe, e dolciacque
Dove le belle membra
Pose colei che sola a me per donna."

Chanson CXXVI

Kız, bahçe duvarına bitişik geniş ağızlı ocağın sacayağında duran, ağızından usul usul buhar tüten güğümün koluna bez dolayıp kaldırdı. Sacayağın altı közdü, güğümü yere koydu, maşayla ocağın içine bıraktığı patates ve soğanları tutup kabuklarıyla köze gömdü. Güğümü alıp hızlı adımlarla taş merdiveni çıktı, ardından koşarak ben de çıktım. Kapı önünde durup içeri girmemi bekledi, peşimden girip kapıyı kapattı, kilitledi. Duvara dayalı leğeni yere koydu, merdiven altındaki dolaptan gümüş bir tas, sabun ve bez çıkardı. Başındaki yazmayı dolaba koyup kapısını kapattı, toplanmış saçlarını eliyle düzeltti. Güğümdeki suyun bir kısmını leğene döktü. Masanın altındaki soğuk su dolu diğer güğümü alıp suyu ılıştırdı, sıcaklığını eliyle kontrol etti. Bana giydirdiği donun lastiğini gevşetip çıkardı, hemen elimle bülüğümü örttüm. Leğenin içine oturmamı istedi.

Toprak rengi pazen gömleğini çıkardı, masanın üstüne, daha önce oraya koyduğu havlunun yanına bıraktı. Masanın altından, güğümlerin arkasında duran alçak oturağı alıp leğenin yanına koydu. Uzun eteğini yukarı sıyrıp oturağın üstüne gelecek şekilde arkasında topladı, oturdu. Terlemişti, leğenden bir avuç su alıp yüzünü sildi. Bez ve sabunu suya soktu, sürte sürte köpürttü. Saçları öne düştü, kafasını arkaya atıp bilekleriyle yüzüne düşen saçları geriye itti.

Kolsuz fanilasının kenarlarına ince dantel işlenmişti. Dizine dek inen uzun donunun paçalarına lastik geçirilmiş, uçları aynı ince dantelden dönülmüştü. Paçaları geriye kaymış, paça lastikleri bacaklarında yol gibi kırmızı izler bırakmıştı. Donun önünden aşağıya dek inen, tam ortasından tek düğmeyle iliklenmiş, iki kanadı üstüste binen bir yırtmacı vardı. Su iyice köpüklenince sabunu taşa koydu. İki eliyle suyu avuçlayıp üstüme döktü, her yanımı ıslattı. Bezi eline aldı, kollarımı ovdu, karnımı, göğsümü ovdu, öne eğildikçe donunun yırtmacı zaman zaman düğme kenarından açılıyor, uçları yeni belirmiş, kısa, siyah kıllar görünüyordu. Leğeni çevirip sırtımı, boynumu ovdu, sonra ayağa kalkmamı istedi. Kalkınca bacaklarımı, ayaklarımı ovdu, su döküp üstümdeki köpükleri arıttı. Elimden tutup leğenden çıkardı. Leğendeki kirli suyu taşa döktü, su köpüklerini bırakarak kapı dibindeki delikten döne döne aktı. Leğene girip oturdum tekrar. Güğümdeki sıcak sudan tase doldurup birazım başıma döktü. Eteğini toplayıp oturağa yerleşti, azar azar su döküp saçlarımı sabunladı. Köpüklü sular süzülüp kulağımın içine, göz pınarlarıma girdi, gözlerimi kapattım. Karanlık, biraz sabrettim, sonra dayanamayıp gözlerimdeki köpüğü elimle sıvazladım. Ne olursa olsun gözlerimi açmam gerekiyordu. Işığı gördüm, kızın ayrılmış bacaklarım, donunun yırtmacını, düğmenin altından görünen ve benimkine hiç benzemeyen, şekilsiz, kara, birbirinin üstüne binmiş, açılıp kapanan, yapışıp ayrılan orasını gördüm. Gözlerime köpük kaçtı, yanıyordu, ovuşturmaya başlayınca tasta kalan suyu gözlerime döktü, rahatladım. Başım iki defa yıkandı. Havluya sarındım, birlikte odaya girdik. Yer minderine karşılıklı oturduk. Ben burnumu çekerken o bedenimi, saçlarımı kuruladı.

Sonra hiç beklemediğim bir şey yaptı. Eve geldim geleli bir iki kısa emir dışında benimle hiç konuşmamıştı. Birden elleriyle yüzümün iki yanından tutup gözlerime baktı. Kısık sesle sordu "Sen biraz önce benim nereme bakıyordun bakayım?" Gözleri çok büyüktü, maviydi, içinde kahverengi çizgiler vardı. Sesinde kızgın bir eda yoktu. Utançla başımı ellerinden kurtarıp öne eğdim. Bakışlarım istemeden yine bacak arasına takıldı, bacakları açılmıştı ama eteği orasını örtüyordu. Baktığımı anlamaması için hemen yüzümü pencereye çevirdim. "Hiç" dedim. Gülümsediğini görebiliyordum, elini uzatıp bülüğümü tuttu. "Bunun adını biliyor musun?" diye sordu. İlgisiz görünmek istiyor, kızın oramı tutmasına tepki vermiyordum. Duyulur duyulmaz bir sesle "Bülük" dedim. Elini çekti, "Peki bunun adını biliyor musun?" diye tekrar sordu. Pencereye bakmayı sürdürüyordum, ne sorduğunu anlamamıştım. Deli gibi sesli sesli gülüyordu, ona baktım. Eteğini sıyırmış, dizlerini geriye çekmiş, ellerini dizlerinin altından geçirip donunun yırtmacını iyice açmıştı. Orada ne gördüğümü bile anlamadan yüzümü hızla pencereye çevirdim. Sustu, doğrulup havluyu sırtıma örttü, iki ucunu öne getirip "Peşkiri böyle tut, üşüme." dedi. Odadan çıktı. Havluyu tutarak kapıya gittim, masanın yanında durmuş gömleğini ilikliyordu. Gölge gibiydi, bahçe kapısını açtı, gün içeriye girdi. Merdiven altındaki dolaptan yazmasını alıp başını bağladı. Bir toprak tencere alıp bahçeye çıktı.

IX

"Seyirci hipodromdandır. Locasından çıkış yerindeki atlan, atların yarış boyunca birbirlerini geçmeye çalışmalarını ve içlerinden birinin varış çizgisini en önde geçişini ardışık olarak görür. Başka bir seyirci daha vardır ki yarışın seyircisinin seyircisidir; diyelim ki o Tanrı'dır. Tanrı yarışın tümünü görür; çıkışı, yansı ve varışı tek bir ölümsüz anda görür. Tek bir bakışta her şeyi gördüğü gibi tarihin tümünü de görür."

Boethius,

De Consolatione Philosophiae

Gözlerimi ne kadar açarsam açayım yine de karanlıktı. Işıksız, lekesiz bir karanlık. Üstümdeki örtüyü açıp doğruldum. Ellerim titriyordu, bir kör gibi yoklayarak, nefes nefese kerevetin üstüne çıktım, perdeyi aralayıp camdan dışarıya baktım. Umutsuzca dışarıda bir ışık aradım, hiç ışık yoktu. Üstü kiremit damlı bahçe kapısı, kerpiç duvar ve ağaçlar belli belirsizdi. Gündüz baktığımda gördüğüm diğer evler, bahçeler, dağlar orada değillerdi. Kendi evimizin sokağında kocaman bir direk vardı, o direkten evlere elektrik verilir. Direğe sabaha kadar yanan bir ampul bağlanmıştı. Babam yatma vakti geldiğinde evimizdeki büyük odanın kapı üstüne takılı ampulü, yanındaki siyah kutunun düğmesini çevirerek söndürürdü. Evde başka ampul yoktu. Olsun, başucumdaki pencereden direktteki ampulün ışığını görüyordum ben. Işığın odamda olduğunu bilir, gözlerimi kapatıp rahatlıkla uyuyabilirdim. Burada hiç ışık yoktu, gözlerimi uzun bir süre kırpmadan evleri, ağaçları seçmeye çalıştım. Karanlık başka şeylere dönüşüp parça parça silindi. Geri gelip sonra tekrar silindi. Sonunda hiçbir şey göremeyince cama yüzümü dayayıp avaz avaz bağırmaya başladım.

Oda kapısının buzlucaının arkasında büyüyen sarı ışığı, kapı açıldığında ışığın dalgalanışını ve iki kenarı çenesinin altında çatal iğneyle tutturulmuş beyaz yazması omuzlarına dek örtülü kadının elinde gaz lambasıyla odaya girişini camdaki yansımalarından gördüm. Hemen arkasından kız da odaya girdi. Kadın lambayı kıza verip beni kucakladı, "Ne oldu yavrum, ne oldu oğlum?" diye sürekli soruyordu. Işığı görünce bağırma kesmiş, hiçkırma başlamıştı. Kadın beni kucağında tutarak kerevete oturdu, kız elinde lambayla ayakta duruyordu, gölgesi duvardaki halıya vurmuştu, İbrahim elinde bıçakla İsmail'in başındaydı, melek gölgede kalmıştı, görünmüyordu.

Kız önde, ben ve kadın arkada ahşap basamakları çıktık. Kız lambayı kadına verip merdiveni başındaki ilk kapıyı açtı, odaya girip kapıyı kapattı. Kadın diğer kapıyı açtı, elini sırtıma koyup odaya önce benim girmemi istedi. Köşede henüz örtüleri bozulmamış, başında ve ayakucunda demirden çiçek işlemelerini küçük, yuvarlak aynaların süslediği büyük yatak, yatağın hemen yanında köşeleri parlak gümüş plakalarla tutturulmuş ahşap sandık, kapının karşısına gelen köşede yüzü yatağa dönük, raflarında eski kitaplar, fincanlar, kristal bardaklar bulunan alçak büfe, yerde renkleri anlaşılmayan çiçekli desenlerinin bir bölümü yatağın altında kalmış halı ve halının tam ortasında, üzerinde açık bir kitap bulunan oymalı rahle duruyordu. Sandığın üstünde koyu perdeleri kapalı bir pencere vardı. Yatağın yanındaki ve yatağın ayakucuna bakan kapının bulunduğu duvar boştu, büfenin bulunduğu duvara üzerinde yalnızca Kabe'nin resmedildiği bir halı asılmıştı. Kadın lambayı büfenin üstüne koydu, dönüp yatağa uzanmamı söyledi. Üstüme pike örtüp yüzümü okşadı, "Çok ayıp, çok. Kocaman erkek adam olmuştun, erkek adamlar korkmazlar, erkek adamlar ağlamazlar. Hiç yakıştıramadım sana" dedi. "Hâlâ korkuyor musun?" diye sordu. Burnumu çekip başımı iki yana salladım. Güldü, "iyi, yat bakalım bir iki gün burada. Ama sonra aşağıda yatacaksın, tamam mı?" dedi. Döndü, lambayı alıp büfenin önündeki üçayak taburenin üstüne koydu. Tabureyi dikkatlice rahleye yaklaştırdı. Yere, rahlenin önüne oturdu.

Hava kararmaya yakın dönmüştü, yanında öne doğru eğilerek yürüyen bir adam vardı. Adamın içeriyi görmesini engelleyecek şekilde kapıda durup elindeki sebze, meyve dolu fileyi kıza vererek kısık sesle hemen üstüne çarşaf giymesini söyledi. Kız duvardaki çivilere asılı çarşafını ve üstlüğünü alıp içeriye girene dek kapının önünden çekilmedi.

Adam burnu patlamış iskarpinlerinin iplerini çözdü, yan yana getirip düzgünce kapı içine bıraktı. İçeri girdik, kız çarşaflanmış, fileden çıkardıklarını teldolaba koyuyordu, büyük odaya geçtik. Adam bana oda boyunca yürümemi söyledi. Yürüdüm, dikkatlice bana bakıyordu, sonra yüzükoyun yere uzanmamı istedi. Parmaklarıyla belimi yokladı. Ceketinin astan dışarıya çıkmış yırtık cebinden yuvarlak, teneke bir kutu çıkarıp kapağını açtı, kutudaki sarı yağdan belime, sırtıma sürdü. Kadından bez istedi, kadın kıza işaret etti. Kız eski bir yazma getirip "Bu olur mu?" diye sordu. Adam başını salladı. Yağ küf kokuyordu, adam sırtımı yukardan aşağıya uzun uzun, bastıra bastıra sıvazladı, yağ kuruyuncaya dek ovdu. Sırtım ateşler içinde yanıyordu. "Şimdi sırtüstü dön bakalım" dedi. Yazmayı çenemin altından geçirip başımın üstünde iki ucunu sıkarak bağladı. Kadına ayaklarımı tutmasını söyledi, kadın ayaklarımı sıkıca tuttu. Adam iki kolumun altından tutarak hızla asılıp

biraktı. Belim acımıştı, bağırdım. Tekrar asılınca adamın kolunu ısırđım. Adam yüzüme bir tokat attı, sonra başıma bağıladığı yazmayı çekti, boynum gerilmişti, nefes alamıyordum, kadının bütün gücüyle abandığı ayaklarım acıyordu. Adam birçok kere yazmayı çekip bıraktı, iyice sızlanmaya başlayınca yazmayı çözüp başımdan aldı, odanın içinde yürümemi istedi. Başım dönüyordu, adam yürüyüşümü beğenmedi, arkamda durup kollarını göğsüme dolayarak sıktı, defalarca kaldırıp havada hoplattı. Tekrar yürümemi istedi. Bu kez tamamdı, "Bir şeyi kalmadı" dedi, "sıcak şimdi, yarın biraz daha ağrır, sonra geçer".

Adam kadının eline sıkıştırdığı parayı cebine koyup gittikten sonra kadın çantasını heyecanla açmış, benim için pazardan aldıklarını çıkarmıştı. Gümleği ve kısa pantolonu üzerimde denemiştik, ikisi de büyük geliyordu. Mahsustan büyük aldığım söylemişti, bu yaşta çabuk büyüdü çocuklar. Bir de duman rengi üçer don ve fanilayla bahçede giymem için lastik terlik almıştı. "Kışa doğru altlı üstlü pamuklu pijama takımı da alırsız" demişti. "Şimdi yaz, pijama terletir, yataarken bir don bir fanila giyse yeter. Entariyi giymesin artık, kız çocuğı mu bu? Atalım gitsin."

Geçen yaz sünnetimde giymiştim ilk. Kahvedeki masaların, sandalyelerin hepsini bahçeye taşımıştı babam. Bahçenin köşesine koca koca odunları yığıp yakmış, üstüne yemek kazanlarını koymuştuk. Bütün komşular toplanmıştı. Amcam, dedem, ninem gelmişti. Başımda taçlı beyaz şapka, entarimin üstünde çapraz bağlanmış kırmızı kurdele vardı. Gelenler yemeğı oturmada önce entarime para iğneliyorlar, altın takıyorlardı. Kadınlar yukarıya çıkmış, ev gelenleri almadığından bir kısmı alt kattaki teyzenin evine geçmişti. Genç kızlar kapı ağızında, pencerelerde birbirlerinin üstüne çıkıp kapı önündeki hayata oturmuş iki çingenenin cümbüşüne, darbukasına ayak vuran erkekleri gizlisiz saklısız izlemeye çalışıyorlardı. Erkekler kollarını kartal gibi kaldırıp pencerelere kaçamak bakışlar atıyor, sokaktaki direktan çekilip bahçedeki ağaçlara asılmış ampullerin ışığında bıyık burarak, kuşaklarına sokulu bıçakların sapını tutarak bahçenin ortasında harmandalı oynuyorlardı. Geç vakit yemekler tükenip rakılar çay bardaklarında mezesiz kaldığında mırın kırın ettiler; nereden aparttıkları belirsiz yeni yaşına girmiş bir oğlağı bahçenin dibine devirip kazıkladılar, közün üstünde çevirip ateşine kadeh vurdular. Çingeneler "Eh, yetsin gayri, gidelim" deyip ayaklandıklarında önlerinde diz vurup yol kestiler. Devrisi gün hocanın okuduğı mevlidi dinlerken, gece dağıldıktan sonra cümle sokağı, mahalleyi gezip attıkları naralardan eser kalmamıştı, süklüm püklüm el açıp dua ettiler. Durup durup kaybolan oğlağına söven muhtara bıyık altından güldüler, dua sırasında sövdüğü için ayıpladılar. Faytona binip heykelli meydana kadar gidip geldiğimizde sünnetçi yemeğini bitirmiş, limonatasını içmişti. Muhtar "Gel" dedi bana, "bir sarı lira çalışır benden". Herkes görsün diye arkamda durup altını entarimin omzuna iğneledi, aniden iki elimi sıkıca kavrayıp çöktü, ayak bileklerle birlikte tutup havaya kaldırdı. Herkes bana bakıyordu ve hep birlikte aynı duayı söylüyorlardı: "Allahüekber Allahüekber, la ilahe illallahü vallahü ekber." Sünnetçi ayrı bacaklarının arasına geçti. Muhtar o kadar sıkı tutuyordu ki çırpınmalarımın işe yaramayacağını anlamıştım, merakla sünnetçiye bakıyordum. Deri çantasından, içinde makaslar, usturalar olan metal bir kutu çıkardı. Bir parça pamuğa kara ilaç döküp bülüğüme sürdü, kabuğunu iyice çekip makasla kıstırdı. Makas acıtıyordu, debelenmeye çalıştım ama muhtarın kerpeten gibi ellerinden kurtulamadım. Koro aynı duayı sürdürüyordu: "Allahüekber ve lillahi ilham." Avlunun ortasındaydık, herkes oturduğu yerden kalkmış çevremize toplanmıştı. Kadınlar daha ilerde, kapı önündeydiler. Sünnetçi usturayı açıp makasla kıstırdığı deriye sürdü. Köz değmiş gibi yanıyordu, sünnetçinin yüzüne tukurdum. Herkese sövdüm. Alkışladılar, bir daha sövdüm. Bir zaman entarimi hiç çıkarmadım, önümü tutarak yürüdüm. Sonra yalnız geceleri giymeye başladım.

Rahlenin başında diz çökmüş, elleri kucağında birleşmiş, başı hafif yana yatmıştı. Gölgesi duvara vuruyordu, kocamandı, tüyleri diken diken eden bir makamla bilinmeyen sözler mırıldanıyordu. Pazara girmeden önce kıza "patates salatası yap" demişti, akşam yakın, yemeğı yeni yedik, bu yeter bize bu akşam. Kız köze bıraktığı patatesleri kaşıkla ezmiş, aynı tabağı domates, soğan, biber ve haşlanmış yumurta doğramıştı. Közdeki soğanları soyup ayrı bir tabağı bütün bütün koymuştu. Sık sık yüzümü iki eliyle tutup tembihlemişti, kimsenin bilmemesi gereken bir oyun oynamıştık, kesinlikle kimseye söylemeyecektim.

Kadın yemek sırasında çok yorgun ve uykusuz olduğunu söyledi, sabaha dek istasyonda tren beklemiştik, üstelik bu akşam iki cüz bitirmesi gerekiyordu, hemen yukarıya çıkacaktı. Yemeğı çabuk yedik, kız siniyi götürürken gaz lambasını da dışarı çıkardı. İçerisi karanlıktı, hemen arkalarından dışarı çıktım. Kız tulumbanın kolunu çekip ellerimi ve ağızımı yıkadı, içeri girmemi istedi. Kapının buzlucaamında oynayan turuncu hareler odayı aydınlatmıyordu, sabrettim. Neyse ki çabuk döndüler. Kızın elinde bir yastık ve bir pike vardı, kerevetin dibindeki mindere bıraktı. Yatıp pikeyi üstüme çektim. Kadın kızgın bir edayla "Dua etmeyecek misin?" diye sordu. Dua bilmediğimi söyleyince bir dinsizin peşine takılıp gittiğı için anneme söylendi. "Kalk, söylediklerimi tekrar et" dedi.

Doğrudum, söylediklerini tane tane tekrar ettim: "Rabbiasir velatuasir Rabbitemmim bilhayır, sen yarattın sen kayır." Bu duayı ezberlemeli, her akşam yatmadan önce okumalıydım. Yattım, yüzümü ışığa döndüm. Kız kapı yanındaki yer minderine oturmuş gergetteki beyaz örtüye kırmızı iplik geçirdiğı uzun iğneyle ucu kıvrık yapraklar işliyordu. Gözlerimi kapattım. Kadının sesini duydum, ağlamaklı fısıldıyordu: "Şehrin yarısı yanmış, ne ev kalmış ne dam..." Kız "Uyudu mu acaba?" diye sordu.

"Yoruldu garibim, uyumuştur. 'Evleri neredeydi' diye sordum komşularına. Ev diye bana kararmış kerpiç bir duvar gösterdiler, kara odunlar, küller gösterdiler. Ev değil ki bu, kül yığını, ölüleri bile bulunmamış gariplerin, kül olmuşlar...

Ah Sema, ölüsü bile yok şimdi, başında Elham okunacak bir mezarı bile yok. Çökmüş kalmışım küllerin içine, tozutmüş savurmuşum, kara çarşafımı ak toza bulamışım. Toplandılar başıma, nereden buldularsa bir kolonya buldular, bileklerimi, başımı ovdular, şu garibi karşıma getirip oturtular. Duymaz duymaz, uyudu, çok yoruldu yavrucak...

Yirmi altı tane ölü vardı; mektebin, hastanenin bahçesinde yan yana sıralamışlar, çoğu çocuk; hemen arka sokakta yurt varmış, oradan çıkarmışlar. Kimi kapkara kömür, kiminin kolu bacağı erimiş, insan demeye dil varmıyor. Askerler, 'Aha' dediler, 'kardeşin ile kocasını ara burada'. Nasıl tanıyacaksın, nereden bulacaksın, dolaştım bir bir, bulamadım...

Ah Sema ah, dedim sana, 'başına gelecek, gözüne görünecek var. Uyuma bu dinsize dedim, âdeti farklı, mezhebi ayrı,' dinlemedin. Kaçtın gittin. Yaşını doldurmıyadı daha, bir zaman ortalarda görünmediler, sonra duyduk ki karşı mahallede ev tutmuşlar. Polise haber verdik, deden de gitti polislerle. Ali çıkmış kapıya, Sema arkasındaymış karnı burnunda. Ali elindeki cüzdanı sallamış,

'Veysel Hoca' demiş, 'o senin kızın değil artık, benim karım'. Yaşını doldurur doldurmaz hükümet nikâhı kıymış Sema'ya. Polisler 'Bir şey yapamayız' demişler, deden de polislerin önünde ikisini de tehdit etmiş. Sidikliklerini bağlayacağım, başlarına cin musallat edeceğini söylemiş. Bir daha da bizim yanımızda adlarını anmadı zaten. Bu sabi doğduktan sonra dedenden gizli gizli gidip gelmeye başladım onlara. Sema geceleri uyuyamıyormuş, kâbuslar görüyormuş, feryat figan yataktan kalkıp deli divane evin içinde koşuyormuş. Bir sabah evlerini boş buldum, komşularına sordum, bilmiyorlar, dünürlere gittim, söylemiyorlar. Ali atölyesini kapatmış, taşı tarağı toplayıp çekip gitmişler...

Deden hastalanıp ölmeye yatınca söyledi, el verecekti bana, gaip ve sevda dualarını, muska ve cin surelerim öğretiyordu. Meftune'yi Ali'nin başına sarmış ama sonra da pişman olmuş. Meftune Sema'ya tebelleşmiş meğer. Deden söz geçiremedi Meftune'ye, 'Öldürürüm, eritirim seni' dedi, Meftune vazgeçmedi, öyle sevdalanmış Sema'ya. Allah şerrinden saklasın, deden rahmetli olduktan sonra bir iki göründü buralarda, kaybetmiş Sema'nın izini, 'Geleyim sana, emrine gireyim' dedi, kovdum..."

Lamba sönmeden uyumalıydım. Işık kapalı gözlerimin arkasında parlıyordu. Kadın zaman zaman öne arkaya sallanıyor, gölgesi gözlerime vurup geçiyordu.

X

"Ey edebi nur M yalnız kendinde varsın, Yalnız kendini anlıyorsun, birbirini, sen Onu o da seni anladığı için de kendini Seviyor ve kendine gülümsüyorsun."

Dante

Kadın yatakta bağdaş kurmuş oturuyordu, başımı hafifçe sarsıp uyandırmış, "Kalk bakalım" demişti, "ezan okunurken yatılmaz". Doğrulдум, bağdaş kurup oturdum. Onun gibi ellerimi kucağımda kavuşturup başımı öne eğdim.

Biri yakından gelen iki ses vardı, aynı sözleri aynı makamla birbiri ardınca söylüyorlardı. Perde açıktı, gün doğmamıştı ama alaca bir aydınlık pencereden odaya vuruyordu. Bahçede bir kuş cıvıladı.

Kadın anlamını bilmediğim sözler mırıldandı, yüzü karanlıktaydı, gözleri açık mı, değil mi göremedim. Ezan sesleri kesilince sandığın üstüne uzanıp başörtüsünü aldı, ayaklarını yataktan aşağı sarkıttı, başını bağladı. Ayağa kalktı, üstünde bol, uzun kollu, koyu renk bir fistan vardı, kapıyı açıp dışarı çıktı.

Bahçedeki kuş bir daha cıvıladı. Yatağa uzandım. Hiç ses yoktu, yalnız bir hışırtı vardı, sürekli, fark edilmeyen, alışılmış...

XI

"Edebî eğilimimi ancak dinsel bir ifadeyle vurgulayabilirim; o, benim ona inandığım ölçüde benimdir, ben yarattığım için değil. Gerçekten böyle bir ifade, aksini söylemeyi başaranlar için bile evrenseldir. Şunu öneriyorum: bütün edebiyat son tahlilde otobiyografiktir."

Luis Acevedo

Okur anlamıştır sanıyorum; şimdiye dek bu kitapta okuduğu çoğu şeyin kurmaca olduğunun farkındadır. Birdenbire oynadığım edebî oyunu bırakarak açıklama gereği duydum; bunun iki nedeni var. İlki bu kitabın yazılma nedeniyle örtüşüyor. Okur bilmeli ki kitapta gerçeğe dayalı, kurmaca olmayan satırlar da var ve onlar çocukluğuma ait anılar. Öyle bir saplantım var ki, yaşadığım şeylerin gizli kalmasına dayanamıyorum, önemsiz de olsa bir bilginin benle birlikte yok olup gitmesi ve hiç kimse tarafından bilinmemesi bana çıldırtıcı bir şeymiş gibi geliyor. Bu saplantı çocukluğumdan beri var. Yaşadıklarımı, eğer tek tanıkları bensem ya da diğer tanıklar bunu başkalarına aktarmadan unutacak denli özensizse, mutlaka, tanık olmayanlara aktarma zorunluluğu hissediyordum. Bu saplantı zamanla çevremdekilerin beni dinlememelerine yol açtı, önemli veya önemsiz yaşadığı her şeyi, üstelik tüm ayrıntılarıyla anlatmaya çalışan bir çocuktan kim sıkılmaz. "Olay neydi, nerede geçti, olay sırasında neler düşündüm, olaya tanık olan başka kimler vardı, tahminen onlar neler düşündüler ve olay sırasında neler yaptılar, olay başka olaylara neden oldu mu?" sorularına benzer bütün sorular kendi kendime sorup cevaplamaya çalışarak olayı anlatıyordum. Genellikle önemsiz olaylardı bunlar, çünkü önemli bir olaysa bunun diğerleri tarafından unutulmayacağını düşünerek rahat davranabiliyordum. Onlar nasılsa başkalarına anlatırlar ve olayın hiç tanıksız yok olup gitmesine izin vermezlerdi. Anlatma zorunluluğu duyduğum olayları bu şekilde ayırıyordum ama zamanla çevremdekiler beni dinlememeye başlayınca anlattığım önemsiz olayları çevremdekiler için önemli hale getirmem gerektiğim anladım. Beni dinlemeleri için yarım bir yalan uyduruyordum. Yalanla dikkatlerini çektikten sonra anlatmam gerekenleri (gerçeği) anlatıp sonra yalanı tamamlıyordum.

Ancak kimi anılarım o yaşta anlatamayacağım (bazen de anlamadığım) denli karışıktı. O anılarım zaman içinde bende ki karşılıklarım buldular ve anlatılma zorunlulukları baş gösterdi. Çünkü unutmuyordum ve bu beni rahatsız ediyordu; birilerine anlatırsam rahatlıkla unutabileceğimi fark ettim. En iyi yol bir kitap yazmaktır, böylece onları hiç unutulmayacak hale getirebilirdim.

Böylece kimseye anlatamadığım ve bu yüzden unutmadığım anılarımı belleğimden çıkarıp satırlara döktüm. Anıların toplamı ilk aşkımı oluşturunuyordu; bu yüzden adını Birinci Aşkın Anıları koydum. Çoğaltıp birçok yayınevine gönderdim. Uzunca bir süre hiçbirinden cevap gelmedi. Bir iki editörün dosyayı okuduğunu bilsem rahatlayacaktım. Anıların paylaşıldığını gösteren ve onların benle birlikte yok olup gitmesi ihtimalini ortadan kaldıran bir durum olurdu bu. Dileğim gerçekleşti ve bir yayınevinden bir mektup aldım. İki editör dosyayı incelemişti ve kitabın bu şekilde yayımlanamayacağını söylüyorlardı. Rahatlamam gerekirken tam aksi oldu, acaba kitabı bütünüyle okumuşlar mıydı? Gönderdikleri mektubu defalarca okuyup değerlendirmelerine bakarak kitabı tümüyle okuyup okumadıklarını anlamaya çalışıyordum. Birçok editörün bir sayfa başından, bir sayfa sonundan okuyup kitap değerlendirdiklerini biliyordum; hayır, daha doğrusu yalnızca böyle bir kuşku vardı. Bu kuşku anılarımla paylaşılması için beni kurmaca bir öykü uydurmaya zorladı. (Beni dinlemediklerinde hep yaptığım gibi yalanların arasına anlatmak istediklerimi sokuşturdum.) "Giriş"e, okuyanın ilginç bulabileceğini düşündüğüm, kitap yazarının bir davranış bilimcisi olduğu ve seri cinayetler işleyen bir hastayla yaptığı görüşme notlarından kitabı oluşturduğunu yazdım. Okunmasını istediğim asıl bölümlerin gözden kaçmaması ve okurun kitabı bırakmaması için heyecanın sürekli olması gerekiyordu. Okurun özellikle okumasını istediğim bölümleri daha dikkatli okumasını sağlayacak ve ilk uydurduğum öyküyü de kapsayacak başka bir öykü daha uydurmalıydım. Ruhlarına yerleştiği kişilerin kriz geçirmesine neden olan, kitaplar, anılar ve sözlerle bulaşan bir varlık ya da panik atağı düşüncesi o zaman aklıma geldi. Hastadan doktora bulaşan bir hastalık (bu her zaman rastladığımız bir şeydir), korkunç bir illet, bilinci ve zekâsı olan bir varlık doktoru içinde yer alacağı bir kitap yazmaya zorlayarak okura bulaşmaya çalışıyor. Bu öykü baştan sona kitabın ritmini ve okurun ilgisini ayakta tutabilirdi. Birinci bölümde de bu öyküyü başlattım.

Okur kitabın oluşumunu niye anlattığımı anlamıştır sanıyorum. Bu bilgileri de saplantım gereği birileriyle paylaşmam gerekiyordu. Oynadığım edebî oyunu bırakarak bu bölümü yazmamın ikinci nedeni budur. Yoksa okur kitapla ilgili bütün heyecanım yitirdiğini mi düşünüyor? Ya da bütün bunları kitabın sonunda mı açıklamamı isterdi? Sanıyorum en komiği okurun, bu kitap aracılığıyla okura bulaşmaya çalışan o varlığın, okurun kendisinin kurmaca bir roman kahramanı olduğuna inanmasını ve kitabı daha rahat, korunaksız bir şekilde okumasını sağlamak için bu bölümü doktora yazdığını düşünmesi olurdu.

XII

"Bir yığın çerçevelenmiş afiş asılmış bu duvarlara. Bunlardan birinde bir kamamber peynirinin çevresine oturmuş obur görünümlü dört keşiş görülüyor; kamamber peynirinin etiketinde de obur görünümlü dört keşiş (aynıları) yer almıştır. Sahne böyle, açık seçik biçimde dört kez yinelenmektedir."

Georges Perec,

La Vie Mode d'Emploi

Bu bölümü yazmak istemezdim, özellikle okurun kitabı bırakması için yazdığım "sonsöz"den sonra; üstelik bu satırlar bana, henüz ona sahip olmadığı için, okurun şimdi anlayamayacağı bir çok acı verecek. İsteseydim daha kitabın başındayken bu bölümü yazar ve okuru bu kitabı okumaması için ikna edebilirdim. Böylece okurun ruhuna bulaşmasını önleyerek onun bu kitapta esir kalmamasını sağlayabilirdim. Anladım ki şimdiye dek yaptığım uyarıları edebî bir oyun olarak gören okurun kitap bittiğinde yaşayacağı acıyı ve çaresizliği ona hissettirmem gerekiyor.

Ama önce bir önceki bölümle ilgili söylemem gereken şeyler var; onun, okurun kitabı sürdürmesi için gülünç nedenler ileri sürdüğü bölümle ilgili... Okur anlamıştır sanıyorum; bu kitap aracılığıyla okura bulaşmaya çalışan o varlık, okurun kendisinin kurmaca bir roman kahramanı olduğuna inanmasını ve kitabı daha rahat, korunaksız bir şekilde okumasını sağlamak için o bölümü bana yazdırdı. Hangi yazar, yazdıklarıyla ilgili açıklamaları aynı kitap içinde verir? Kaldı ki roman yorumlar üreten bir makinedir. Yazar romanı bitirdikten sonra kendim öldürür, romanı hakkında yorumlar yapmaz.

Şüphesiz ne o, ne de ben edebî bir eser peşinde değiliz. Onun amacı bu kitap aracılığıyla kendine yeni ruhlar bulmak ve bu amaç için edebiyat adına fakat edebiyat dışı her türlü rezaleti yapabilir. Okurun ilgisini ayakta tutmak için onun zaaflarından yararlanabilir. Kitabın başından beri okura çeşitli sorular yöneltti, aldığı cevaplarla okurun zayıflıklarını anlamaya çalışıyor. Okur cevap vermediğini sanabilir ama kitabı tutan ellerinin titreşiminden kalbinin atışlarını, hatta ellerinin terini dahi ölçüyor. Hangi bölümlerin onu heyecanlandırıldığını, sayfalan çeviriş hızından hangi sözcüklere takıldığını, hangi karakterle daha çok ilgilendiğini tespit ediyor. Bu bilgilerle sonraki bölümleri yeniden oluşturuyor. Benim amacımsa onu yüreğinde gümüş bir mermiyle bu kitap mezara gömmek ve ziyaretçileri için mezar taşma gerekli uyarıları koymaktan başka bir şey değil. Bu süreçte her geçen saniye beni daha çok ele geçiriyor. Onsuz kalabildiğim süreler gitgide azalıyor. Artık yağmuru beklemiyor, daha sık gelmeye başladı. Zamanımın çok az olduğunu biliyorum, bir an önce onun nasıl geldiğini, krizin ya da cinnetin kaynaklarını, paniğe giden düşünsel sürecin aşamalarını, ona karşı koyma yollarını ve hatta onunla birlikte yaşamının püf noktalarını (krizden mümkün olduğunca az zararlar çıkabilmek için gerekli oyalanmalar, kendini kandırmalar) okura anlatmam gerek.

Üzgünüm. Denedim ama olmuyor. Okur bu paragrafı kaç kez silip yeniden yazdığını bilseydi beni anlayabilirdi. O yokken onun hakkında bir şey söylemek mümkün değil, onu tarif edemiyorum. O varken onun gerçek yüzünü okura gösterebilecek bir sözcük bile yazmama izin vermez.

Üzgünüm, senin için (kendim için olduğu gibi) yapabileceğim bir şey kalmadı.

XIII

Deneğe Sleepost tablet verilerek, algının bir noktada toplanması metoduyla hipnoz edildi. Quantico Davranış Bilimleri Kürsüsü'nün 27 numaralı, "Normdışı Davranışlarda Geçmiş Öğrenmelerin Etkilerinin Çözümlemesi" konulu testinin format sorulan uygulandı. Bu kitabın konusunu ilgilendiren kimi sorular ve cevaplar aşağıdadır:

(Tedirgin. Ağızda kuruluk. Konuşmada kesiklikler.)

Soru: "Boş zamanlarınızda neyi düşünüyorsunuz, belirli bir problemi mi, yoksa..."

Cevap: "Olabilir veya hiçbir şey düşünmediğim de oluyor. Sadece yaşıyor oluyorum. Bırakıyorum zaman aksın veya kafamda anılara geri gidiyorum veya bir köprünün üzerinde yürüyüp en çok sevdiğim anılarımı hatırlamaya çalışıyorum, belki de hiçbir şey yapmıyorum, sadece yaşıyor oluyorum. Yapacak şeyleri olmadığı için sıkıldıklarını söyleyen insanları hiç anlamıyorum. Bazen kesinlikle yapacak hiçbir şeyim olmuyor ve sıkılmıyorum. Sürekli iş yapmıyorum ve bu durumdan memnunum."

Soru: "Hayatınızda hiç sıkılmadınız mı?"

Cevap: "Zannetmiyorum."

(Sakin. Konuşurken gülümsüyor. Beden gevşek.)

Soru: "Sizin şu ana kadar bana anlattıklarınızdan gerçek dünya dışında, yani görünen dünya dışında şeylerle ilgilendiğinizi anlıyorum. Diğer insanlar bu konuyla pek ilgilenmiyorlar anlaşılan."

Cevap: "Onlar meselelerin hep yüzeysel yanılla ilgileniyorlar değil mi?"

Soru: "Elbette, insanların çoğu hayatlarında bir kez bile zaman ve sonsuzluk problemleri üzerinde düşünmeden yaşayıp ölüyor anlaşılan."

(Gergin. Nabızda 10 artış. Gözde kasılmalar.)

Cevap: "Çünkü evreni sorgulamadan kabulleniyorlar. Her şeyi kabulleniyorlar. Kendilerini kabulleniyorlar. Bu doğru. Hiçbir şey onları şaşırtmıyor. Yaşıyor olmalarının garip olduğunu düşünmüyorlar. Hatırlıyorum, ben bunu ilk defa Burgazlı Ali Hoca'yla konuşurken hissetmişim, o bana, 'Ne garip' demişti, 'yaşıyorum. Gözlerimin arkasında, beynimin içinde yaşıyorum. Bunun bir anlamı var mı acaba?' İşte o an ilk defa hissettim o şaşkınlığı, ama hemen anladım ne demek istediğini. Ama birçok insan bunu anlayamıyor. 'Başka nerede yaşanabilir ki?' deyip geçiştiriyorlar."

Soru: "Burgazlı Ali Hoca kim?"

Cevap: "Küçüklüğümde karşılaştığım yaşlı biri, beni etkilemişti. Sonradan tarikat lideri oldu. Kimi ansiklopedilerde adı geçer, Hoca Ali Burgaz diye..."

Soru: "İlk nerede karşılaştınız?"

Cevap: "O evde. Kadın hastalanmıştı, onu tedavi etmeye geldi."

Soru: "Doktor muydu?"

Cevap: "Evet... Sayılır. Bir müddet her gün o eve gelip gitti. Kadının tedavisiyle ilgilenmediği zamanlarda benimle konuşurdu. Bugün bildiğim birçok şeyi ondan öğrendim."

Soru: "Neler konuştunuz?"

Cevap: "Şimdi konuştuğumuz şeyleri... Bir gün bahçede oturmuş ölümsüzlük hakkında konuşuyorduk. Kadının arkadaşları hasta ziyaretine, eve gelmişlerdi. Ali Hoca, günün sessizliği içinde bana ruhun ölümsüzlüğünü anlatmaya çalışıyordu. Birden ziyarete gelen kadınlar, kadının odasında ilahi söylemeye başladılar, belki de bunun kadına şifa vereceğini sanıyorlardı. Kafam sürekli ilahiye takıldığından onun söylediklerini anlamıyordum. Ali Hoca'ya, 'Ölümsüzlük bu kadar katiye, daha rahat konuşabilmek için intihar edelim' dedim."

Soru: "Sonuçta bir karara varamadınız."

Cevap: "Doğrusu, o gün intihar ettik mi anımsamıyorum."

Soru: "Çok güzel bir şaka."

Cevap: "Size öyle geliyorsa öyle olsun."

Soru: "Sizce insanların kafasında bu mucize hissim bloke e-den, bu konularda düşünmemelerini sağlayan bir mekanizma var mı? Yoksa böylesi daha mı iyi? İnsanlar zamanlarını evren mucizesi üstüne düşünerek geçirirler, belki uygarlığın gelişmesi için gerekli işlerden hiçbirini yapmazdı."

(Nabız normal. Gözlerini açıp kapatıyor. Hipnoz etkisinin kontrolü yapıldı. Denek hipnoz halini sürdürüyor.)

Cevap: "Ama bence günümüzde gerektiğinden çok fazla iş yapılıyor."

Soru: "Elbette."

Cevap: "Ali Hoca bir gün bir eşkıya ile karşılaşmıştı. Eşkıya ona şöyle demiş: 'Tabiat o kadar güzel ki, nedeni üstünde düşünmek istemiyorum.' Bu çok garip, değil mi? Bundan bu çıkmaz ki. Yoksa o güzelliğin nedeni üzerine düşünmeye başlaması gerekiyordu. Zannederim söylemek istediği, bütün o güzelliği tatlı bir şarap gibi içtiği ve bunun içinde düşünmeye yer olmadığıydı. Aslında, genelde bence erkekler bu tür düşünceye daha yatkınlar. Bence kadınlar dünyayı fazla düşünmeden benimsiyorlar. Olayları kabulleniyorlar. Kendilerini de. Şartları kabulleniyorlar. Özellikle şartları."

Soru: "Evet, genelde erkeklerden farklı bir bilinç yapıları var."

Cevap: "Bu konulan düşünmekten âciz ama çok akıllı kadınlar tanıdım. Bu tavırlarıyla beni çok şaşırttılar. Bir süre birlikte yaşadığım (ama farklı zamanlarda) iki kadına sonsuzluk ve zaman üzerine takıldığım problemleri sordum. İkisi de zeki kadınlar olmasına rağmen sorularım onları ilgilendirmedim."

(Sakin. Nabız normal. Konuşmada akıcılık.)

Soru: "Sıkıldılar mı bu sorulardan?"

Cevap: "Hayır, sadece benim, kendilerine son derece basit gelen konular üzerine kafa yormamı anlayamadılar. Onlara dedim ki: 'Evet ama zamanın basit olduğundan, evrenin basit olduğundan, sonsuzluğun basit olduğundan emin misiniz?' Bu sorumu 'Evet' diye cevapladılar. 'Peki, tanımlayabilir misiniz bütün bunları?' diye sorduğumda ise 'Hayır' dediler. Sanırım bir kadının vereceği cevap hep bu olacaktır."

Soru: "Ama sizin kafanızda bu temel mucize hissini bloke etmeyen bir şey var."

Cevap: "Evet."

Soru: "Evrenin kendisine duyduğunuz şaşkınlığı konuşmalarınızdan anlayabiliyorum. Ali Hoca'nın sözlerinin sizi bu konuya ittiğini söyleyebilir miyiz?"

(Soru formatı değişti. Açıklamalı ve katılımcı sorular yerine sorgulama formatına geçiş yapıldı.)

Cevap: "Evet."

Soru: "Kaç yaşındaydınız o zaman?"

Cevap: "Bilmiyorum, çok küçüktüm herhalde. İyi hatırlıyorum, ilk konuşmalarımızdan birinde ona daha önce yaşadığım ve başkalarına anlatamadığım anılarımı unutamamak gibi bir problemim olduğunu söylemiştim. Neden bahsettiğimi hemen anladı. Bana, 'Ben de birçok anımı doğru anımsadığımı sanırdım ama bu yanlış; bu yüzden, yani o anılan doğru anımsayan mümkün olmadığından onları rahatlıkla unutabilirsiniz' dedi. Ona, anılarımızı neden doğru anımsamadığınızı sordum. 'Çünkü bana göre hafıza gerçeğe değil, kişiye has bilgiler saklar. Bana göre şu an bir şey hatırladığımda, mesela bu sabahı düşündüğüm zaman aslında bu sabahı değil, bu sabaha dair gördüklerimi (kör olmasına rağmen böyle bir ifade kullanmıştı) ve gördüklerimin bende yarattığı hisleri düşünüyorum. İlk başta bunun doğruyla bir ilgisi yok. Aynı şekilde bu gece de sabahı düşünürsem artık sabahı değil, onun daha önce şekillendirmiş olduğum halini, yani başka bir şeyi düşüneceğim. Ne zaman bir şey hatırlasam demek ki aslında hatırladığım o değildir, onu son düşündüğüm halini hatırlıyorum sadece' dedi." (Sakin. Konuşmada akıcılık. Nabız normal.)

Soru: "O yaşta bunları anlamak güç olmuştur."

Cevap: "Bir şeyler hissediyordum ama tam anlamamıştım. Suskunluğumdan anlamadığımı fark etti ve cebinden birkaç bakır para çıkardı. Paraları elinde üst üste dizerek anlattı: 'Diyelim ki en dipteki para bu eve ilk geldiğim zamanı anlatıyor olsun. O zaman onun üstündeki para bir süre sonra bu evi ilk hatırladığım anı gösterir, bu eve ilk geldiğimde kafama yerleşen hatıraları... Üçüncü para bu eve ilk geldiğimi anımsadığım ikinci defayı işaret eder, yani ben yalnızca ikinci parayı hatırlamaktayım. Her hatırlamada öncekine göre bir farklılık olmakta ve gerçek her defasında değişmektedir. Şu anda hatırladıklarımın yaşadıklarım ile bir ilgisi yoktur. Öyleyse ben çok önceki bir olayın, mesela çocukluğuma dair hatırladıklarımın gerçek olmadıklarını söyleyebilirim'."

Soru: "Bu örneği verince anladınız mı?"

Cevap: "Evet, bu gerçek beni hüzünlendirmişti, yaşadıklarımıza dair gerçek hiçbir hatıramızın olmadığını düşünmek beni üzmüştü."

Soru: "Ya şimdi?"

Cevap: "Daha sonra bu düşünceye karşı bir tavır geliştirdim. Yaşadıklarımı mümkün olduğunca bire bir gözliyordum. Çünkü aklımda hatıralarımın gerçeklerden uzaklaşacağı gibi bir korku vardı. Bu korku unutmamak gibi bir saplantıya neden oldu. Yaşadığım her şeyi bütün gerçekliğiyle görmek ve doğru bir şekilde hatırlayıp başkalarına anlatmak kaygısıyla belleğimi gereksiz ve önemsiz anılarla doldurdum. Bazen yattığımda o gün yaşadıklarımı bir bir yeniden sıraya sokardım. Uykusuzluk bu devrede başladı."

Soru: "Uykusuzluk mu çekiyorsunuz?"

Cevap: "Artık değil, eskiden. Korkunç bir şey değil mi?"

Soru: "Evet. Berbat bir yanı var. Hiç bitmeyeceğini sanıyor insan."

Cevap: "Bir de insan sadece uykusuz kaldığı değil, bu acının başka biri tarafından çektirildiği hissine kapılıyor."

Soru: "Buna inanıyor musunuz?"

Cevap: "Şeytansı bir düşmanın varlığı gibi geliyor insana. Uykusuzluğun bende rastlantıyla olduğunu değil, birinin bana acı çekirtmeye çalıştığını düşünürdüm."

Soru: "Bu biri yalnızca uykusuzluk mu çektirir, başka bir şey yapmaz mı?"

Cevap: "Nasıl bir şey?"

Soru: "Örneğin ölüm korkusu gibi bir şey?"

(Nabızda artış. Yumruklar sıkılı.)

Cevap: "Ben ölümü korkunç bulmuyorum. Çünkü ben dokunulmazım, bana hiçbir şey olmayacak. Çünkü Tanrı bana toz olup gitmeyi, ölümün kesinliğini armağan etti. Bir gün öldüğümde bu hayatın bir rüyadan başka bir şey olmadığı gerçeğine sığınabiliyorum. Ayak parmaklarım mesela. Hiçbir şey onları ilgilendirmez, tırnak uzatmaktan başka; kemiksi, yarı şeffaf, esnek, ince tabaklar. Korunmak için, peki kimden? Parmaklarım bir saniye bile bu silahlardan vazgeçmezler. Doğum öncesi kapanmanın alacakaranlık doksan gününden sonra, bu eşsiz zanaatı işletmeye başladılar. Yakın bir gelecekte, mezarlıkta, çiçeksiz, külrengi bir eve kapatıldığımda da bu zanaatı sürdürecekler, ta ki çürüme onları sakinleştirinceye kadar. Onlar, bir de yüzümdeki sakal... Bu yüzden ölüm korkunç değildir."

Soru: "Ama size düzen kuran biri var, size acı çektiriyor."

Cevap: "Evet."

Soru: "Yalnızca uykusuzluk mu size acı veriyor?"

(Yüzde ve bedende gerginlik. Kaş çatılması.)

Cevap: "Hayır, o benim sonsuzluğu düşünmemi sağlıyor. Acı veren bu."

Soru: "Sonsuzluk?"

Cevap: "Evet. Ölüm var olmanın, düşünmenin, merak etmenin sonu demek; en azından endişelerinden kurtuluyor insan. Ben daha çok benim içinde yer almadığım sonsuz geçmiş ve gelecek hakkında endişelere kapılıyorum. Ölüm bir problem değil, çünkü her gece nasıl uyuyorsam, en sonunda da uzun bir uykuya dalacağımı düşünebilirim. Dileğim bu uykudan uyanmamak. Fakat diğerlerinin kendilerine sonsuz bir hayat vaat etmeyen hiçbir dine inanmadığım görüyorum. Bu çok manasız. Tanrı varsa eğer, benim yaşamaya devam etmemi istemeyen ve kâinatın bana ihtiyacı olmadığını düşünen bir Tanrı'dır."

(Ağızda kuruluk, ses çatallanması, konuşmada kesiklikler.)

Soru: "Tanrı var mı sizce?"

Cevap: "Şöyle düşünelim. Gözlerimi kapıyorum ve hayalimde kuşların uçuşunu görüyorum. Görüntü bir saniye sürüyor, belki daha kısa; kaç kuş gördüğümü bilmiyorum. Sayılan belirli mi, belirsiz miydi? Bu soru Tanrı'nın varlığı problemim saklıyor. Eğer Tanrı varsa sayılan belirlidir, çünkü o kaç kuş gördüğümü bilir. Eğer Tanrı yoksa sayılan belirsizdir, çünkü kimse saymamıştır, ihtimaller de dahil kâinattaki tüm bilgiye sahip bir güç olması gerekir."

Soru: "Yani var mı sizce?"

(Nabız yüksek. Yüzde seğirmeler.)

Cevap: "Tabii ki var, ama onun problemi bu."

Soru: "Sonsuzluğun sizi korkuttuğunu söylediniz?"

Cevap: "Evet, ama bu onun problemi."

Soru: "Neden onun problemi sizi korkutuyor?"

(Ağızda gerilmeler. Göz kasılmaları. Fazla sayıda tikler.)

Cevap: "Çünkü o benim. O benim."

(Nabız çok yüksek. Bağırıyor. Seansı kesmem gerekiyor.)

Soru: "Şimdi üçe kadar sayıp parmaklarınızı şaklatacağım. Gözlerinizi açacaksınız. Bir, iki..."

Cevap: "O benim, o benim, o benim..."

XIV

"Kadın gizli işler çevirir ve düş kurar; o fantezinin anasıdır. Onun ikinci bir görüşü vardır; kendisini isteğin ve imgelemin sonsuzluğuna uçurabilen kanatları vardır onun."

Jules Michelet

Ağaçların arasında üç geyik, biri ırmaktan su içiyor, biri otluyor, en yalandaki, yan dönmüş olan, başını bana çevirmiş, nereden bakarsam bakayım gözlerimin içine bakıyor, sanki birdenbire hareket etsem diğerlerine haber verecekmiş ve hepsi birden kaçacakmış gibi. Gözcünün boynuzlan uzun ve çatallı, kıcı ak, kuyruğu kısacık, keçi kuyruğu gibi dimdik, gözleri kocaman, benden ürkmüş ya da bana kızmış sanki. Uzaktaki ikisinin boynuzlan yok.

Kızın odasındayım. Kapının bulunduğu duvara asılmış halının karşısında, yatağın ayakucunda hareketsiz oturuyorum. Kapının karşısına gelen bitişik iki duvarda iki pencere var, biri ön bahçeye ve sokağa, diğeri yan bahçeye bakıyor. Kızın tek kişilik yatağının başı ön bahçeye bakan duvara dayanmış, yatağın hemen yanında, pencerenin altında, üstünde gaz lambası duran bir sandık var. Yan bahçeye bakan pencerenin altındaki kısa kerevet ve arka minderine kenarları aynı kırmızı yapraklarla işlenmiş beyaz örtüler döşenmiş. Yer halısının örtemediği kapı önündeki boşluğa, kahverengi, baklava dilimi figürlerle süslenmiş muşamba çakılmış. Birden kollarımı da kaldırarak ayağa kalkıp bağıryorum. Geyikler kaçmıyor.

Gidip sandığın kenarına oturuyorum. Kollarımı pencere altına dayayıp sokağa bakıyorum. Kız çarşaflarını giyinmiş kapı önünde bekliyor, kimi zaman aşağıya, kimi zaman yukarıya doğru gidip gözden kayboluyor, sonra gelip yine kapının önünde duruyor. Bazen kapıya çok yaklaşıyor, duvar aramıza girdiğinden göremiyorum onu, gölgede bekliyor sanıyorum, bir de bakıyorum ki sokağın başında, başı önde bu yana doğru geliyor. Kadınlar aşağıdaki odada hep bir ağızdan "hu" çekiyorlar. "Hu Allah, hu Allah" seslerini kimi zaman bir kadının "Allah" feryadı bastırıyor Yatağa uzanıp gözlerimi kapatıyorum.

Ezan okunuyor. Ezan okunurken yatılmaz, sabah söylemişti kadın. Bir de kadınlar, kızlar yıkanırken bakılmaz. Büyük günah, Allah yakar. Kadının yatağında uyandığımda gün aydınlanmıştı, odada kimse yoktu. Belimi tuta tuta merdiveni indiğimde kızı yıkanırken gördüm. Leğene oturmuş, köpükler içinde, elindeki bezi leğendeki suya sokup kollarına, boynuna, memelerine sürüyordu. Orada durduğumu, ona baktığımı görmedi. Ayağa kalkıp yan döndü, bezi bacaklarına sürttü. Bir ayağını kaldırıp leğenin yanındaki taburenin üstüne koydu, bezi apışarısına sürttü. Kadın bağırarak odadan çıkıp aramıza girene kadar aynı yere sürtmeye devam etti. Kadın omuzlarımdan tuttu, birlikte odaya girdik. Başı açıktı, kırışmış ıslak saçları örtündüğü peştamala yapışmıştı. "Sakin bir daha bakma, büyük günah. Allah yakar." Demek bu yüzden...

Bağıra çağıra servi dallarına binmiş çocuklar geçiyor sokaktan; semerinin iki tarafına ağır çuvallar asılmış bir eşek, ipini tutan adamı izliyor. Pencereden çekiliyorum. Sandığın üstündeki gaz lambasını yere koyup kapağını açmaya çalışıyorum, kilitli ama anahtarı üstünde. Anahtarı çevirip ağır kapağı zorlukla kaldırıyorum. Parlak, düz pembe bir kumaşla örtülmüş küçüklü büyüklü oyalar, danteller; kenarlarına kırmızı yapraklar işlenmiş tertemiz, kat kat beyaz örtüler; dantelli fanilalar ve donlar; dört yanına san, yeşil iplikten küçük, yeşil çiçekler bezenmiş yazmalar, başörtüleri; kara parlak kumaştan üstlük yeni çarşaf; kimi alı güllü, kimi düz uzun etekler; düzgünce katlanmış renk renk pazenler, basmalar; dibe doğru, kâğıtlara sarılıp, çevresi kumaşlarla desteklenerek özenle yerleştirilmiş fincanlar, porselen tabaklar; üstteki örtünün yanına sıkıştırılmış parlak beyaz çerçeveli, yuvarlak, büyükçe bir ayna; daha dipte köşelerine sarı yıldız iplikten çiçekler konurmuş türlü renkte peçeteler ve başka şeyler var. Eşyalar birbirine girdiğinden daha alttaki bölümleri karıştırmıyorum. Deştığım bütün eşyaları yapabildiğimce düzeltip kapağı kapatıyor, anahtarı bir kez döndürüp kilitliyorum. Lambayı tekrar sandığın üstüne koyuyorum. Her şey başa dönüyor.

Yapacak bir şey yok, o sıkıntı tekrar içime doluyor. Bir şeyler yapmalıyım. Yatağın üstüne çıkıp aşağıdan gelen seslere ayak uydurarak zıplıyorum, onlarla birlikte bağıryorum: "Hu Allah, hu Allah, hu Allah." Yaptığım gürültüye rağmen geyikler kaçmıyor. Kaçamazlar, sonsuza dek aynı anın mahkûmu onlar. Hayatlarının bu anına sıkışıp kalan sonsuzluğun içindeler. İleride sakince otlayan dişiler, önde tedirginlikle halının bu tarafından gelebilecek bir tehlikeye karşı tetikte bekleyen erkek; Allah kahretsin, hep böyle beklemek zorunda. Halıyı yumrukluyorum, kaçın ulan, kaçın. Bunalıyorum, hemen odadan çıkmam gerek.

Kapıyı açıyorum, sesler daha çok duyuluyor. Sahanlığı geçip korkuluğa dayanarak merdiven boşluğundan aşağıya bakıyorum, holde kimse yok, hepsi büyük odada olmalı. Usul adımlarla basamakları iniyorum, buzlucaımdan içerisi görünmüyor ama kapı çok az aralık. Kapıya yaklaşım aralıktan içeri bakıyorum. Kara çarşaflarıyla halka halka odanın ortasında yere oturmuşlar, gözleri kapalı, yüzleri kıpkırmızı, ellerini dizlerine vurup her "Hu Allah" diye bağırdıklarında başlarını öne arkaya sallıyorlar. Halkanın ortasına yemek yedikleri siniyi koymuşlar, içi kül dolu. Biri siniye buruşturulmuş sarı kâğıtlar atıyor, kibrit tutup yakıyor. Çoğunun

gözleri açılıp sesleri kesiliyor, alevler yükselince ellerini ateşin içine sokuyorlar. Birden bağırmaya başlıyorlar: "Allah, yakma ya Rabbim." Kimileri ayağa kalkıp bayılmış gibi yere düşüyor, sonra diz çöküp tekrar oturuyorlar, diğerlerinin yavaş seslerle başladıkları "Hu Allah" bağrıışlarına katılıyorlar. Başları bir sağa, bir sola, ileri geri sallanıyor, sesleri arttıkça kara bedenleri öne arkaya doğru daha hızlı sallanmaya başlıyor. Dönüp koşar adımlarla merdiveni çıkıyorum. Odaya girip kapıyı kapatıyorum. Geyikler hâlâ orada; dişiler aynı umursamazlıkla otuyorlar, erkek aynı umarsızlık ve tedirginlikle bana bakıyor.

XV

"Şeytan bile melekti bir zamanlar..."

Carlos Fuentes, *Aura*

Bahçe kapısının kiremit damı, kerpiç duvarın üstü, ağaçların yaprakları ay ışığıyla parlıyor, altlarına derin, kara gölgeler vuruyordu. Kadın ile kız kırmızı seccadelerde yan yana namaz kılmışlar, duadan sonra lambayı alıp hemen yukarı çıkmışlardı. Daha uyumamıştım ki...

Perdeyi açık bırakıp kerevetten indim, kapıyı ses çıkarmadan açtım. Hol karanlıktı, ellerimle yoklaya yoklaya merdiven korkuluğunu buldum, yavaş adımlarla basamakları çıkmaya başladım. Karanlıktı işte, başımı nereye çevirirsem çevireyim, gözlerimi ne kadar açarsam açayım karanlıktı. Sabretmeliydim. Basamağın biri gıcırdadı, durdum, ayağımla üst basamağı bulmaya çalıştım, yoktu. Korkuluk elimin altında yana dönüyordu, sahanlığa çıkmıştım demek ki. Yerde kırmızı bir çizgi parlıyordu. Ellerimi korkuluktan çekip ileriye doğru uzattım, adım attığım yeri yoklaya yoklaya yerdeki ışığa doğru yürüdüm. Eğildim, kadının odası bu, kapının altından sızan ışık kırmızı bir çizgi gibi duruyor. Yere uzanıp yüzümü kapının altına iyice yaklaştırdım, gözlerimi ışığa verdim.

Kadınlar geldikleri gibi üçer beşer gittikten sonra kadın aşağıya çağırıyordu beni. Misafirler gitmişti, inebilirdim artık. Namazdan sonra mindere uzanıp uyudu kadın. Kızla birlikte yan bahçeye çıktık. Taş merdivenin diğer yanındaki alçak kapıdan girip toprak zemine saplanmış gibi duran geniş basamaklı, eğreti tahta merdivenden aşağı indik. Karşı duvara istiflenmiş yığından odun seçtim. Kız ağır ve kalın kabuklu olan meşe odunundan değil, ince, hafif ve çok budaklı olan çam odunundan seçmemi söyledi. Tahrayla çıradan ince çubuklar kırdı. Bana düşen odunları kucaklayıp alçak tavan yüzünden eğilerek yürüyen kıızı takip ettim. Tavanda yan duvarların üstüne bindirilmiş kalın dilmeler vardı, dilmelerin üstüne yan yana tahtalar döşenmişti. Eğreti merdivenin yanındaki boşlukta, örme taşın duvarın dibine doğru yapılmış, üzeri tavandan ve merdivenden sarkan örümcek ağlarıyla kaplı, kapalı bir kapı daha vardı.

Bahçeye çıktık, odunları ocağa koyup çıra ve odun kabuklarıyla tutuşturduk. Kız eve girdi, ben ocağın önündeki tahta oturaklardan birine çöküp ateşi üfledim. Elinde siniyle döndü geriye; sinide bir toprak tencere, bir baş soğan, üç domates ve üç yeşil biber, bir tabak içinde kuşbaşı parçalanmış et, adam eli kadar yoğrulmuş hamur, tahta kaşık, bıçak ve tuz vardı. Ocağın içine dayanmış sacayağını yanan odunların üstüne yerleştirdi, toprak tencereyi kapağını sinide bırakarak sacayağına koydu. Tenceredeki yağın erimesini bekledi. Tabaktaki eti tencereye boşaltıp karıştırdı, üzerine tuz döktü. Yazmasını başından sıyrıp tulumhada elini yüzünü yıkadı, geldi, eteğini toplayıp diğer oturağa çöktü. Sininin üstünde soğanı, biberleri doğradı. Domatesleri doğramadan önce kabuklarını soydu. Önce soğanı, bir süre sonra biber ve domatesi tencereye atıp karıştırdı, biraz tuzlayıp tekrar karıştırdı. Bakmamaya çalışıyordum ama gözüm kayıyordu, donundaki yırtmaç açılıyordu yine. Farkında değil gibiydi, yıkanırken de fark etmediğini sanmıştım ama sonradan söyleyince çok utanmıştım. Tahta kaşığı siniye bıraktı, kulplarından bezle tutup tencereyi yere indirdi. Kapağı tencerenin üstüne koyup tencereyle birleştiği yeri hamurla sıvadı, hiç aralık yer bırakmadı. Boynuna doladığı yazmasıyla alnını sildi. Birden bana dönüp gözlerime bakarak güldü, orasına bakarken yakalamıştı işte. Kızardım, ilgisizmiş gibi başımı ocağa çevirdim. Sacayağım maşayla ocağın dibine iteledi, tencereyi közün içine sürüp gömdü. Ezan okunmaya başlayınca koşarak kapı önüne çıktım. Ellerini açarak kulaklarının arkasında tutuyordu adam, siyah cüppesi, beyaz sangı vardı, şerefede döne döne ezan okuyordu.

Kapı mı açıldı? Gözlerimi açtım, ayaklarımı uzattığım tarafta ışık parlıyordu, hızla doğruldum, korkmuştum. Kız kapısının önünde durmuş bana bakıyordu, içerde yanan lambanın ışığı açık kapıdan sahanlığa vurmuştu. Uzun kollu, ayak bileklerine dek inen bol bir entari giymişti. Düz saçları yüzünü gölgeleyerek omuzlarına dökülüyordu. Yanımdaki kapının ardından kadının sesi geldi:

"Esma?"

"Benim anne, helaya iniyorum."

"Çocuğa da bir bakıver, uyandırma ama."

"Bakarım."

Parmağını dudaklarına götürdü, susmamı istiyordu. Bana doğru eğilip erimden tuttu, yavaş adımlarla odasına götürüp yatağa oturttu. Kapı önüne çıkıp bir süre bekledi. Sonra içeri girdi, kapıyı kapatıp kilitledi. Duvarın diğer yanından kadının sesi tekrar duyuldu: "Uyuyor mu?" Kız yüksek sesle onayladı. Sandığın üstündeki lambaya eğilip üfledi. Karanlığın içinde perdeler kendiliğinden açıldı sanki. Ay ışığı odaya girdi. Gölge gibi yatağa uzandı. Saçları gül kokuyordu. Bana döndü, fısıldadı: "Oyun oynayalım mı?"

"Ne oyunu?" "Öpücük oyunu, sen beni öpeceksin, ben seni." "Oynayalım." "Çok gizli ama, kimseye söylemek yok." "Söylemem." Uzandı, yanaklarımı öptü. Burnumu, dudaklarımı öptü. Doğruldu, fanilamı açıp karnımı öptü. Karnımı öpünce gıdıklandım, sesli sesli güldüm. Eliyle ağzımı kapattı, kızmıştı. "Şişşt, hiç ses çıkmayacak." Sonra fanilamı ve donumu çıkarıp beni sırtüstü yatağa yatırdı.

Eğildi, öptü. Dudaklarının arasına alıp çekti, emiyordu, içim bir hoş oldu. Bıraktı sonra, dizlerinin üstünde durup entarisinin eteğini belinde topladı, yatağa uzandı. "Kalk, sıra sende şimdi. Sen öpeceksin. Dur, yüzümü değil." Başımı tutup çekti.

"Orayı öp. Öyle değil, uzun uzun öp. Dondurma yedin mi hiç? Dondurma yalar gibi. Hadi." Sustu, başını yana çevirdi. Gül kokuyordu, ıslaktı. "Üste doğru biraz. Tam orası işte. Hızlı hızlı. Isır biraz, çok değil azıcık ısır. Aşağı in şimdi." Eliyle başıma bastırdı birden. Nefes alamıyordum. Ağzım, burnum bu yapış yapış, kaygan yere gömülmüştü. Kafamı çekmek istiyor ama kurtaramıyordum. Karanlıktı, nefesten çok ışığa ihtiyacım vardı. Başımı zorla az biraz kaldırdım, ışığı gördüm. Kız bastırdı tekrar. Kalçalarını oynatıp yüzüme sürtünüyordu. Sonra başımı itti birden. Dizlerini geriye çekti, eli oradaydı, hızlı hızlı deviniyordu. Başını sağa sola atıyor, kalçalarını yukarı kaldırıp kendini geriyor, sonra bırakıyordu. Nefes nefeseydi, eli sonsuz hıza ulaştı, ağzından hırıltılar döküldü, dizlerini iyice geri çekti, eli durdu. Diğer elini de oraya götürüp bastırdı. Ayırık dizlerini kapattı, ikiye kıvrılmış halde yan döndü.

Beni unutmuştu, ayakucuna oturmuş ona bakıyordum. Fanilamı, donumu giyip yanına uzandım. Sanıyorum hemen uyudum da.

XVI

"Ve Rab dedi ki, 'Bu benim evimdir, beni çevreleyendir, beni sana, kavmine getirendir.' Musa şaşırıp ve söyleyip dedi, 'Senin evin ne olabilir? Seni çevreleyen ne olabilir?' O zaman Rab kızdı ve arkasını döndü. Ve Rab Musa'ya dedi ki, 'Sana bir toz tanesi verdim kerpiç olsun diye, toz tanesinden kerpiç verdim evin olsun diye, kerpiçten bir ev verdim toprağın olsun diye, toprağına bir dünya verdim gökkubben olsun diye. Sana bir zerreden çok şeyler verdim. Ve bunların hepsim bana verilenlerden verdim'."

Levililer, 28

Yer yer aralık tahta perdelerle örtülü bodrumda yere oturmuşum, yer toprak değil kum, eşeliyorum. Eski para buluyorum, sonra bir daha, bir daha. Hepsim cebime koyuyorum. Bahçeye bakıyorum, aydınlık kerpiç duvar, yemyeşil çimen, sessiz, kimse yok. Babam bahçeye geliyor, evimizin kapısının önünde duruyor. Kapının üstteki küçük camı kırılmış, çerçevede kalan kırıkları söktüyor, macun artıklarını temizliyor. O beni görmüyor ama ben onu yanındaymış gibi görüyorum. Duvara dayalı oyuncağımlı alıyor, kapıdaki boşluğa tutup gözleriyle ölçüyor tam gelecek mi diye. Oyunağımlı duralit bir levhanın ortasına çakılmış uzunca çıta, at olur kimi zaman binerim, saz olur bazen çalarım. Duralit levha tam geliyor boşluğa, çıta'yı çivilerinden söküp duraliti çerçevenin içine çıkıyor. Ağlayacağımlı neredeyse, oyunağımlı kaybettiğimden değil, babamın cam alacak parası yok, benim oyunağımlı muhtaç, bu yüzden. Hemen bodrumdan çıkıp bulduğum paraları ona vermeliyim. Tahta perdelerin arasından geçmek için yarı dönüyorum, ellerimi yere koyup bodrumdan çıkıyorum. Nasıl oluyorsa göğsüme kadar suyun içinde buluyorum kendimi. Büyük bir göl, sahili yakın. Sahilde yapraksız, sarı ağaçlar. Yapraklar suya dökülmüş, suyun üstü kırmızı kırmızı yaprak. Kadın kıyıya yakın, dizlerine kadar suyun içinde, yanıma geliyor, bastırıp suyun içine sokuyor kafamı. Çırpıyorum, su köpük köpük, nefes alamıyorum. Su sapsarı, üstünde kuru yapraklar oynuyor, kadının eli hafifliyor bir ara, ellerimle suları savurarak başımı çıkarıyorum. Daha nefes alamadan kadın tekrar bastırıyor. Yapraklar üstüme başıma yapışmış. Kadın elini çekiyor, başımı sudan çıkarıyorum, tam nefes alacağım, bastırıyor yine. Su değil bu, çamur. Çamur da değil, kötü kokulu, vıcık vıcık sarı yağ. Yağın içinde nefes atmaya çalışıyorum, hava yağla birlikte burnumdan hırıltılarla geçip nefes borumu tikiyor. Aksırarak gözlerimi açıyorum, her taraf kırmızı yaprak. Doğrulup oturuyorum, burnumu çekerek, öksürerek boğazımı temizlemeye çalışıyorum. Yüzümü yatağın duvara dayandığı köşeye sokmuşum, ağız suyum akmış, yastığın köşesi, çarşafın kenarı ıslanmış.

Sandığın kenarına oturup pencereden bakıyorum. Gömleğimin ön tarafı buruşmuş, bir tarafı kısa pantolonumun belinden dışarı çıkmış. Kız sokakta, bahçe kapısının önünde duruyor hâlâ. Ezan okunurken sarsarak uyandırmıştı sabah. Ezan okunurken yatılmaz değil mi, hayır, hemen aşağı inip kendi yerine yatman gerek. Kız çok dikkat etmişti ama kapı yine ses çıkarmıştı; merdiven başına geldiğimizde kadının sesi duyulunca sırtımdan aşağıya itmişti, neredeyse düşüyordum. Kadına aptes almaya indiğini söylerken sesi titremişti.

Aşağı sokaktan bir adam geliyor, uzun kollu beyaz gömleği, siyah pantolonu ve kasketi var. Kızın yanından geçiyor. Kız dönüp eve bakıyor, geriye, duvar dibine çekiliyor, görünmüyor şimdi. Adam orada, kızın bulunduğu yerde bir ara duruyor, sanki kızı, o tarafa bakmadan bir şeyler söylüyor. Sonra yürümeye devam ediyor.

Kadının sesi bu, beni çağırıyor. Odadan çıkıp merdiven başında duruyorum. Büyük odanın kapısının önüne çıkmış, kara çarşafı, konuşmasa kim olduğunu bilemeyeceğim. Aşağı inip odaya gelmemi söylüyor, iniyorum. Tam odaya girecekken vazgeçip bana dönüyor, gömleğimin eteğini düzgünce pantolonumun içine sokup düzeltiyor. Odaya birlikte giriyoruz. Kalabalık; kadınlı erkekli, minderlere, kerevete oturmuşlar, sessizce bekliyorlar. Kadın kapı dibindeki mindere oturuyor, hemen karşısında halıya bağdaş kurup oturmuş iki adam var. Kadın yanına oturmamı istiyor. Minderin altından kopya kalemini çıkarıp sağ elimin başparmağını tutuyor. Zaman zaman fısıltıyla, zaman zaman sesini yükselterek bir dua okuyor. Kalem tutan elini üstlüğünün altına sokup diliyle kalemin ucunu ıslatıyor, çıkarıp okuduğu tırnağımlı laciverde boyuyor, alacalı, katman katman bir laciverde dönüyor tırnağımlı. "Gaibi Feriştah bulur, ama o sabi sübyan dışında kimseye görünmez. Şimdi çocuğun tırnağımda atınızı çalanın sureti görünecek, o size hırsız tarif eder. Söyle çocuğum, ne görüyorsan söyle." Şekiller birbirine karışıyor ama hiçbir suret belirmiyor, bir şey görüldüğü yok. Kadın üsteliyor, tekrar okuyor, yan dönüp yüzünü adamlara göstermeden üstlüğünü yandan çözüyor, parmağımlı kendine doğru çekip tırnağımlı tükürüyor. Adamlardan biri kadına doğru eğiliyor: "Bu böyle nasıl olacak Derviş Sahire? Hırsız tanımadığımız biriye tarifti nasıl bulacağız? Hem de çocuk tarifinden. Bize isim ver." Kadın başını sallayıp sesini yükseltiyor: "isim veremem, kimse veremez." Tekrar bana dönüp kimi gördüğümü soruyor, işte bu, diğer adamı gösteriyorum, bunu görüyorum. Adam kızıyor, "Tövbe estağfurullah" diye bağırarak odadan çıkıyor, diğeri şaşkın. Kadın, "İşte bak, hırsız ortağın çıktı" diyor. Adam yeleğinin cebinden kâğıt bir para çıkarıp kadının

oturduğu minderin altına sıkıştırıyor, kucağındaki kasketi kafasına geçirip aceleyle odadan çıkıyor. Odada oturan diğlerleri kendi aralarında fısıldaşıyorlar. Kadın "Dur sana bir Felaknas okuyayım da yukarıya öyle çık" diyor, sesi sevinçli. Ellerini açıp uzun bir dua okuyor, üstlüğünün ucunu kaldırıp yüzüne üflüyor.

XVII

"Adam, boğumlu parmaklarıyla ayakkabıları giydirmek için diz çöktü. Sonra söğüdün altında, ayağa kalktılar, esmer, iki büküm ihtiyar adam, yanında küçük kız, kolunda çantası... Adam ona bir umudu varmış gibi baktı. Ana Maria ona mutlu zamanlarındaki gibi, kıvılcımlı, mavi gözlerinin derinliklerinden gülümsedi: 'Aşkım' dedi."

Jose Donoso

Acaba nereye gitmişti kız? Yukarıya çıktıktan sonra kapı önüne bakmış görememiştim. Önce duvar dibinde sanmışım. Duvar dibinde beklediğinde ara sıra aşağı yukarı yürürdü. Evden çıkarı misafirleri uğurlar, bahçe kapısını kapatırdı. Kapı açık kaldığına göre oralarda değildi. Çok sonra yukarı sokaktan çıkıp geldiğinde kapının açık olduğunu fark edip kapatmıştı.

Herkes gittikten sonra kadın pencereye çıkıp kızı eve çağırdı, ben de aşağıya indim. Kız çay demledi. Kadın bu cumayı da selamete atlattıkları için şükretti. Hastaya ilaç, mecnuna akıl vermiş, derde derman olmuş, cinliye muska yazmış, gaibin yerini göstermişti. Gelecek cumaya Allah kerim. Ev temizdi, çağırdıklarının hepsini göndermişti ama yine de yedi yöne, sağa sola, öne arkaya, aşağıya yukarıya ve evin içine Ayetül Kürsî okumak gerekliydi. Kızla birlikte ocak başına indiğimizde kadın okumayı bitirmiş, yer minderinde uyuyup kalmıştı.

Ocak başındayken bahçe kapısı vuruldu; bahçe duvarı ile hela arasındaki eğreti kapının sürgüsünü açıp ön bahçeye geçtik. Kız yazmasının bir ucuyla yüzünü örtüp kapıyı araladı. Kapıda kara çarşafli bir kız vardı, önce kafasını uzatıp bahçeyi kontrol etti, kapı ardında kaldığımdan beni görmemişti, üstlüğü açtı, kısık sesle "Bir saattir niye açmıyorsun kapıyı kız kahpe?" dedi. Kız gülererek kapıyı iyice açtı, içeriye buyur edip kapıyı kapatırken "Emdiriyordum kız şıllık" diye fısıldadı. Gelen kız bahçeye girip beni görünce yüzü asıldı.

"Kız, çocuk varmış, niye söylemiyorsun?"

"O anlamaz."

"Derviş Sahire Teyzem yok mu?"

"Uyuyor."

Yan bahçeye geçip ocak başına oturdular, ben de yanlarına oturdum. Gelen kız annesinin Sahire Teyze'ye yarınki toplantının kendilerinde olacağı haberim gönderdiğini söyledi. Bugün gelenlerin iyi para bırakıp bırakmadığını sordu. Kız bilmediğini ama epey kalabalık olduğunu söyledi. Birbirlerine daha da yaklaşp fısıldaştılar. Gelen kız bana gözücuyla bakıp bakıp, kocasının akşam kendine yaptıklarını gözlerini devire devire, dudaklarını ısıra ısıra anlatırken sık sık benzetmelerini, imalarını benim anlayıp anlamayacağımı sordu. İlgisiz gibi davranıyor, elime geçirdiğim bir çöple ocağın küllerini karıştırıyordum. "Küçük daha, nereden bilecek, anlat sen." "İşte böyle, hani inek kendi burnunu yalar ya, tıpkı öyle, dili girip girip çıkıyor, içerde oynuyor, kıvrılıyor, çıkıp bahçeyi, tarlayı sürüyor, pınar başım dönüp geliyor, tekrar giriyor. Allahım, öleceğim, bas bas bağıracağım ama yan odada kayınlarım uyuyor. Yastıkları ısııyorum, kaçayım kurtarayım kendimi diyorum, iki bacağımı mengene gibi tutup ayırmış, kurtulmak ne mümkün? Saçlarını çekiyorum ben de. Vallahi her seferinde bir tutam elimde kalıyor. Yeter gayri. Ne yapacaksan yap, öldürecek misin? Saçını çekince ısıyor, bırakıyorum o zaman, hadi bakalım yeniden. Kaç sefer yığılıp kaldığımı bilmiyorum, zangır zangır bir titreme alıyor beni. Biliyor o zamanını, ne zaman ne edeceğini biliyor. Olmuş böyle, ateş gibi, köz gibi, milim milim, sızım sızım, cayır cayır yakıyor. Bir öyle dönüyoruz, bir böyle." Kadının sesiyle irkildiler, kapıya çıkmıştı, "Mesude, kızım sen misin?" dedi. İkisi de kıpkırmızıydılar. Kız ocağa dönüp sacayağındaki tencerenin kapağını açtı, karıştırmaya başladı. Diğeri "Öpeyim Derviş Sahire Teyze" diyerek koştı, annesinin haber gönderdiğini, yarınki toplantının annesigilde olacağını söyledi. Kadın "Yarın pazara gidecektim ama toplantıdan sonra giderim artık" dedi içeriye buyur etti ama kız haber vereceği bir iki yer daha olduğunu, havanın kararmaya yüz tuttuğunu söyleyip girmede. Kadın yüklü olup olmadığını sordu, kız "Yok daha bir şey" dedi. kadın burnunu kıvrarak başını salladı, "Elinizi çabuk tutun kızım, beş ay geçti. Tembel çıktınız siz. Hadi selamete, annene selam söyle" deyip içeri girdi.

Kız diğerini uğurlarken, "Hadi bakalım, akşam oluyor, elini çabuk tut" dedi. Diğeri güldü, "Sen derdine yan yavrum" dedi, "ya başım bağla ya pınar başını topukla." Kızın ardından kapıyı kapatıp yan bahçeye döndük, ocak başına oturduk. Kız elini uzatıp saçlarını karıştırdı, okşadı. Bir şeye üzülmüş gibiydi, dudakları sarkmıştı. Fısıldadı, "Aşkım" dedi, "sen de beni sevindir".

XVIII

"Onun bir hüznü var ve ben bunu biliyorum. Bu bilgi nedeniyle onunla aynı hüznü yaşıyorum, onunla aynı acılan çekiyorum. Ben, şükürler olsun ki, kendimi öldürebilir ve acımı unutabilirim, ne yazık ki o kendini öldüremez."

Rainer Maria Rilke

"Oğlum, niye burada yatıyorsun?" dedi kadın, "Allah Allah, çocuğu akşam mindere yatırıyoruz, sabah divanda buluyoruz. Kalk çocuğum, kalk mindere yat. Bak, güzelim örtüyü kirletmişsin." Gece alacalanmış, gün doğmaya yüz tutmuştu. Kalkıp mindere yattım. Kadın bezle örtüyü silerken kız seccadeleri getirip halının üstüne sermiş, tespihleri kenarına koymuştu. Kadın kızı "Ağzının suyu akmış" dedi, "kurusun bakalım, çıkmazsa yıkarız".

Gece kapısının önüne yattığımı gördüğünde de kızmıştı. Uzun süre kızın kapısının önünde beklemiş, hatta bir kez kapı kolunu bile oynatmıştım. Kız kapıyı açmayınca kadının, altından ışık sızan kapısının dibine yatmış, gözlerimi ışığa verip uyumuştum. Kadın elinde lambayla birdenbire kapıyı açmıştı, neredeyse üstüme basıyordu. Elimden tutup söylene söylene aşağı indirmiş, mindere yatırmıştı tekrar. Kadın gider gitmez kerevete çıkıp perdeyi açmıştı. Kollarımı pencere altına, başımı kollarıma yaslamıştım. Ay bulutları geziyor, bir buluttan çıkıp diğerine giriyordu. Bahçe, kerpiç duvarlar bir görünüp bir kayboluyordu. Gözlerimi kapatıp ayın ne zaman bulutların arkasına girdiğini, ne zaman çıktığını bilmeye çalıştım; her seferinde de bildim.

Kadın namazdan sonra kerevetin örtüsüne bakıp "İzi kalmış bunun, yıkanması gerek" dedi, örtüyü kaldırdı, dışarı çıkarken bana dönüp artık kalkmam gerektiğini söyledi. Gün iyice aydınlanmıştı. Kız koltuğunda sofra bezi, elinde siniyle odaya girdi. Bezi yere serip siniyi koyacakken kadın kapıda görünüp ekmek ıslayacağını söyledi. Kız siniyi kenara koyup ocaktan semaveri getirmeye çıktı.

Sofrayı birlikte kaldırdık. Kadın ve kız odada oturuyordu. Kapı önündeki terlikleri giyip yan bahçeye çıktım, hela yanındaki kapıdan ön bahçeye geçtim. Dış kapı damından hela duvarının arkasına çekilmiş telleri öbek öbek koruklarıyla asma sarmıştı, kökü kapının duvarla bittiği köşeden çıkıyordu. Hemen yanında buruşmuş bir iki taneden başka meyvesi olmayan erik ağacı vardı. Dalların arasında bir kumru üç beş çalıyla yaptığı yuvasından tedirginlikle ve kıpırtısız bana bakıyordu. Halıdaki erkek geyik gibi tedirgin ve kıpırtısızdı. Ne yaparsam yapayım kıpırdamayacağını düşünüyordum, umutsuzlukla elimi kaldırarak bağırdım, yuvasından fırladı ve uçuştı. Sevincimden naralar attım. Kapının diğer yanında iki kavak vardı. Yan bahçeye geri döndüm. Hela yanındaki kapıyı kapattım ama küflü sürgüsünü kapatamadım, öylece bırakıp ocak başına gittim. Değnekle külleri karıştırdım, kül içindeki közler tütmeye başladı. Değnekle duvar dibindeki nanelere vurup ikiye böldüm, naneler efil efil koktu. Dokunduğum her şeyin tepki vermesi hoşuma gidiyordu. Kapısında durup odunluğa baktım. Aydınlightı, basamakları indim, yeri değnekle eşeledim, hiç para çıkmadı. Eşeleme eşeleme odunların yanına gittim, istifin önünde boynuzlu, kocaman, siyah bir böcek ağır adımlarla yürüyordu.

Değnekle böceğe vurdum, bir süre bekleyip aynı yavaş adımlarla yürümeye devam etti. Vay namussuz, ağır odunlardan birinin hızarla kesilmiş düz yanıla bir daha vurdum, hızlanarak yürümesini sürdürdü. Odunun düz yanı böceğe gelecek şekilde üstüne koyup ayağımla bastım, böcekte "çat" diye ses geldi. Odunu kaldırdım, çökmüştü ama ayakları yürümek istemesine oynuyordu, vurdum, vurdum, ezilene kadar vurdum. Böcekte kötü bir koku yayılınca odunluktan çıktım. Köşedeki yemişin gölgesine oturdum, bahçeye uzanan alçak daldaki yaprakları kılıcımın kestim, her düşman kellesi uçuşunda zafer naraları attım.

Kadın çarşaflanmış gidiyordu, kapıda durdu, kızın getirdiği fileyi dürüp büküp çantasına koydu. Ben de yanlarına gittim, bana "Ablanın sözünden hiç çıkma, ne derse yap, can yakma" dedi. Kız herkese selam söyledi. Kadın üstlüğüyle yüzünü örtüp gitti. Eve girdik, kız dış kapıyı kilitledi. Karanlık koridoru geçip basamakları çıktık, kızın kapısında durduk. Merdiven boşluğundan çok az ışık geliyordu, kız uzanıp kapıyı açtı. Odadan yayılan loş ışık sahanlığı ikiye bölüdü, kız ışığın içindeydi. Başını eğik odaya girmemi bekliyordu. Bense titizlikle kapalı olduğunu tahmin ettiğim kalın perdelerin izin verdiği kadar ışıqlanan odasının cılız aydınlığına girmeden, karanlığın içinden ona bakıyordum. Yüzünü çevreleyen siyah, düz saçları, loş ışıkta gri gibi görünen ama mavi olduğunu bildiğim yere bakan gözleri, pürüzsüz beyaz teninde gölgelenen yüz hatları, bilinmeyen bir hüznle kıvrılmış dudakları ve küçük çiçeklerle bezeli su yeşili yekpare elbisesi içinde bir azizeye benziyordu. Nedenini bilmiyordum ama odaya girmek istemiyordum. Sonra neden beklediğimi sormak için gözlerini yerden kaldırıp bana çevirdiğinde gerçeği anladım. Bu karanlık koridor, ışıktaki bekleyen ve karanlıktaki yüzümü arayan bu kız, her şey ama her şey o kadar tanıdık ki...

Elimden tuttu, birlikte odaya girdik, kız kapıyı kilitledi. Perdeyi açmadan, kenarından sokağa baktı. Döndü, karşımda diz çöktü: "Aşkım, dün gece bana geldin değil mi?" Saçlarımı okşadı, yüzümü tuttu. "Korkuyorum, duyacak diye korkuyorum, açamadım kapıyı, aşkım benim." Gömleğimin düğmelerini açtı, çıkardı. Kısa

pantolonumu, fanilamı, donumu çıkardı. Doğrulup perde kenarından sokağa baktı yine. Ellerini ensesine götürüp elbisesinin düğmelerini açtı, eteğinden tutup yukarıya doğru sıyırdı, çıkardı. Dağılan saçlarını düzeltti. Fanilasını çıkardı, yatağa oturduk. Sarıldı, kendine çekti beni, başım memelerinin arasında, memelerinin ucu kocaman, pembe. "Hadi oyun oynayalım, öpücük oyunu yine. Önce bunları öp, tam uçlarını, uzun uzun öp. Aşkım, sevindir beni." Yatağa uzanıp gözlerini kapattı. Isır, azıcık, hafifçe ısır, aşkım benim. Dur, geriye git. Ellerini beline götürdü, kalçasını kaldırıp donunu çıkardı, ayaklarıyla savurdu, attı. Yan dönüp sandığın anahtarını çevirdi, elini örtünün yanına sokup aynayı çıkardı, bacak arama götürdü. Doğrulup sırtını duvara verdi, aynayı bacaklarının arasına kısırdı.

"Güzel değil mi?" "Bilmem." "Çocuklar buradan çıkar işte." "Nasıl çıkar?" Aynayı sandığın üstüne koydu. Sen büyüüp adam olunca bunun içinde döl olacak. Bunu evlendiğin kadının burasına soktuğunda dölün içeriye akacak. Döl kadının karnında çocuğa dönecek, vakti gelince de buradan dışarıya çıkacak. Hadi bu oyundan oynayalım. Gel buraya, yanaş. Tutup çekti beni, ayrılmış bacaklarının arasına iyice yaklaştım. Bırakmıyordu.

Dur eğilme, dizlerinin üstünde dur. Arasına sürttü, yapış yapıştı, ıslaktı orası. Nefesi hızlı ve sesli çıkmaya başladı. "Üfff, aşkım benim." Parmaklarıyla içeriye itti, kısmıştım. Aynayı alıp oraya tuttu, aynadan seyrediyordu. Kalçalarını oynattı yavaş yavaş, oynatırken kısıtığım yerden kurtuldum. Tutup aynı yere sıkıştırdı tekrar, içeriye doğru iteledi. "Üfff, aşkım." Aynaya bakıyordu, kalçalarını oynatıp göbeğime sürtünürken tekrar kurtuldum.

"Hadi, öp şimdi." Aynayı bırakıp başını geriye itti, yatağa uzanıp kollarını bacaklarını açabileceği kadar açtı, her yeri yaprak yaprak açıldı. Parmağıyla bir yer gösterdi.

"İşte bunu, meme emer gibi, hadi." Dediği gibi yaptım. Dokunur dokunmaz kasıldı. Örtülere sarınmış bir yumru vardı orada, emdikçe açılıp ağzıma geliyordu.

Bacaklarını olabildiğince açıp gerildi. Büzülüp kapattı, başım bacaklarının arasına kısıtı, açtı tekrar. Saçlarını çekti, "Durma, devam et." Hastaydı sanki, sesi güçlkle çıkıyordu, onu bu kadar etkileyen şeyin ne olduğunu merak edip doğruldum. Bacaklarının içi seğiriyordu. Başı yana dönüktü, yüzünü yastığın altına gömmüştü. Saçları yatağa dağılmıştı. Hiç hareket etmiyordu, titriyordu yalnızca.

XIX

"Yazıyorum: Ey, sen, acı. Peki sonra?
(...)
Sözler değil. Eylem.
Artık yazmayacağım."

Cesare Pavese,
İl Mestlere di Vivere

Ben O'yum.

Varlığına baştan beri inanmadığın O'yum ben. Bütün bu satırları oyun olsun diye, eğlenceli bir hikâye olsun diye yazdığım sandığın yazarın ellerinin hâkimi, aklının ve ruhunun sahibiyim.

Ben, sana bu kitapta gösterdiğim biçimimle yağmur hüznüyüm ya da daha önce söylediğim gibi Tanrı hüznüyüm. Aramızdaki ilişki yalnız yağmurla ya da Tanrı'yla sınırlı olmadığına göre sen nasıl tanımlamak istersen O'yum.

Ben zamanım; kavrayabildiğin ama tanımlayamadığın zaman. Görece bir kavram sandığın, adını kendinin koyduğu bir yokluk diye düşündüğün kesinliğim ben, mutlağım. Ruhuna verilen armağanım. Evrenim ben; bedeninin duvarları olmayan uçsuz bucaksız eviyim. Evinin sınırsız şehri, şehrinin sonsuz yurduyum.

Sonsuzluğum ben; tutabildiğin, görebildiğin, tanımlayabildiğin ve inandığın her şey gibi senin de içinde esir olduğun çıkışları kapalı düz bir labirentim, çıkışı olmayan bir tuzağım.

Artık senin de aklının ve ruhunun sahibi, tüm varlıklarının ve edimlerinin hâkimiyim. Daha önce bu satırları yazdığını sandığın ya da öyküsünü okuduğun kişiye olduğu gibi sana da ulaştım, yüzünün ve yazgının çizgilerine yerleştim.

Artık yağmurda eskisi gibi ıslanamayacaksın, engin denizlere önceden yüklediğin eski anlamlarıyla bakamayacaksın. Gökyüzüne her baktığında beni anımsayacaksın. Renkleri soluk eski bir fotoğrafta, çocukluğundan kalan bir oyuncakta, okuduğun kitaplarda, hoşuna giden bir filmin sonunda, neşeli, oynak bir şarkının orta yerinde beni bulacaksın.

Beni unutmak için kendine yeni oyunlar arayacaksın. Yeni aşklar, yeni anlamlar seni bir süre sonra oyalayamaz hale gelecek. Çünkü ben bütün sürelerin sahibiyim, hepsini kapsayanım.

Gördüğün gibi benden kurtulmak ya da beni görmezden gelmek için kendini bölüp çoğalttığın; kendine, kendi suretinde yeni hayatlar yarattığın her insanda yemden var oluyorum. Acımı dindirmek için icat ettiğin şu yirmi iki harfin çeşitlemeleriyle hepsine ve dolayısıyla sana ulaşıyorum.

Tamam, kabul ediyorum, bu satırlar ona ait değil. Onunla ilgili sana birkaç ipucu verebilmek için bu bölümü yazdım. Çok zekisin, o olmadığım hemen anladın. Bu bölüm benim tuzağımdı, onun korkunç yüzünü bir nebze göstererek kitabı bırakmanı sağlamak istiyordum. Ancak şimdi büyük bir hata yaptığımı farkındayım. En iyi av, ilk tuzaktan kurtulmuş olmanın verdiği böbürlenmeyle asıl tuzağı fark etmeyen avdır. Ve ben istemeden ilk tuzağı kurmuş oldum; üstelik sen ilk tuzağı fark ettin. Bunun verdiği güvenle kitabı okumaya devam edeceksin. Bu güven onun tuzağını görmemene neden olacak. Ama ben onun nasıl bir tuzak kuracağını biliyorum.

O seni bütünüyle keşfetti. Kitabın başından beri sana sunduklarının arasında hangilerine daha çok ilgi gösterdiğini buldu. Edebî oyunlar, meslekî tavırlar, akademik tutumlar, aile ilişkileri, yüzleri dahi anımsanmayan, yitip gitmiş akrabalar, ana babanın bıraktığı izler, eski evler, çocukluğun unutulmuş oyunları ve oyuncakları, sevinçler, hüznünler, özellikle unutulmuş, unutulmak istenmiş anılar, korkular, zayıflıklar, pişmanlıklar arasında seni en çok neyin çektiğini anladı. Şimdi acı bir ilaca şeker koyar gibi sana söylemek istediklerinin arasına senin istediklerini karıştırarak. Böylece onun ruhuna nasıl yerleştiğini anlamayacaksın. Şimdiden tırnaklarını kalbine geçirdi bile. Aklının kenarına yerleşti. Çok yakında onun cehennemden gelen sesini duyacaksın, kara bir bulut gibi bedenini sardığını göreceksin. Çok yakında onu tanıyacaksın. Çok yakında...

XX

"Ve bu duraklama anında havaya öylesine bir koku yayıldı ki anlatamam, tıpkı yeni biçilmiş çayırın, çok tatlı kokuları olan yaz çiçeklerinin kokusu gibi bir şeydi; gariptir ki mevsimi de değildi bunların, sonra bu soğuk ve çorak yöreden böyle şeylerin fişkırp çıkması da garipti. Derken, yeniden, birdenbire, her yanımız yukarıdan gelen ışıkla kaplanıverdi; insanların şimdiye kadar yapageldikleri her türlü ışıktan daha parlak bir ışıktı..."

John Fowles, *Yaratık*

Çılgılık geceyi böldü. Uyandım, karanlık, hiç ışık yok. Elimi kerevetin olduğu yere uzattım, kerevet örtüsünün kırmızı iplikten yapraklarına dokundum, çıktım üstüne, perdeyi araladım. Yıldızlar cılız parlıyor, bahçe, duvar ve ağaçlar gölgeler içinde. Rüyamda mı duydum çılgılığı, hiç ses yok şimdi. Gözlerim kararıyor. Yıldızlar kaybolup geri geliyor, bahçe, duvar ve ağaçlar kararıp açılıyor. Dikkatle bakıyorum, gördüklerim yerinde kalsın istiyorum. Biliyorum, gördüklerim gidip gelecek, kararıp açılacak, sonunda hiçbir şey göremez hale geleceğim, kör olacağım. Hemen yukarı çıkmalıyım, kadının kapı altı ışığı oradadır belki. İnşallah uyumamıştır. Kerevetten inip kapının olduğu yere doğru, ellerim boşluğu yoklayarak ilerliyorum. Işık, ışık istiyorum, sabretmeliyim. Ya kadın uyumuşsa, lamba sönükse; kızın kapısını çalarım o zaman, lambayı yak derim. Kapıyı açmıyor ki o, kadından korkuyor. Açsa bile lambayı yakana kadar dayanmam, kesin kör olurum. Sabretmeliyim. Daha merdivenin ilk basmağındaydım ki kadının sesini duydum, kendini yırtarcasına bağıyordu. Korkuluğa tutunup sıkı sıkı sarıldım. Ses kesildi. Yukarıda bir kapı açıldı, kapının açılmasıyla parlayan ışık sahanlık duvarına vurup durduğum yeri de aydınlattı. Bir yere hızlı hızlı vuruluyor: "Anne, anne!.." Kızın sesi bu. Yukarıya çıksam mı acaba, kadını böyle bağıratan şey nedir? Kız orada ama, bir şey olursa aşağıya kaçırım. Koşar adımlarla yukarıya çıkıyorum. Kız elinde gaz lambasıyla kadının kapışırım önünde, kapı kolunu zorluyor: "Kilitli, bir anahtar daha olacaktı." Döndüğünde merdiven başında beni görüyor: "Gel buraya, lambayı tut." Lambayı alıyorum, aceleyle sahanlığın dibine gidip duvardaki dolap kapaklarını açıyor, yanında durup ışığı tutuyorum. Dolapta yan yana dizilmiş, yastık yorgan konulup dört ucu bağlanarak bohça edilmiş çarşaf var. Yığının altına elini sokup arıyor. Kadın bağıyor yine, canı çok yanıyor olmalı. "İşte bu, bu olmalı." Koşarak kadının kapışma gidip anahtarı kilide sokmaya çalışıyor, ellerinin titremesinden değil gecikmesi: "Tüh, girmiyor, diğer tarafta anahtar var. Lambayı ver bana." Lambayı elimden alıp hızla odasına giriyor, sandığın üstünde, kırmızı yapraklarla bezeli beyaz örtüye tutturulmuş gergefin kasnağındaki gergin kısma saplı, yurdusuna kırmızı yumak ipliğin bir ucu geçirilmiş halde duran uzun iğneyi alıyor, ardı sıra sallanan ipliği koparıp atıyor. Kilitli kapıya geliyoruz tekrar, içerden kadının kimi zaman yükselip kimi zaman alçalan sesi geliyor: "Ya Settar, ya Cabbar, ya Kahhar, ya Settar, ya Cabbar, ya Kahhar..." Kız lambayı bana veriyor: "Tut, tam deliğe doğru tut." İğneyi deliğe sokup iteliyor. Kadının sürekli aynı şeyleri tekrarlayan sesi gitgide duyulmaz oluyor. "Anahtarın dili yukarda, bu tarafa geç, ışığı buradan tut." Birdenbire kadın, öncekilerden çok daha güçlü bir biçimde çılgılık atıyor, o kadar korkuyorum ki lambayı tutan elim sallanıyor, uzun gölgelerimiz sahanlığın duvarında bir o yana bir bu yana gidip geliyor. Kadının feryadını yere düşen bir şeylerin gürültüsü izliyor. "Allahım yine o, kurtar ya Rabbim. Geri git, ışığı yere tut." iğneyi düşürdü herhalde, bak işte orada, parlıyor. İğneyi yerden alıyor, titreyen elleriyle anahtar deliğine sokup ışığı tekrar yaklaştırmamı istiyor. Kısık sesle mırıldanıyor: "Euzübillahimineşşeytanırracim, bismillahirrahmanırrahim. Allahüle ilahe illa hüvel hayyul gayyum. La te huzühü, lambayı doğru tutsana." Titremesin diye iğneyi tutan elini diğer eliyle tutuyor: "Tamam, düştü. Anahtar, anahtar nerede? Anahtarı nereye koyduk?" Odasına giriyor: "Lambayı getir buraya." Sandığın üstüne bırakmış, alıp hızla kadının kapısına gidiyor, ben de arkasından: "Euzübillahimin eşşeytani rracim, Bismillahirrahmanırrahim." Sesi fısıltıya dönüşüyor. Anahtar kilitte dönüyor, kapı açılıyor.

Kadın yerde yatıyor, başı kapıya dönük, yanında devrilmiş rahle var, taburenin üstünde fitili kısılmış gaz lambasının ışığı titriyor. "Anne! Anne, ne oldu?" Kadının başı yavaşça geriye dönüyor, hareketlerine mukayyet değil, gözleri sadece ak sanki, gözbebekleri yok. Başıyla işaret ediyor, kaşlarını kaldırıyor, sesi inilti gibi, anlaşılmıyor, "Gelmeyin, dışarı çıkın" diyor sanki. Ağzı açık, köpük köpük olmuş ince dudakları belli belirsiz kıpırdıyor: "Ya Kahhar, ya Settar, ya Cabbar..." Kızın fısıltıları hızlanıyor, kadın yerde, kız ayakta bilinmeyen bir şeye dualarla karşı koyuyorlar. Birden bir rüzgâr perdelere vuruyor, tül ve perde havalanıyor. Rüzgâr odanın içinde dönenip tiz bir ıslık çalarak üstümüze doğru geliyor. Kız çılgılık atarak eğiliyor, ben öylece kalıyorum. Önce taburedeki, sonra elimdeki lamba rüzgârdan sönüyor.

Karanlığın içinde beyaz bir rüzgâr dört yanıma dokunuyor, bedenimi okşayıp geçiyor, ışığından kendimi görebiliyorum. Her yan karanfil kokuyor sanki. Korkunç bir hızla odadan çıkıp sahanlıkta dolaşıyor,

korkulukların arasından geçip dağılıyor, sahanlık, merdiven görünmez oluyor. "Kibrit, kibrit nerede Anne?" Kadının sesi çıkmıyor, anlaşılmaz bir mırıldanma yalnız. "Gümüşlükte mi, gümüşlüğün üstünde mi? Tamam, buldum." Karanlığın içinde kızın yüzü aydınlanıyor. Yanan kibriti havaya kaldırıp bana bakıyor, elimden lambayı alıyor.

Kadın hiç kıpırdamıyor, kaldırıp yatağa yatırmak için kız bir yandan, ben bir yandan uğraşıyoruz ama kaldıramıyoruz. Kız yatağın üstünden, bozulmamış örtülerin altından yastığı alıp kadının başının altına yerleştiriyor. Sandıktan mendil çıkarıp ağzının köpüklerini siliyor. Gözleri açık, gözbebekleri küçücük kalmış, oynamıyor, ara sıra gözkapaklarını kapatıp açıyor yalnızca. Neler olduğunu unutmuş da anımsamak ister gibi boş boş tavana bakıyor. Kız ne yapabilirim der gibi sağa sola bakıyor, elinden bir şey gelmediğini göstermek istercesine yalnızca devrilmiş rahleyi düzeltip yerdeki kitabı üstüne koyuyor, sonra sırtını büfeye dayayıp yere oturuyor. Eliyle bana işaret ediyor, gidip yanına oturuyorum. Başımı koluna yaslıyorum. Karanfil kokuyor yine, ağır, acı karanfil kokusu. Odanın renkleri değişiyor sanki, havası ağırlaşıyor. Kadın birden başını bize çeviriyor, gözlerinde umutsuz bir korku var. Dudakları titriyor, hızlı hızlı oynuyor daha çok, dua ediyor olmalı. Kıza bakıyor, gözleriyle kapıyı işaret ediyor. Kız doğrulup taburedeki lambayı da yakıyor, elimden tutup beni dışarı çıkarıyor. Kapıyı kapatmadan önce annesine bakıyor, kadın çıkması için gözleriyle işaret ediyor hâlâ.

Kapıyı kapatıp odasına yöneliyor kız, yatağa oturuyor. Elimde lambayla karşısında ayakta bekliyorum, kamburu çıkmış, başı öne eğik, saçları yüzünü örtmüş. Başını kaldırıyor, "Sen yat hadi, uyu biraz" diyor bana. Lambayı sandığın üstüne koyup yatağına uzanıyorum. Duvar dibindeyim. Açık kapının beni korkuttuğunu anlıyor, kapatıp yanıma uzanıyor. Sarılıyorum ona, başımı kolunun altına gömüyorum.

Akşam yemekten daha iki lokma almadan tedirginlikle başım geriye çevirmişti kadın. O günkü toplantıyı anlatıyordu ki birden susmuş, odanın köşelerine, tavana uzun uzun bakmış, yemeği bırakıp odasına gitmişti. Kızla sofrayı birlikte kaldırdık, bulaşıkları tulumbanın önüne, yalağa bıraktık. Lamba kapı önünde, taş merdivenin üstündeydi. Kız birden elimi tutup merdivenin öbür yanına götürdü beni. Odunluğun alçak kapısından girdik. Karanlıktı, ikinci basamağa oturdu, geriye yaslandı. Başı kapıdan dışarıya çıkmıştı, evin kapısına bakıyor, kapı önündeki lambanın ışığı yüzünü aydınlatıyordu. Bacaklarını ayırdı, fısıldadı:

"Gel hadi, öp."

"Burası karanlık ama."

"Neden korkuyorsun, ben varım ya."

"Böcek var burada."

"Bir şey yapmaz böcek, hadi."

Evin kapısına bakıyordu sürekli. Fısıldadığı zaman başını çevirip kısa bir süre bana bakıyor, sonra hemen kapıya çeviriyordu yüzünü:

"Hadi aşkım, gündüz yaptığın gibi."

"Karanlık burası çıkalım."

"Tamam, ben de sen uyumadan yukarı çıkarım bundan sonra, karanlıkta kalırsın."

Çaresizlikle dizlerimi alttaki basmağa dayayıp eğildim. Eteğim sıyırmıştı, elleri oradaydı. Ağzımı yapıştırdım.

Dilimle istediği yeri arayıp buldum, hemen sıyrılıp geldi, büyüüp gelişt. Başımı çabuk itti bu kez. Eli orada hızla deviniyordu. Başı merdivene dönük, gözleri açıktı. Dudaklarını büzmüşü, geriye kendini, boynu upuzundu. Nefesini dizginlemeye çalışıyor, burun kanatları hızla açılıp kapanıyordu. Durdu, dizlerini kapadı, başı soluğuyla bir inip kalkıyor, açık tutmak istediği halde gözlerinin kapanmasına engel olamıyordu. Bir süre öyle bekleyip doğruldu, eteğinin önünü arkasını silkti. Odunluktan çıktık. Tulumbada ellerini yıkadı, ibriği doldurup tualete girdi. Çıkana kadar tulumbanın başında bekledim. Lambayı alıp eve girdik. Kerevet dibindeki mindere yatıp çarşafı üstüme çektim. Kız gergefi eline alıp kapı dibindeki mindere oturdu, daha iyi görebilmek için üstüne lambayı koyduğu tabureyi dikkatlice yanına çekti. Gergefteki kırmızı yapraklı beyaz örtünün kalanını katlayıp kucağına koydu. Gözlerimi kapattım, ışık gözlerimin arkasında kara bir ateş, açtım, kız eğilip doğruldukça duvarlarda oynayan koca bir gölge. Kız gitmeden uyumalıyım. Gözlerimi kapattım tekrar. Ateşin duvarlara vuran gölgesi. Babam odanın kapısında bağıriyor, oda duman içinde. Babam çıplak, entarimden tutup kaldırıyor beni. Büyük odanın ışığı yaranıyor, annem yatak odasının kapısında, dumanlar içinde, eliyle ağzını kapatıp odaya girmeye çalışıyor, öksürüyor. Babam anneme, "Üstüne bir şey giy kadın" diye bağıriyor. Annem elleriyle başını sakınarak odaya giriyor, saçlarının alev aldığını, dövünerek yere düştüğünü görüyorum, babam görmüyor. Beni entarimden tutarak kapıya doğru sürüklüyor, kapıyı alevler sarıyor birden. Geri dönüyor, belimden tutarak kaldırıp pencereye çıkarıyor beni, güçlükle "Annem" diyorum, "annem yanıyor". Hızla pencereyi açıyor, pencerenin kanadı rüzgârla savrulup kenarına çarpıyor, cam kırılıyor, her yer cam kırığı. Söylediğimi anlamamış olmalı ki "Sema" diye bağıriyor babam, "bana da giyecek bir şeyler ver. Çabuk ol". Sokaktaki direk yanıyor, karşıdaki evler yanıyor, alevler rüzgârla bir o yana, bir bu yana savruluyor. Açık pencerenin önünde duruyor, babama bakıyorum, alt kattan pencere önüne alevler yükseliyor. "Sema çabuk ol."

Rüzgârın sesini bastırıp babama duyurmak için bağıryorum: "Annem yanıyor, saçları alev aldı, gördüm." Gözleri büyüyor, eliyle itiyor beni, savrulan alevlerin içinden geçip bahçeye, otların içine düşüyorum. Bahçede sırtüstü yatıyorum. Deli, hoyrat bir rüzgâr üstümde tepmiyor, kalkmaya çalışıyorum, kalkamıyorum, belim acıyor. Bahçenin üç yanını çeviren alevlere bakıyorum, evleri saran ateşi, alevlerin uzayıp kısalan dillerini görüyorum. Evlerden biri çatırtılarla, dumanları savrularak çöküyor, gözlerim karardığından hangisi olduğunu bilemiyorum. Alt kattaki teyze bu, kucaklayıp sokağa çıkarıyor beni. Bahçe duvarının dibine oturtuyor. "Teyze diyorum, "annemleri de getir, içerde kaldı onlar." "Tamam, gelecekler, sen buradan ayrılmı" diyor. Duvarın dibine yığılmış naylon ibrikler, leğenler, yarı yanmış, dumanı tüten yastıklar, yorganlar uçuşuyor, insanlar uçuşan eşyaların peşinden koşup tutuyor, kuytulara, köşelerine iri taşlar koydukları battaniyelerin altına saklıyorlar. Gözlerim kararıyor. Güneş ne zaman doğdu? Yanan evler nerede şimdi? Sapsarı bir buğday tarlasının ortasındayım, tarlanın ucu bucağı yok, bulutsuz mavi gökyüzünün altında yalnız sapsarı başaklar var. Uzanıp gidiyor tarla, göremediğim bir yerde, çok uzaklarda gökle birleşiyor. Rüzgâr ağır başakları savuruyor, rüzgâr aynı rüzgâr. Çocuklar, siz ne zaman geldiniz? Beyaz entarili çocuklar... Kızlı erkekli, büyüklü küçüklü, giyimli giyimli, toz toprak, kir pas içinde bedenlerini, örgülü örgüsüz saçlarını rüzgâra bırakıyorlar. Kollarımı açıp onlar gibi aynı yöne dönüyorum. Gözlerimi kapatıyorum, kendimi bırakıp rüzgâra dayanıyorum. Kaldırıyor beni rüzgâr. Gözlerimi açıyorum, diğer çocuklar da havada, rüzgârın üstünde kolları açık, beyaz entarileri uçuşuyor. Uçuyorlar. Taklalar atarak, yükselip alçalarak uçuyorlar. Ben de uçuyorum. Sarı buğday tarlası içinde yeşile kesmiş tek tük ağaçlar hızla geçiyor altımızdan. Alçalıyorum, takla atıyorum, başakların arasına girip tekrar yükseliyorum. Diğerleri de öyle, uçuyorlar, buğdayların arasında bir görünüp bir kayboluyorlar. Onlar gitgide yükselmeye başlıyorlar, ben de peşlerinden gitmek istiyorum ama yükselemezim. Gökte kaybolup gidiyorlar. Başaklar tane tane yüzüme çarpıyor, uzun tüyleri bedenime sürüyor. Gözlerimi kapatıyorum. Gözkapaklarının ardındaki ateş sarısı kararıp duman rengine dönüyor. Aşağıdan, ovadan döne döne yükselen rüzgâr kaldırdığı tozu toprağı evlerin küllerine, için için yanan kalasların, devrilmiş dikmelerin dumanına karıştırıyor. Duvar dibine yığılmış eşyaların diğer tarafında teyze oturuyor. Gün ağarıp felaket gözle görülür hale gelince bağırp çağırımlar, ağlayıp koşuşturmalar yerini suskunluğa bırakıyor. Küllerin içinde yarı yıkık ve kararmış kerpiç duvarların arasında kayıplarını arayanlar bir kuytuya çekilmiş sessizce bekliyorlar. Asi bir çılgılık, kızgın bir ağıt dahi duyulmuyor. Kimi kasketinin altına bir mendil sıkıştırıp kulağını, burnunu örtmüş, kimi çıplak eğreti bir çarşafa sarınıp gözden irak duruyor. Sanki alışıklar, öyle sessiz çökmüşler, kollarını dizlerine bağlamışlar, başlarını öne eğmişler. Sanki bir felaket yaşamamışlar da yalnız rüzgârın dinmesini bekler gibiler.

Birdenbire kadın bağıryor yine. Kız doğrulup yatağa oturuyor, çiçekli entarisi gözlerimin önünden geçiyor. Lambayı alıp odadan çıkıyor, kalkıp peşinden gidiyorum. Kadının kapısının önünde bekliyor, eli kapının kolunda, ikircikli, odayı dinliyor. Kadın kısa, boğuluyormuş gibi bir çılgılık daha atınca kapıyı açıyor. Aynı yerde yatıyor, yan dönmüş, başı yastıktan düşmüş. Kız başucuna diz çöküp mendille ağzını siliyor. Kıza bakıyor, "Çaresizim, yardım et" der gibi ağlamaklı, konuşamıyor. Elini zorlukla kaldırıp rahledeki kitabı gösteriyor, kıza işaret ediyor, al onu. "Buradan mı? Hangisini okuyayım?" Kadın elini açık sayfanın üzerine koyuyor. "Bunu mu, bunu mu okuyayım?" Kadın ağlamaklı, gözleri yaş içinde, başını sallayıp gözlerini kapatıyor. Kız kitabı kucağına alıyor, duruyor birden: "Tövbe, aptesim yok." Kitabı rahleye bırakıyor, lambayı alıp sahanlığa çıkıyor, koşu koşu aşağı iniyor. Ben de peşinden koşuyorum. Lambayı masaya koyuyor, entarisini çıkarıp atıyor üstünden. Donunu, fanilasını da, çıplak kalıyor. Masanın altındaki güğümü çıkarıyor, avucuna su alıp üç defa ağzına, üç defa burnuna çekiyor. Güğümü kaldırıp önce omuzlarına döküyor, sonra başına. Kurulanmadan, ıslak ıslak, dişleri birbirine vurarak giyiniyor. Merdiven altındaki dolaptan yazmasını alıp hem koşar adım merdiveni çıkıyor, hem başım bağlıyor. Kadın yatıyor hâlâ. Rahlenin başına oturuyor kız: "Euzübillahimineşşeytanirracim,velcin,Bismillahirrahmanirrahim.Elhamdülillahirabbilâlemin vel muinul müminin, Bismillahirrabbelhakim, Bismillahi Allahul azim ve vele kerim. Allah, Allah, Allah." Kadın gözlerini açıp kıza fısıldıyor. Kız annesinin söylediklerini anlamaya çalışıyor: "Ne, ne kadar, kırk bir, kırk bir kere mi okunacak? Tamam." Parmaklarıyla hesap tuta tuta okuyor. Açık kapıda sahanlık duvarında oynayan gölgeler görülüyor. Korkuyorum, kapı dibinden kalkarak kızın yanından geçip büfenin sandığa dayandığı köşeye oturuyorum. Kadın pencereyi gösteriyor, aç, dışarı çıksın. Kız kalkıp perdeyi açıyor, pencere açık zaten. Dönüp tekrar rahlenin başına oturuyor. Kollarıyla bedenini örtmek ister gibi kendine sarılıyor. Elbisesinin büyük bir bölümü ıslak. Çenesi titriyor. Yazılar birbirini izleyen karıncalar gibi, babamın kitaplarındaki yazılara benzemiyor. Elle yazılmış. Sayfanın diğer tarafında kargacık burgacık bir şekil var. Tek gözlü kocaman bir kafa, tek bir çizgiyle gösterilmiş yukarıya bakan eller ve ayrık ayaklar, çöp adam gibi. Başın etrafına, ellerin üstüne ve altına, bacakların arasına aynı tipte kısa yazılar eklenmiş. Gözün çevresine ikinci bir hat daha çekilip uzun kirpikler çizilmiş. Başın üstünde bir baca gibi, başa küçük gelen bir fes gibi ortasında yuvarlak olan bir şekil var. Ezan sesi, kadın başını sallıyor. Bir yanı aşağıya sarkmış ağzı gülümsüyor. Işıklan söndür. Kız lambaları üflüyor. Gün ağarmaya başlamış. Büfeden altı yuvarlak, uzun boyunlu, gümüş bir şişe çıkarıp eline döküyor, gülsuyu bu. Kadının yüzünü, şakaklarını, boynunu ovuyor. Karanfil kokusu dağılıyor yavaş yavaş, gül kokusu odaya yayılıyor.

XXI

"Yirmi iki temel harfi yazdı, onlara biçim verdi, eklenecekleri ekledi, silinecekleri sildi, hepsini topladı; onlarla tüm yaratılmışları ve gelecekte yaratılacak her şeyi yarattı."

Sefer Yetsira

Beyaz sakalı göbeğine kadar iniyordu. Başındaki siyah fese beyaz sarık dolamıştı, siyah cüppesinin içine beyaz gömlek, altına siyah şalvar giymişti. Sakalının örttüğü çıkık göbeğinin altına şalvarı tutacak şekilde kuşak sarılmıştı, göbeği kuşağın üstüne sarkıyordu. Kapı dibindeki yer minderine oturmuş, sırtını duvara dayamıştı. Gözlerini hiç açmıyordu. Uzun, kalın kaşları buruşmuş gözkapaklarının içine girmişti. Kocaman taneli uzun tespihinden her taş çekişinde "çat, çat" sesleri odada cınlıyordu. Geçirdi, elini ağzına götürüp sakalını sıvazladı, "Elhamdülillah" dedi. Sakalını sıvazlarken gözleri açılıp kapanmış, tekrar eski buruşuk haline dönmüştü. Gözlerinin olması gereken yerde beyaz bir boşluk vardı. Tespihi bırakıp bir eliyle yüzünün yarısını kapadı. Yüzünün görünen tarafındaki gözü tekrar açıldı, gözü vardı ama gözbebekleri yoktu. Yüzünde bilinmez bir acının çizgileri belirdi, merdivenden gelen sesleri duyuncaya dek öyle bekledi. Geldiğinde kara çarşafly kadınlar adamı kerevete oturtmuşlar, kardeşlikleri Derviş Sahire'nin derdini anlatmışlardı. Adam kadınlara uzun uzun Sahire'nin derdinin ne olduğu hakkında bilgiler verdi. Kadınlar adamın konuşmasından etkilenip ağlamaya başladılar. Kızıp kadınların hepsini kovdu, "Gitmeden beni yere oturtun" dedi. Kolundan tutup yer minderine oturtular, üçer beşer yukarı çıktılar, kadına şifa dileyip gittiler.

Kadın ve kız odaya girdiler, baştan aşağıya karalar içinde adamın karşısına oturdular. Kız kadının koluna girmişti, "Hocaefendi, çocuk çıksın mı?" diye sordu. Adam beni görmek istercesine yüzünü odanın duvarlarına çevirdi, "Şimdilik gerekmez" dedi. Kız kalkıp kerevet dibindeki mindere oturdu, ellerini dizine koyup başını öne eğdi. Hemen yanında otuyordum. Adam kadına döndü, sol ayağı altına aldı, sağ dizini göğsüne çekti, elleri önünde tespih çekiyordu:

"Bak Derviş kızım, sen ki Veysel Hoca'nın emaneti, sahabenin elisin. Sahabenin eli babandan sana geçmiştir. Yol yordam bilirsin, oturup kalkmasını bilirsin. Cümle Müslim cini zapt edersin. Hafızsın, dervişsin. Bilirim ki soracaklarım sana yakışık değildir. Amma benden yardım diledin. O zaman sorduklarıma cevap vereceksin. Gâvur camiinde veya harabesinde eline er eli değmiş midir, apteslik bir durum olmuş mudur?"

"Hâşâ."

"Güzel, olsaydı işimiz çok zordu. Bilirsin gâvur cinine hükmümüz yoktur. Ya camide, mescitte?"

"Hâşâ Hocaefendi, cami mescit ne demek? Kocam öldüğünden beri elime er eli değdirmedim, yüzüme nazar ettirmedim."

"Kızma Sahire kızım. Ağzı yılık çarpıklar sana geldiğinde sen onlara sormadın mı? Akar su başında, ekini kalkmamış tarlada, yığılı harmanda, çarkı dönen değirmende, hamur yoğrulan evde, kadın kadına, adam adama, sabi sübyanla cima ettiniz mi diye sormadın mı? Ben sorunca niye kıvarsın?"

"Ben bunları bilirim, ettiğimi kuduğumu bilirim. Benim derdim seviden değildir, çok şükür ona nefesim yeter."

Sustu, başını öne eğdi. Öne arkaya sallandı. Adam konuşmadı, "Derdin nedir?" diye sormadı, başını yana çevirip kadının konuşmasını bekledi. Epey sonra kadının sallanması durdu: "Benim derdim bir hünsa cinledir. Ne adamdır ne kadın, Ne Müslim'dir ne kâfir. Dersin ki ifrit. Babamın elindeydi, öldüremedi, kovdu. Hiçbir cin taifesine giremedi, girmede. Ev diye burayı bilir, döner dolaşır gelir, kovarım. En son geldiğinde, dün akşam yine kovayım dedim, beni öldüreyazdı. Tek bulsa öldürecekti, kızım kurtardı. Onun sözünü dinledi, yüzüne güldü, gitti. Korkum kıza musallat olacak, yoksa yüzüne gülmezdi. Benim nefesim yetmiyor, ölümünü isterim."

Adam tespihi kucağına bırakmış sakalını sıvazlıyordu. Yüzü pencereye, ışığa dönüktü. Duvara dayanarak ayağa kalktı, cübbesinin cebinden küçük çingiraklar çıkarıp kıızı yanına çağırdı. Kendisini kapıya götürmesini istedi. Elleriyle kapının dört bir yanını yokladı. Kapıda muska olup olmadığını sordu, yoktu. Çingiraklardan birini oda kapısının üstündeki çiviye astı. Kızın yardımıyla pencereleri açtı, eliyle köşelerini yoklayıp çerçevelerin üstüne birer çingirak daha astı. Kıza evdeki diğer tüm kapıların, pencerelerin kapanmasını söyledi, kendisi söyleyene kadar kesinlikle açılmayacaktı. Kız yukarı çıktı, kapılan, pencereleri kapatıp geldi. Adam cinin adını sordu, kadın "Meftune" dedi. Cebinden çıkardığı kopya kalemını kıza verdi, "Kapıdaki çingirakın üstüne mim koy" dedi; pencerelerdeki çingiraklara şın, zel ve gaym harfleri yazmasını istedi. Duvarı yoklayarak mindere oturdu: "Veysel hata etmiş. Başında bu müşkül varken sana el vermemesi lazım gelirmiş. Kitabıyla gömülmesi uygunmuş. Mirası iyi miras değil, bu derdin dermanı dört elin, dört kitabın, dört kıblenin, dört dinin cinindedir. Kahhar, Fiş, Zeran ve Fiz. Bilesin yalnız Kahhar'a hükmümüz geçer, Kahhar Müslim'dir amma tek başına infaz eyleyemez. Nedeni garabettir, dersin ki Meftune ne adamdır ne kadın, ne İslam'dır ne kâfir, bu

nasıl garabettir? Dünya dursun ben böyle garabet görmedim. Veysel yanlış etmiş, hangi sakarlıkta, hangi derede bulduysa cin deyi ifrit bulmuş, iblis bulmuş. Çağırılım gelsin amma hükmü bizim dışımızdadır. Dört kıblenin ehline soralım, olursa bu iş öyle olur. Oturup konuşalım, konuşup anlaşalım, olmaz derlerse bil ki bu garabet seni yer bitirir. Eğer derdi ev ise taşınırsın, yakarsın burayı. Amma derdi sen isen ilacı ben değilim. Nereye gitsen ardından gelir. Soydan, nesilden, nefesi daha derin biri gerekir." Kafasını kaldırdı, kıza, "Siz yukarı çıkın, kapıyı kapatın. Ben çağırmadan aşağı inmeyin" dedi.

Kız önde, ben arkada yukarıya çıktık, onun odasına girdik. Kız kapıyı kilitledi, üstlüğünü çıkarıp sandığın üstüne attı, çarşafını çıkarmadan yatağa uzandı. Kızın yanına yatıp koluna sarıldım. Kadın dün akşama dek yatağın dibinde yatmış, ağzına bir lokma bir şey girmemişti. Akşama doğru güç bela doğrulmuş, yatağın kenarına sırtını dayayıp tarhanadan üç beş kaşık içmişti. Sonra kız koltuğuna girip kalkmasına yardım etmiş, yatağına yatırmıştı. Eliyle "gidin" işareti yapana dek odasında beklemiştik. Sabah iyi kalktı, yavaş adımlarla yan bahçeye çıkıp taş merdivene oturdu. Ağzının yılığı düzelmişti. Başörtüsünü çözüp boynuna indirdi, kuşlara, kelebeklere, arılara hayran hayran baktı, yeni doğmuş gibiydi. Kız yufka ekmeğinin içine domates doğrayıp peynir koydu, dürüm yapıp kadına verdi. Birer dürüm de kendisi ve benim için hazırladı. Bahçedeki oturlara çöküp yedik, çay içtik. Kıza "Kardeşliklerimin haberi oldu mu?" diye sordu. Kız akşama doğru Mesude'nin gelip gittiğini, olanları ona anlattığını söyledi.

Öğleden sonra kardeşlikleri birer birer gelmeye başladığında tekrar kötülemişti. Odasına götürüp yatırdık. Ağzı köpürmüş, bir tarafı aşağıya sarkmıştı, sesi az çıkıyordu. Kara çarşafı kadınlar ağlaşa ağlaşa odasında toplanıp başında dua okudular. Kadın gelenlerden birine Burgazlı Ali Hoca'yı çağırmasını söyledi. "Nefesimiz kendimize yetmiyor gayrı" diye sızlanıp ağladı. Adam ikindi ezanından sonra omzundan tuttuğu çocukla bahçe kapısından girdi. Çocuğa bahçede beklemesini söyledi. Kadınlar adama yol gösterip odaya soktular, kerevetin üstüne oturtular. Diz çöküp karşısına, halının üstüne dizildiler, ihtiyar bir kadın "Sesim caiz midir?" diye sordu. Adam "Nefsimiz de gözlerimiz gibidir" diye cevap verince ihtiyar kadın konuşmaya devam etti. Kardeşliği Derviş Sahire'nin başına kötü bir iş gelmişti. Dilini çözüp başına geleni anlatamıyordu. "Varsa çaresi Burgazlı Ali Hocaefendi'dedir, çağırın gelsin" demişti. Adam bağdaş kurdu, öksürüp boğazını temizledi:

"İnsanın çamuru acıyla yoğrulmuştur. Bu acıyı kimi bilir, kimi bilmez. Derviş Sahire'nin derdi de bu acıdandır. Size anlatamaz, çünkü siz acının farkında değilsiniz. Kolay değil amma ben bu acıyı size anlatmaya çalışayım. Bunun için âlimler âlimi Farabî'nin sözlerinden faydalanacağım. Size her söylediğim mutlak değildir, çünkü başka bir âlim, İbni Gazâlî, peygamberimiz Muhammed Mustafa sallallahü aleyhi ve sellem hakkında Farabî'nin söyledikleri yüzünden ona kâfir demiştir. Farabî peygamberlerin Allah tarafından seçildiklerine inanmaz. Der ki, 'peygamberler akıllarıyla kendileri arasındaki mânileri aşan salihlerdir.' Peygamberler o mertebeye kendileri ulaşırlar. Bu ilimler kitapla bize bildirilmiş değildir. Söylerken ve dinlerken dikkatli olmak gerekir. Ne var ki Sahire'nin derdini anlamak için bu ilimlere ihtiyaç vardır. Farabî der ki, 'Allah âlemleri yaratmadan önce rakamları yarattı. Yine âlemlerden önce sonsuz sıfırdan zaman yaratıldı ve birleşmiş iki sıfırla gösterildi.' Bu bildiğiniz sıfır değildir, Farabî birçok yazı bilirdi. Zaman ezelinde ve ebedinde hep var oldu ya da yok. Zamanın sıfırları içine bir konuldu ve hiçbir şey olmayanın içinde bir tohum yaratıldı. Tohum yalnızdı ve tohum tohumsa bir'den iki olmak zorundaydı ve iki'den üç. Ve hiçbir şey olmayanın içinde çok şeyler oldu."

Kadınlar başları önde, sessizce, kimi zaman sallanarak adamı dinliyorlardı. Durgun, insanı ürperten bir sesi vardı. Elini cüppesinin içine soktu, yakasız gömleğinin cebinden bir mendil çıkarıp burnunu sildi. Kız yukarıda kadının yanındaydı. Ben büyük odada, kadınların arkasında otuyordum, duvar dibine sıkışmışım. Şimdi bunu söylemek için çok geç ama o gün orada olduğum için, kör adamın tüm söylediklerim dinlediğim için kendime lanet ediyorum. Benim orada olmamı gerektiren yazgıma lanet olsun:

"Âlemler ve âlemlerde türlü yaratılmışlar sonsuzluğa yayıldı. Toprak ve su, hava ve ışık oldu. Her eşyanın arkasında bir eşya türedi ve eşya sonsuz oldu; öyle de olmak*zorundaydı. Siz düşünenler dahi eşyadan yaratıldınız. Siz ne kadar kendinizi ve etrafınızı saran eşyaları biliyorsanız, tanıyorsanız da başka âlemlerde size benzemeyen yaratılmışlar olduğuna inanınız. Mutlaka başka âlemlerde bize garabet gelecek mahlukat vardır. Ve kâinat böyleyse eğer, şüphesiz kâinatın bir yerinde kırmızı kulaklı, yeşil hortumlu, mavi bedenli, konuşan yaratılmışlar vardır."

Sustu. Kadınlar aralarında fısıldaştılar. Işığı görüyor gibi yüzünü pencereden yana çevirmişti. Kapalı gözlerinin kırışıkları arasından yaşlar süzölmeye başladı. Sesi çatallanıyordu:

"Tabî ki kâinatın ve tüm yaratılmışların bir nedeni vardır. Tabî ki bu neden bazılarımızın çektiği acıyla aynıdır. Sizden önce ve sizden sonra ve kıyamete kadar tüm yaratılmışların nedeni aynı acıdır. Şîrî der ki: 'Cihan var olmadan ketmi ademde / Hak ile birlikte yekdaş idim ben.'"

Kadınlar "Hâşâ" diye bağırıldılar. Kadınlara dönüp küçümser gibi yüzünü buruşturdu:

"Bu söze aklınız ermez. Çünkü bilmezsiniz bu ne yüce bir gönüldür, bilmezsiniz bu ne yüce bir sözdür: 'Yarattı bu mülkü çünkü o demde / Yaptım tasvirini nakkaş idim ben.' Siz bilmezsiniz ve okuduğunuzu da anlamazsınız; aslında biz de ezelden ebede gideriz. Aynı acıya ortağız. Cümle âlemler sonsuz zaman aksın diye

yaratılmıştır amma zaman hiç akmamıştır. Zamanın sonu hiç gelmemiştir. Çünkü zamanın rakamları sonsuz sıfırdan yaratılmıştır."

Yüzünü tavana çevirip ellerini yukarıya doğru açarak bağırdı: "Yüce Rabbim, ey ulu Yaradan." Kadınlar "Allah" diye bağıştılar. Seslerin kesilmesini bekledi, mendille gözlerinin altını sildi:

"Onun dahi tek hatası budur ve şüphesiz sizden bahaneler ileri sürerek bağışlanma dilemez ve sizden bu nedensiz yaratılış ve sonsuz acı için çareler beklemez. O sonsuz sıfırların içindeki bir'dir, akmayan zamanın ve sonsuzluğun acısını duymuştur. Bu yüzden eşyayı ve sizi ölümlü yaratmıştır. Eşyaya ve size ölümden sonra başka yaşamlar vermiştir. Ve siz acıyı fark etmeyesiniz istemiştir. Ve sizden bazılarınız acıyı yüreğinde duyunca, acıyı aklında hissedince onlara kendi şifasını göndermiştir. Onlara yirmi sekiz harfi göndermiştir. Siz birçok derdin şifasını yirmi sekiz harfin hesabından, ebced hesabından bulmadınız mı? Acıyı bilenler yirmi sekiz harfin çeşitlemeleriyle sonsuz oyunu buldular. Onlara sonsuz münasebetler, sonsuz manalar mümkün kılındı. Ah, bu da çare değil, şüphesiz çivi çiviye söker amma hep bir çivi içerde kalır."

Konuşurken sürekli ağlıyordu, başı odaya değil pencereye dönüktü. Kadınlar da ağlıyordu. Zaman zaman susup burnunu, gözlerinin altını silerken gözleri açılıp kapanıyor, gözlerinin yerinde ak bir boşluk gören kadınların bağırsıkları, iç çekişleri artıyordu: "O dahi bize yazı diye görünmedi mi? Ondan bize işaret yazıdan gayrı ne var? Gel gör ki biz yazıyı göremeyiz. O bize görsün diye bir vakitten sonra sadece siyah rengi verdi. Şüphesiz siyah bütün renklerin anasıdır... Beynimize, aklımıza onulmaz marazlar verdiler de gözümüzün ışığını kaybettik. Bir zaman şavkı unutmadık, bir zaman ziyayı rüyalarımızda gördük. Bir odaya kapandık, insan sesi duymak istemedik. Cümle mahluka yüz çevirdik. Biz acıyı anladığımızda ne yıllar yılı okuduğumuz tarih ilminin, ne de disiplinlerin bir anlamı olmadığını anladık. Yol ne yoldur ki bize acıyı fark etmeyelim diye gönderilmiştir ve bu yüzden biz yola girmişizdir. Acıya karşı yoldan gitmek de bir yoldur, gitmemek de. Bize ne cennet verecekler ne de cehennem. Ah bize onulmaz marazlar verdiler; gözlerimizi ardına dek açtık da deliresi karanlıklar gördük. Bu gözlerle geçilmez dağlar, geçirmez yarlar geçtik. Gidilmez, bilinmez uzaklara gittik. Bu gözlerle görülmez uzakları gördük. Şimdi bu gözlerin örtüdüğü gölgeye övgüler düzeriz... Bu kitaplardan olma kocaman dünyada bekçi durduk, hiçbir sayfasını bir daha okuyamayacağınız sonsuz kum kitabını size verdik. Türlü yaratılmışların sırrını ve her surete giren kum çocuğun sırrını anlattık. Ve bu yolda yıkık harabelerde uyuduk ve rüyalarımızda onun suretini gördük. Ah, bize kara geceden daha karanlık, en zor muammadan daha çözülmez, bütün habercilerden daha hayırlı, katlanılmaz muştular verdiler. Dediler ki her şey zaman geçsin di yedir, zaman daha kolay geçsin."

Kadınlardan biri bayıldı. İki kadın bayılanı kaldırıp arkaya, benim oturduğum minderin üstüne yatırdılar; alnında boncuk boncuk terler birikmişti, gözleri ağlamaktan mosmordu. Kadınlardan biri yukarıya çıkıp kolonya getirdi; iki kadın hem ağladılar hem de kardeşliklerinin alnını, bileklerini ovdular.

"Biri vardı ki ışıkla yıkanır, başı ışık içinde gezerdi. Efendimizden önce yol gösterenlerdendi. Hükmü bizden fazladır diye zamanın firavunu başını istedi. Onun yanında, onun ışığını saçanlardan biri, onu arayanlara onu öperek gösterdi. Hainin işaretiyle onu buldular, çam ağacından bir çarmıha çaktılar. Yüreğinin acısı çivilerin ve ihanetin acısını hissettirmede. Gece gün olmadan ve hain onu öpmeden önce, o ve onun ışığını saçanlar, onunla ve yalnız ondan tarafta bir masaya oturdular. İki nimetle, un ve üzümle karınlarını doyurdular. O biliyordu, aralarında bir hain olduğunu söylediğinde ışık saçanların gözleri bir daha hiç açılmayacak kadar çok açıldı. Yalnız acıyı fark etmeyen hain, son akşam yemeğinde kendinden sonrakilere kendini göstermemek için yüzünü başka birinin boynuna sakladı ve hiç şaşırmadı. Siz de fark etmediniz mi Rabbim yalnız ona ışık vermemiş? Işıkla yıkananın kanı çarmıhı suladı, çivileri al al etti. Gün gece olduğunda Rabbim onu çam ağacından aldı ve onu yine bir çam ağacının altında bize geri gönderecek.

Bu bir yoldu, bir de yola girmeyenler oldu. Yola girmeyenler yüreklerinin acısıyla kan akıttılar. İbrahim gibi koç kanı değil, insan kanı akıttılar, suç işlediler. Suç cezasız kalmaz. Diyarı küffarda biri bir kadını öldürdü. İdama mahkûm ettiler. Asılacağı gün şafakta hücrelerine bir papaz girdi, günahlarını çıkarmak istedi. Yola girmeyen papazı kovdu, 'Ben öldükten sonra dirileceğime inanmam; suça ve günaha inanmam' dedi. Papaz şaşırdı, 'Öldükten sonra dirileceğine inanmamak, yok olmak fikri seni çıldırtmıyor mu?' diye sordu. Yola girmeyen 'Hayır' dedi, 'beni asıl öldükten sonra dirilmek ve sonsuza kadar yaşamak fikri çıldırtıyor'. Ne yola girene, ne acıyı bilene, ne de bilmeyene çare var.

Bir kitap der ki, 'Âlemler âlem içredir. Biz size incir çekirdeğinin içinde âlemler verdik ve sizin âleminizi de incir çekirdeğinin içinde yarattık ve biz dahi incir çekirdeğinin içinde bir âlemdeyiz. Biz size sizin yapınız olmayan bir ev verdik ve merdivenlerini hep başa dönebileceğiniz gibi yaptık. Biz sizin alınyazınızı en sonunda başa dönebileceğiniz gibi yazdık ve bizimki dahi öyle yazıldı. Dış neyse iç de odur. Bize gelen, size gelen ve sizin gönderdiğiniz kitaplar bir tek şeyi anlatır. Karanlığın ve aydınlığın, diplerin ve dorukların, başlangıcın ve sonun, yitiğin ve bulunmuşun, olanın ve olmayanın, bütünü ve zerrenin, azın ve çoğun, bizim ve sizin aynı olduğu, en dışta olanın en içte kaldığıdır. Yıldızların arasındaki karanlıkta ne görüyorsanız, elinizle gözleriniz kapattığınızda gördüğünüz karanlık aynıdır. Tatarcık ne kadar yaşıyorsa sizin de yaşadığınız aynıdır. Biz dahi içinde bulunduğumuz andan gayrisini yaşamayız. Ve bizim ve sizin ve her şeyin ömrü ezelden ebede kadar

uzundur ya da o kadar kısa.' Haydi gidin, sizi akli eksikler, yarım akıllılar sizi. Ağlamaktan gayrı ne bilirsiniz? Kalkın, haydi gidin."

Kadınlar bu sözleri de vaazın bir parçası sandılar. Adamın yüzü pencereye dönüktü, susmuştu. Birbirlerine bakıp fısıldaştılar, çarşaflarıyla yüzlerini silip kalktılar.

Kızın gözleri kapalıydı. Onun sevinmesi, kederini yenmesi için yardım etmem gerekiyordu. Doğrudum, çarşafının altına girip ayaklarını iki yana ittim. Başımı eteğinin altına soktum. Hiç kıpırdamıyordu. Donunun düğmesi kapalıydı. Açtım, orada, buruşmuş, kendisi gibi üzgün. Ağladı ağlayacak. Başımı itti, bacaklarını kapadı. Çarşafın altından sıyrıldım, yanına uzandım tekrar. Arkasını döndü. Aşağıdan adamın sesi geliyordu, durmaksızın "Ya Kahhar" diye bağııyordu. Bir ara uzun bir "Hu" çekti. Korkup kıza sarıldım, yüzümü saçlarına gömdüm. Saçları karanfil kokuyordu. Kolumu çekip geriledim, sırtım duvara dayandı. Kaçacak hiçbir yer yoktu.

XXII

"Eğildi, ilk kadının baştan çıkardığı ilk
erkek gibi memnu meyveyi ağzına aldı."

Ahmed Midhat, *Hasan Mellah*

"Sen benim biricik aşkınsın..." Durup dururken böyle oluyor, önce bakışları değişiyor, gözlerini iri iri açıp gözlerine bakıyor. Kaçamak bakışlarla pencereleri süzüyor, dudaklarında hınzır, belli belirsiz bir gülümseme. Kulakları, boynu kıpkırmızı oluyor. Ön bahçedeyiz, bahçe duvarından, pencere çerçevelerine çakılı mıhlara çekilmiş iplere, yıkadığı çamaşırları asıyor. Leğendeki son örtüyü asıp mandallarken fısıldıyor. "Hadi gel, odunluğa gidelim." itiraz etmiyorum. Leğeni yerden alırken yüzüme bakmadan konuşuyor. "Önce sen git, geliyorum." Yan bahçeye geçiyoruz. Ben odunluğun kapısına gidiyorum, o hela yanındaki eğreti kapıyı sürgülüyor. Tulumbada ellerini yıkayıp taş merdiveni çıkıyor, leğeni dikkatlice kapıya dayıyor; kapı açılırsa leğen devrilsin, ses çıkarsın. Odunluğa geliyor, yanımdan geçip odunların yanına gidiyor. Gelişigüzel bir kucak odun alıp kapı önüne bırakıyor; annesi, olmaz ya, birdenbire gelecek olursa odunlukta bulunuyor olmanın bir izahı olsun. Merdivene oturuyor. Gel hadi. Bacaklarını ayırıp kamburunu çıkararak bacaklarının arasına bakıyor.

"Bak, ne güzel değil mi? Gel hadi, sen benim biricik aşkımsın. Öp, aşkım benim. Uzun uzun öp. Aşkım, ısır, daha çok ısır." Çişim var, basamak dizlerimi acıtıyor. Doğrulup odunluğun dibine bakıyorum, oraya daha önce de işemiştım de kadın kızmış, "Bir daha kıyıya kuytuya hacet giderme, cinlerin evi vardır, çarpılırsın" demişti. Böcek var mı acaba, merdivenin yarandaki boşluğa, duvardan dipteki kapıya uzanan örümcek ağlarına, tavanın karanlık enli dilme aralarına bakıyorum, iyi, hiç böcek görünmüyor. "Neden durdun, hadi aşkım, devam et." Sırtını üstteki basamağa dayamış, bacakları açık, bekliyor. "Hani sen de benimkini öpecektin? Yavaş, sesimizi duyacak, tamam, gel."

Böyle yapınca tüylerim diken diken oluyor, içimden bir şeyleri emip orantıdan çekiyor sanki. Geri çekilip bana bakıyor. Şaşkın. "Aşkım, erkeksin sen, bak, erkek oluyorsun." Geriye yaslanıp bacaklarını açıyor. "Gel hadi."

Beni bacaklarının araşma doğru çekince dizlerimi basamağa koyuyorum. "Aşkım, küçük erkeğim, hadi. Üfff, aşkım, çok güzel." Sırtımdan tutup kendisine çekiyor beni, sonra itip tekrar çekiyor. Hareket ettikçe dizlerim acıyor. Ayağa kalkıyorum. "Ne oldu, nereye gidiyorsun?" "Çişim var." Duvar dibine gidiyorum, odunların yanına. Burada cinlerin evi yoktur herhalde, daha önce işemiştım, bir şey olmamıştı. Kız basamağa sırtını vermiş, eli orasında, hızlı hızlı deviniyor, oynuyor. Başı kapı dışında, gözleri açık, boynu uzamış. Pantolonumun düğmelerini iliklemeye çalışırken duvar dibindeki kapı kolunun aşağı indiğini, kapının gıcırtyıyla geriye doğru açıldığını, tavandan ve duvardan kapıya sarkan örümcek ağlarının gerilip koparak dağıldığını görüyorum. Kızın eli orasında hâlâ, durmuş ama vaziyetini bozmamış. Dışarıya bakıp sesin nereden geldiğini anlamaya çalışıyor. Açılan kapıda kadın görünüyor, hemen merdivenin dibinde durup sesin kaynağını dışarıda arayan kızının ayrılmış bacaklarına, eline bakıyor. "Orospu" diye bağırıp odun istifine koşuyor. Kız kadının odunlukta olduğunu fark edince aceleyle toplanıp dışarı koşuyor ama ayağı kapı önüne koyduğu odunlara takılıyor. Kalkmaya çalışırken kadın elindeki odunla merdiveni çıkıyor bile. Kız kaçıyor ama kadın çok yakın.

Kaç gündür hiç kalkmadan yatıyordu, kolunu kaldıracak hali yoktu. Suyunu bile ağzına tutuyorduk. Kursağına bir iki kaşık çorbadan başka bir şey girmiyor, bir lokma ekmek yese çıkarıyordu. Sabah gözlerini açamamıştı, kız sırtına minder koyup başım eliyle tutmuş, zorla tarhana içirmişti. Hocaefendi'ye kızmış, söylenmişti sonra, giderken "Tamam, iyileşti artık" demişti. Hani, ayağa bile kalkamıyordu annesi. Adam üç gün sabah ezanında gelip yatsıya kadar kalmıştı. "Siz çıkın, kapıyı kapatın" diyordu. Akşam yerlerinden çıkardığı çingirakları tekrar kapıya, pencerelere asmasına yardım edip kızın odasına çıkıyorduk. Adamın gelip gittiği günlerde kız hiç yaklaşmadı yanıma, hep uzak durdu. Zaman zaman bahçe kapısının tokmağı vuruluyor, kız merdivenden başını uzatıp adama, bahçeye çıkıp çıkamayacağını soruyordu. Adam izin verince çıkıp kapıyı açıyor, kadının kardeşliklerinin getirdiği yemekleri alıp boş tencereleri geri veriyordu. Sonraki günlerde kadın daha da kötüledi. Kız Hocaefendi'nin derin bir hoca olmadığını, nefesinin kuvvetli olmadığını söylüyordu. Sabah kadına çorba içirirken, başka bir hoca çağırmasını gerektiğini söyleyince kadın gözlerini güçlkle açıp kızı susmasını işaret etmiş, başı yana düşmüştü. Çamaşırları yıkadıktan sonra, henüz ön bahçeye geçip asmaya başlamamışken yukarıya çıkıp bakmıştık. Baygın, uyuyordu. Nasıl canlanmış, ne zaman uyanmış, ayaklanıp gelmişti?

Kapıya gidip kadının geldiği yere bakıyorum. Karşı köşedeki boşluktan giren gün ışığı yere uzanan merdiveni aydınlatıyor. Rutubet kokuyor. Işık karanlığın içinde dağılıp köreliyor, tavan, duvarlar, köşeler karanlıkta kalıyor. Merdivenin önünde, üzerinde eski taslar, tabaklar, küflü demir borular, demet demet kuru otlar duran büyük bir masa var. Kapıya tutunup gözlerimi kapatıyorum, gözlerimin önünden geçen, parlayıp

sönen ışıkların dağılmasını bekliyorum. Merdivenin karşı duvarla arasında kalan boşlukta kimi yayvan, kocaman yapraklı bitkiler, başlan püsküllü ince, uzun otlar, duvarın köşesini sarıp tavana tutunmuş, dilme aralarına yayılıp solmuş dallarını, yapraklarını sarkıtmış sarı renkli, hiç görmediğim türde bir sarmaşık görünüyor. Masaya doğru yürüyorum. Merdivenin altından kedi kadar bir sıçan fırlayıp masanın ayaklarının arasından geçiyor, geniş yapraklan yere yayılmış bir çiçeğin üstünden atlayıp uzun otların arasında kayboluyor. Taş döşeli iki yanını yosun kaplamış bir ark, merdiven arkasındaki yan duvara açılmış küçük kemerden girip duvar boyu çamurlu, milli, kara suyunu taşıyarak helaya bitişik duvarın altındaki kemere akıyor. Çamurların, millerin içinde kara sülükler kıvrılıp bükülüyorlar. Merdivene koşup yukarı çıkıyorum. Büyük oda burası, halı kaldırılmış kenara yığılmış, merdivenin boşluğunu örten büyük tahta kapak kerevet dibindeki minderin üstünde, akşamları yattığım yerde duruyor.

Kızın çığlıkları kadının sesini bastırıyor. Yan bahçedeler. Terliklerimi elime alıp pencereye gidiyorum. Helanın diğer tarafındalar. Kadın eğilmiş, yalnız sırtını görebiliyorum, odun tuttuğu eli inip kalkıyor. Kızın sesi birden kesiliyor. Kadın doğrulup odunluğa gidiyor, başörtüsü kaymış, saçları açılıp dağılmış. Aşağıdaki kapı gıcırtyla kapanıyor. Odaya çıkan tahta merdivende nalin sesleri duyuyorum, buraya geliyor. Odaya çıktığında nalinleri merdivene bırakıyor, kapağı kapatıyor. Halıyı düzgünce yerine seriyor.

"Buraya gel bakayım."

Yanma gidiyorum.

"Ne yapıyordunuz siz?"

"Hiç."

"Nasıl hiç, ben görmedim mi? Söyle, cevap ver, ne yapıyordunuz?"

"O, yap diyor..."

"O, ne yap diyor? Cevap ver."

"Öp diyor."

"Başka? Başka ne yapıyordunuz?"

"Hiç..."

"Neresini öpüyordun? Söyle neresini öpüyordun?"

Kollarımdan tutup sarsıyor, kaşları çatılmış, dudaklarının kenarında pamukçuk birikmiş, yüzü kıpkırmızı bağılıyor:

"Burasını mı?"

Kendi apışarasını gösteriyor. Başımı sallayıp öne eğiyorum. Kadının elini havalanırken görüyorum, eli havada savrulup yüzüme doğru geliyor, gözleri kısılmış, üst dişleriyle alt dudağını ısırılmış. Bir an hiçbir şey duymuyorum, sadece bir koku, burnumun içinde, beynimde, yüzüme vurulduğunda duyduğum o koku var. Bir kere de evimizin önündeki sokakta arkadaşlarımla top oynarken yüzüme top çarptığında kokmuştu böyle. Terliklerim elimden kurtulup odanın içinde bir yerlere fırlıyor. Başım kerevetin üstüne düşüyor, örtüye burnumdan kan akıyor. Kan beyaz örtüyü karartarak dağılıyor. "Hay Allah canını alsın, tövbe, tövbe ya Rabbim. Yürü, koş çabuk." Elini burnumun altına tutuyor, odadan çıkıp yan bahçe kapısına yöneliyoruz, kapıyı açtığında leğen içeri devriliyor. Ayağıyla itiyor leğeni, merdiveni iniyoruz. Burnumdan kan akıyor sürekli, kadının eli kan dolmuş. Tulumbanın kolunu çekip önce kanlı elini, sonra yüzümü yıkıyor, kan suyla karışıp yalak dibindeki delikten döne döne akıyor. "Terliklerin nerede? Bak ayakların da çamur oldu. Burnunu tut böyle, sık, kan akmasın." Bez almaya gidiyor. Kız ön bahçeye açılan eğreti kapının dibinde yatıyor, kıpırtısız.

XXIII

"O, bunu, imansızları şiddetli bir azap ile korkutmak ve yararlı iş yapan müminlere de cenneti müjdelemek için yaptı. Onlar cennette temelli kalacaklardır."

Kehf suresi, 2-3

"Üzerlerine bir de yağmur yağdırdık, uyarılmış olanlar üzerine inen yağmur da ne kötüdür."

Nemi suresi, 58

Bulutlar birbirine giriyor. Kırmızılı mavili, akli karalı bulutlar; hızla toplanıp dağılıyorlar, küçülüp büyüyorlar, bir insana benziyorlar bir koyuna, bazen hiçbir şeye. Aralarında şimşekler oynuyor. Biri uzakta, dağların öte yanında, kapkara, kocaman, fokur fokur kaynıyor. Büyüye büyüye, karara karara geliyor. Kızıyor diğerlerine, mavi ateşten, çatal çatal dilini uzatıyor. Başım sallıyor, sinirli sinirli yelelerini savurup kükrüyor, bir diğerlerine, bir aşağıya, dağlara, tepelere bağıyor. Bağınca yer gök yarılıp ikiye ayrılıyor. Diğerleri korkup kaçıyorlar. Bütün göğü kaplıyor, kara, kapkara...

Kara çarşaflarını giyinip gittiler. Kadın "Benimle geleceksin, evde kalmak yok" dedi sabah. Kız nazlandı, odasından çıkmak istemedi. Kadın zorla çıkardı, peynir ekmek yedirdi, çay içirdi. Kız ağzına tutulmadıkça sofraya elini uzatmadı, başını öne eğip oturdu. "Sıra Fahrünnisa'da" dedi kadın, "hava indirecek gibi, yağmadan gidelim. Çocuk evde beklesin." Dövdükten sonra kucığında taşıdı odasına, "Hadi uyan kızım" diye öpüp koklamıştı. Yaralarına merhem sürdü, bezlerle sardı. Kız kendine gelince yüzünü çevirdi, bakmadı kıza, kaşlarını çatıp odadan çıktı. Kapısını kilitledi, "Azmışsın sen, senin sonun hayır etmez" diye bağırdı. Akşam açmadı kapısını, ne ekmek verdi ne su, kızın da sesi çıkmadı. Devrisi sabah topallaya topallaya helaya gitti, tulumhada elini yüzünü yıkadı, sonra kendiliğinden girdi odasına, o gün bir daha çıkmadı. Ne su istedi, ne de ekmek. Kadın evde dolandı dolandı, gözünü bana dikti, "Yanıma gel, otur karşıma" dedi. Oturdum. "Artık bazı şeyleri öğrenmen gerek. Dinimizin kurallarını bilmelisin. Sana sureleri, duaları öğreteceğim. Namaz kılmak için sureleri, duaları bilmen lazım. Subhaneke'yi biliyor musun? Ben de soruyorum, nereden bileceksin? Çok kolaydır. Hemen öğrenirsin. Kıza öğret dedik ama kendine hayrı yok. Söylediklerimi tekrar et bakalım." Tekrar ettim, doğru tekrarlayınca "Aferin" dedi. "Şimdi hepsini baştan söyle." "Neden namaz kılmak zorundayız?" Birden sorunca şaşırdı, düşündü, "Cennete gitmek için" dedi. "Bu Allah'a karşı ödevimizdir. Oruç tutmak da öyle. Ha, kelime-i şahadet getirdin mi hiç? En önemlisi bu. Söylediklerimi tekrar et." "Cennete ne zaman gideceğiz?" "Öldükten sonra... Öldükten sonra tekrar dirilip mahşerde toplanacağız. Herkesin günahları sevapları teraziye konup tartılacak. Sevapları ağır gelen cennete girecek, günahları ağır gelen cehennemde yanacak. Cennete girebilmek için Allah'a karşı olan ödevlerimizi yapmalıyız. Yoksa cehennemde yanarsınız." "Biz ölünce burası ne olacak?" "Neresi ne olacak?" "Herkes ölünce, hiç kimse kalmayınca burası ne olacak?" "Neresi, dünya mı? Kıyamet gününü soruyorsun. Kıyamet gününde dünya bozulacak. Herkes ölecek, dünya yıkılıp darmadağın olacak." "Cennette ne kadar kalacağız?" "Sonsuza kadar... Orada istediğimiz önümüzde, istemediğimiz arkamızda olacak. Ekmek dileyen ekmek, su dileyen su, aş dileyen aş bulacak. Nehirlerden kevser sulan akacak. Gümanlar, huriler bize hizmet edecek. Altın tepsiler içinde güzel cennet meyveleri getirecekler. Bu dünyada görmediğimiz, bilmediğimiz çok tatlı meyveler." "Sonu yok mu?" "Yok, sonu yok. Sonsuza kadar. Ne güzel işte, sonsuza kadar yaşayacağız..." "Biz cennetteyken Allah ne yapacak?" "Bizim aklımız ona ermez. Biz onu bilemeyiz..." "Allah sonra ne yapacak? Dünya bozulduktan sonra ne iş yapacak? Neyle vakit geçirecek?" "Hâşâ huzurdan... Tövbe de, tövbe de çabuk. Günaha giriyorsun." "Cennette sonsuza kadar ne yapacağız ki? Canımız sıkılmaz mı?" "Sıkılmaz. Çünkü öbür dünyada zaman bu dünyadaki gibi geçmez. Sus şimdi, soru sorma, yalnız söylediklerimi tekrarla."

Yan bahçeye açılan kapının arkasına gittim. Kadın, çişim gelecek olursa buraya yapmamı söylemişti. Büyüğü gelirse tutacak, onlar gelince helaya yapacaktım. İşedim, çişim delikten akıp gitti. Dönüp kerevete oturdum yine. Dağlar görünmez olmuştu. Biraz önce her zamankinden daha yakın görünüyorlardı oysa. Sis değil, bulut değil, bir beyazlık girmiş araya, görünmez olmuşlar. Cama tek tük iri damlalar düşüyor, sudan bir yol çizip kayboluyorlar. Melekler getiriyor onları, her birini ayrı bir melek getiriyor. Hiçbiri birbirine çarpıyor havadayken, ayrı ayrı, damlaları birleştirmeden getiriyorlar. Yere düşmeden birleşseler, sel olur dökülürlerdi evlerin, bağların, bahçelerin üstüne, insanları, hayvanları, ekini, bostanı, çifti çubuğu su altında bırakırlardı. Bu yüzden melekler getiriyor damlaları. Tek tek bırakıp dönüyorlar, yukarıya, Allah'ın yanına. Bir damla yağmur getiren bir daha getiriyor artık, Allah'ın bu kadar çok meleği var. İşte şu duvardaki de koç getirmiş. Kıza ne kadar benziyor, uzun saçları, çıplak ayakları, bakışı... O da bir melek mi acaba? Kadın bilmiyor, bilse dövmezdi. Meleklerin de cam acır çünkü, ağlarlar. Sofra bezinden halıya dökülen kırıntılara basarsak, aslında ekmek ufağına değil de kanat gerip kırıntıları koruyan meleklerin kanatlarına basmış oluruz, canları yanar o zaman,

ağlarlar. Bir de insanların iki omzunda duran melekler var, amel defterini yazıyorlar. Ne kadar karanlık olursa olsun insanın her ettiğini görüyor, amel defterine günahları, sevapları yazıyorlar. Kızın orasını öptüğüm için defterime çok günah yazdılar. Sureleri, duaları öğrenirsem, namaz kılarsam günahlarım affedilecek. Öldükten sonra dirildiğimde cennete gideceğim. Orada sonsuza kadar yaşayacağım.

Melekler çoğalıyor, damlalar ardı ardına düşmeye başlıyor. Yağmurdan evler, ağaçlar görünmez oluyor. Bembeyaz bir boşluk, sonsuzluk bu mu? Öbür dünyadaki zaman bu dünyadakine benzemez. Efendimizin mucizesini hatırla. Efendimiz binlerce yıl önce ölmüş birini diriltiyor, soruyorlar, "Ne yaptın bunca zaman?" Dirilen cevap veriyor. "Bir saray bahçesinde buldum kendimi, bir melek altın tepsiler içinde meyveler getiriyordu bana. Elim inci kolyesine takıldı, kolye koptu, inciler yere dağıldı. Eğilip incileri topluyordum ki kendimi burada buldum." İşte, ahretle zaman o kadar yavaş geçer. Ama, ne kadar yavaş geçerse geçsin, bunun sonsuzluğun içinde ne önemi var? Bunun bir çaresi yok mu? Bu sonsuzluğa bir deva yok mu? Ah melekler, sizler de sonsuzsunuz, sizler de çaresizsiniz. Bin yılda bir gelip ipek tülde giysinizi demirden dağlara bir kere sürtersiniz. Sürtersiniz ki dağlar erisin. Erisin de kutsal nehrin sularına boynuz vuran kutsal öküzlerin tanrılarına ömür biçilsin. Ah âlemler içinde âlemler yaratan ve en içtekini en dışa koyan. Ah âlemlerinde türlü dünyalarla oyalanan. Söyle, hangi oyun sonsuza dek sürer? Ah bin bir kadınından bin bir masal dinleyene bin bir masal anlatan ay sultan. Söyle, hangi masal binbir geceden öteye gider, hangi lambanın cini tüketebilir zamanı? Ah ömrünün o belirsiz taşını o belirsiz tepeye sonsuza dek yuvarlamaya mahkûm olan. Söyle, bitti mi cezan? Ah beynine marazlar düşürüp gözlerinin kederine katlanan. Ah kaplanların postunda kendisini düşleyeninin adını arayan. Ah raflarında kum kitabı saklı manastırın kör yazıcısı, yollar çatallanan kitaplığın kör bekçisi. Söyle, ölümden öte nereyi gösterir pusula? Hangi labirent sonsuzluğun sonuna çıkar? Ah onun aklından akıl alanlar, nasıl katlanır, nasıl dayanırsınız, söyleyin. Ah bana bir çıkar yol gösterin, bir çare deyin.

Ah melekler, sonsuzluğun içinde bir damla suyu yere bırakıp ona geri dönersiniz. Ya o? O da mı çaresiz? O da mı mahkûm zamana? Ah...

XXIV

"Gam ve kederi gidermek, üzüntü ve telaştan kurtulmak için üç gün on beşer defa tatlı bir şey üzerine Hızbül'l-Bahr Vird-i Şerif okunur, sonra o şeyden her gün üçer defa bir miktar yenilirse Cenab-ı Vacibül'l-Vücut Hazretleri'nin izniyle o gam ve keder, o üzüntü ve telaş o kimseden gider, yerine ferah ve sürür, refah ve saadet gelir."

Seyyid Süleyman el-Hüseynî,

Kenzül Havas.

Akşam onlar yukarıya çıkmadan uyumuştum. Kadın elinde gaz lambası, koltuğunda kitabıyla gecenin bir vakti uyandırdı beni. Rahleyi getirip karşıma koydu, koltuğunun altındaki kitabı açtı. Okudu, yüzüme üfledi. Çok uykum vardı, gözlerim kapanıyordu, "Uyuma, dik dur" diye söylendi. Kitabı kapattı, "Kalk bakalım" dedi, "gömleğini, pantolonunu giy". Lambayı aldı, birlikte bahçeye çıktık. Toprak yaştı, yağmur bahçeyi çamur etmişti. Ocak başına oturduk. Yarı yanmış odunların közleri karanlık ocağın içinde parlıyordu. "Ocağın önüne yanaş" dedi, "ateşe doğru eğil." Ocağın yanındaki tabakta bir parça kuru bal peteği vardı, alıp közün üstüne attı. Petek cızırdadı, kenarları eğilip büküldü, dumanı burnuma, gözlerime kaçtı. Öksürdüm, kadın "Tamam" dedi, "merdivenin başına çık". Ocaktan bir odun alıp havada savurdu, közlerini üfledi, merdiveni çıkıp yanıma geldi. Lambayı kapı eşiğine koydu, çömel-di. Odunun köz kısmım taşa sürttü, üç köşeli bir şekil çizdi. Üç köşenin içine ve ortasına işaretler koydu, "Üç mim, bir de cim" dedi. Ellerini havaya kaldırdı, avuçları yere dönüktü, "Ya cin, ya cin" diye mırıldanmaya başladı. Sonra "Ya Sübyan, ya Settar" deyip yüzüme üfledi. Sesini yükselterek "Ya ilah" dedi, "Essalatu hayrun minennevm". Ellerini indirip bekledi.

Bahçe kapısını açamamıştım, kolunu çekmiş, tekmelemiş, yumruklamış ama açamamıştım. Dışarıya çıkmalıydım. Yağmur yağıyor, olsun, çıkıp koşmalıydım mutlaka. Karanlık koridoru geçip ön bahçe kapısının kolunu çektim. Kilitli. Önce yumrukladım kapıyı, sıkıntı dayanılmaz hale gelince gerilip kafamla vurdum kapıya, bir daha, bir daha vurdum. Kanlar süzülüp gözlerime doldu, sakinleştim o zaman. Başım acıyordu. Ne güzel. Kapı içine, taşın üstüne yattım. Taş soğuk, hasta olur muyum acaba? Olayım, ne güzel. Her dert güzel. Gözlerim kararıyor, ışıklar oynamaya başladılar, bir sönüp bir yanıyor ışıklar. Kör oluyorum. Yüzümü içeriye açılan kapıya çeviriyorum. Oradan ışık geliyor. İyi. Gözlerimi kapatıyorum.

Kadının sesiyle uyandım: "Oğlum kalk, niye taşın üstüne yattın?" Eliyle yüzümü tuttu: "Kalk hadi." Kapı ayağıma dayandığından yarıya kadar açılmıştı, kadın kapının yanında durmuş, üstüme eğilmişti. Kızın gölgesi arkasındaydı hemen, üstlüğü çıkartıyordu. Kadın yüzümü tuttuğu elini kapıya doğru götürüp ışığa tuttu, baktı, kan. Kıza "Koş lambayı getir" diye bağırdı. Oğlum, ne oldu sana, ne yaptın? Kız içeriye koştu. Kadın çantasını yere atıp eğildi, kucaklayıp odaya götürdü beni. Odanın loş ışığı yüzüme vurdukça bakışları değişti, ağlamaklı oldu. "Konuşsana oğlum, ne oldu?" Kız lambayı getirdi, yüzüme bakınca çığlık attı. Kadın lambayı alıp koridora çıktı, kız da arkasından; koridorda fısıltılı konuşmalar. "Burada hâlâ, dedim ben. Bak çocuğu da delirtti. Bir garip bakıyor, deli gibi, konuşmuyor da. Aman ya Rabbim, göl olmuş burası. Kapıya bak, işte şuraya. Kafasını buraya vurmuş." Kadın odaya girdi, kafama baktı. Kız elinde eski bir başörtüsüyle geldi. "Kan durmuş iyi ki, bak şuraya, kaç yeri birden yanılmış. Bu çocuk niye yapsın bunu? Burada hâlâ, gitmedi, kafasına girdi çocuğun. Ah kızım, bilemedim. Sana da musallat oldu bu, yoksa yapmazdın sen, bilemedim. Kurtaracağım sizi; hem seni, hem çocuğu..."

Elini üç köşeli şeklin ortasına koydu. Gözleri kapalıydı. Anlaşılmaz sözler mırıldandı. Gözlerini açıp elinin yerini değiştirdi, köşedeki şekillerden birinin üstüne koydu. Gözlerini tekrar kapattı. Kızdı, güldü, mırıldanmaları sürüyordu. Elinin yerini tekrar değiştirdi. Görünmeyen birileriyle anlaşılmaz şeyler konuşuyordu. Kalktı, kapı içindeki güğümü alıp çizdiği şeklin üstüne su döktü, hiç iz kalmayınca kadar yıkadı. Odaya döndük. Kapı dibindeki mindere oturdu, karşısında diz çökmemi istedi. Minderin altından sarı kâğıt ve kopya kalemi çıkardı. Okuya üfleye, kâğıda birbirini kesen çizgiler çizdi. Birbirini kesen çizgilerin oluşturduğu kutucukların içlerine işaretler koydu. Minderin altına elini sokup muşamba ve yeşil bez çıkardı. Kâğıdı muşambaya sardı, katladı, en son yeşil beze sarıp üç köşe halinde dikti. Fanılamin boynuna çatal iğneyle tutturdu. "Bununla sakın helaya girme" dedi, "haber ver, çıkaralım. Heladan çıkınca tekrar iğneleriz. Şimdi yat bakalım, dur, ezan okunuyor, ezandan sonra yatarsın." Lambayı alıp çıktı, merdiven dibinde durup kıza seslendi. Kız elinde seccadelerle odaya girdi, içindeki tespihleri kenara koyup seccadeleri halının üstüne serdi. Başörtüsünü bağladı. Kadınla birlikte seccadelerin üstünde yan yana durdular. Elleri kalktı, kulaklarının arkasında açılıp indi, göğüslerinin üstünde bağlandı. Dudakları kıpırdadı, anlaşılmaz mırıltılar rükû, secde ettiler. Diz çöküp sağa sola selam verdiler. Ellerini açıldı, kadın konuşukça kız "Âmin" dedi. Gözlerimi kapattım, kadının sesi mırıltıya döndü, uzaklaştı, uzaklaştı. Birden çok yakına geldi.

Belki siz öyle söylemediniz de sizin sözde sözcüleriniz istemediler bahçenize gelmemi. Pencerenizin ve o çiçekleri solmayan sarmaşıklı kameriyenizin altından size gönderdiğim övgülerimi, hayranlığımı duymanızı istemediler. Yine de geldim işte, belki söylediğiniz gibi değil gelişim. Diğerleri gibi güzel bahçenizin çimenlerini bölen ak çakıl taşlı, kenarı sümbül, erguvan yolunuzdan geçerek değil. Ama yine de geldim işte. Belki istemiyordunuz ama güzel bahçenize duvardan atlayıp girdim, belki haberiniz olmasın istedim geldiğimden. Şimdi o beyaz tüllerin içindesiniz, o ipek kumaşların, o rengârenk saten şalların üstündesiniz. Kuştüyü yastıklara dayanıp kendinizi o notasız, o eslerden oluşan sonsuz müziğe verdiğiniz, gözlerinizi kapatıp zamanın sesini dinlediğiniz resimdesiniz. Bozmayın bu halinizi, önemli değil gelişim ve aslında bu dert benim derdim. Sözde sözcüleriniz ve diğerleri aldırmadan, öyle olması gerektiğinden size söylediklerini sanarak aşk şarkıları söylediler birbirlerine, dediler ki: "Evet, en güzel şarkıyı ben söyledim." Ve siz önemli değildiniz onlar için, zaten beklemiyorlardı ve umutsuzdular karanlık pencerenizden. Pencerenizi açıp onlara bir gül atmanız onları ancak korkutur. Ama ben hazırım, pencerenizin altında bir güneş gibi gülüşünüzü bekliyorum. Biliyorsunuz, çok yalnızım, belki dermanınız dermanım. Parmağınızın ucundan bir hayat bekliyorum. Uzatın kudretli elinizi, ya alın verdiğiniz acılan ya da öldürün beni; belki aynı şey her ikisi. Beni bıraktığınız yerde, bu zayıf ışıkların, bu geçici aşkların, bu sahte güllerin içinde mutsuzum. Her gün bana öngördüğünüz oyunları oynuyorum ama her akşam pencerenize geliyorum, bir işaretinizi, gülüşünüzü bekliyorum, bana vaat ettiğiniz aşkı istiyorum. Belki siz beni çağırmadan, pencerenize sarılmış o narin sarmaşığa tırmanıp odanıza geleceğim. Ben hazırım.

Kadının sesiyle uyandım. Namazı kılmışlar, seccadeleri kaldırmışlardı. Haliya sofra bezi serilmiş, ortasına kasnak konulmuştu. Kız elinde siniyle odaya girdi, siniyi kasnağın üstüne bıraktı. Kadın kızla birlikte tulumabaya gidip elimi yüzümü yıkamamı istedi. Tulumabaya gittik. Fanilama iğneli muskayı çıkarmaya çalışıyor, tek elimle çatal iğneyi açamıyordum. Kız "Muskayı neden çıkarıyorsun?" diye sordu. Çişimin geldiğini söyledim. Kız tek elle muskanın nasıl çıkarılacağını gösterdi. Tek eliyle tutup iğneyi açtı, "Helaya girerken, destur de" dedi. Heladan çıktığımda muskayı tekrar omzuma iğneledi. Tulumbanın kolunu çekerken yüzüme hiç bakmadı. Kadının gölgesi penceredeydi, tülün arkasında kıpırtısız duruyordu. Odaya girdik, kız havluyla yüzümü, ellerimi kuruladı, sofraya oturdum. Semaveri almak için odadan çıktığında kadın, "Bugün yukarı çıkacaksın" dedi, "misafirler gelecek".

XXV

"Bir aptallar düellosu. Tanrı da çılgın gibi eğleniyor. Sırf Anselmus ile Gounilone'nin aptal olduklarını göstermek için düşünülemez olmaya karar vermiş Tanrı. Yaratış için ne yüce bir amaç. Daha doğrusu, Tanrı'nın istemim gerçekleştirme eylemi için."

Umberto Eco, *Foucault Sarkacı*

Kadın yeni gelenlerle birlikte odaya girdi, oturanlara baktı, "Gelmeyen kimler kaldı kardeşlikler?" diye sordu. Yeni gelenler kerevette, minderlerde oturacak yer olmadığından halının üstüne diz çöktüler. Kadınlardan biri gelmeyenlerin adlarını saydı. Kadın kapıda duruyordu, "Daha çok var gelmeyen" dedi, "biraz daha bekleyelim". Bir kadın "Belki Ayten gelmeyebilir, kocası istemişormuş" dedi. Kerevette oturan yaşlı kadın üzüntüyle başını salladı, "Çok çekti Aytenim, hâlâ çekiyor. Kocasını çok kızdırmış ona, 'Eve bakmıyorsun, çocuklara bakmıyorsun, varsa yoksa kardeşliklerin, gözün başka bir şey görmüyor' diyor. Babası da kulağını çekmiş, 'Dön bu yoldan' demiş. O zaman Ayten, 'Evimden, erimden, çoluğumdan çocuğumdan dönerim, bu yoldan dönmem' demiş. Demiş de dövmüş babası. Bir de Ayten'in babası hacı, hacı olacak öküze bak. Neler çekti de Aytenim dönmedi, gelir şimdi" dedi. Başka bir kadın yaşlı kadına, "Kadanne, dün merdivenden düştüm, baldırımı ezildi. Ne edeyim?" diye sordu. Yaşlı kadın, "Nas'ın *Menafün*'unda der ki; bir avuç kakulayı, birer avuç sarısabır ve tinermeniyle karıştırıp bir bez içine koyarak ezik yere saracaksın. Hemen iyi olur" diye cevap verdi. Kadın hâlâ kapıda duruyordu, "Fahrünnisa" dedi, "Mesude'yi bana göstermiyorsun, bari Kadanne'den bir derman sor". Köşedeki minderde oturan kadın öne doğru eğildi, "Kadanne, kızım evleneli beş ay oldu, hâlâ çocuğa kalmadı, ne edelim?" dedi; kadının bu konuyu açmasına kızmış gibiydi. Yaşlı kadın cevap verdi: "Ben buna derman söyleyemem, söylerse Şahire söyler. Ama ne zaman gebe kalıp kalmayacağını söyleyebilirim. Şeyh İlessaba'nın *Kitab-ı Rücu's-Şeyh*'inde der ki; bir kadının o geceden çocuğa kalıp kalmayacağını bilmesi için akşam a... bir diş sarımsak sokması gerekir, fitil gibi. Sabah kalktığı anda ağzında sarımsak kokusu varsa rahmi gebelik için uygun zamanda demektir. Eğer iki ay dönene kadar ağzına hiç koku gelmezse çaresini Şahire bilir." Kadın pencereden dışarı baktı, yeni gelenler vardı, karşılamak için odadan çıktı. Kadınlar sırayla yaşlı kadına derman soruyorlardı:

"Kadanne, evimin dibindeki taşlıkta çok kuyruklu var, ne edeyim?"

"*Mücerrebat-t Diribî*'ye göre hindiba ve pırasa suyuyla ellerini yıkayıp akrebi tutarsan sokmaz. Tezkere'ye göre üstünüzde bir parça katran köpüğü taşırsanız akrep yanaşmaz. Soktu diyelim. *Gayetü'l Beyan*'a göre hemen soktuğu yerden kan akıtıp akrebi ezerek yaraya koyun. Akrebi tutamazsanız sümüksüklük veya solucan ezip koyun. Firdevs der ki; sokulan yere sarımsağı ezip lapa halinde basarsanız zehrini alır. *Kenzü's Sthhatü'l Ebdaniye*'ye göre akrep sokmasına incir ağacının sütü iyi gelir. *Kanun*'a göre çamfıstığını incirle dövüp yersen iyileştirir."

"Kadanne, bizim oğlan hâlâ altını ıslatıyor."

"Bunun çaresi çoktur. Tavşan eti yedir. Havlıcan tozunu suya karıştırıp her akşam yatmadan önce bir çay kaşığı içir. Teke tırnağının külünü balla macun et, her gün birer kaşık yedir. Horoz ibiğini kurutup döv, tozunu suya karıştırıp içir. Koluna deve kılı bağla. Birer tutam kereviz tohumuyla akınkarhayı döv, suyla karıştırıp her gün birer kaşık yedir. Pelit bulamazsan andız kökü de olur. Kişnişle lahana tohumunu toz halinde tuzsuz tereyağına karıştırıp yuttur. Yalnızca kişniş de olur, o zaman tereyağı koyma."

"Benim çok başım ağrıyor Kadanne."

"Sıcaklardan mı? Kışın da ağrır mı?"

"Sıcaklar başlayınca peydahlanıyor."

"Serkencebine semizotu suyu karıştırıp iç. Serkencebin yapmasını bilir misin? Balla sirkeyi karıştırıracaksın. Balgam var mı?"

"Yok."

"İyi o zaman, bu terkip yeter sana."

"Benim herifin idrar zorluğu var. Bir de devamlı karnından ağrı çekiyor."

"Sana bir şurup terkiibi vereyim de kocana içir. Rezene kökü kereviz, ayırık kökü, rezene tohumu, kereviz tohumu, anason, sümbül, baldıncık ve mestekiden birer tutam, çekirdeği çıkarılmış üzümünden bir avuç karıştırıp kaynat. Yemeklerden önce bir çay bardağı içir. Karın ağrısı için, nalbanttan el kadar hurda demir al, içinde pırasa haşlanmış suda yedi gün beklet. Sonra demiri çıkar. Suyla toz halinde baharlı tere tohumu, su teresi tohumu,

pirasa tohumu, karabiber, kereviz tohumu, havuç tohumu, turp tohumu, soğan tohumu ve çemen koy. Macun haline getirip yedir. Hem basuru varsa ona da iyi gelir. Bu terkip çok faydalıdır, yel ağrısını da alır."

"Kadanne, benim aklım seninkiyle bir mi? Ben bunları nasıl aklımda tutayım?"

"Aklında ne kalırsa onu yap."

"Kadanne, çocuk ne zaman oluru söyledin de nasıl olmazı söylemedin. Üç ayı döndüm, kan gelmedi daha. Ev bizi almıyor gayrı. Ne edelim?"

Kadınlar soruyu sorana bakıp gülüştüler. Kadın köşede kaldığından bağırarak konuşmuştu. Yaşlı kadın gülererek "Her gece herifin altına yatmazsan a... gidiyor değil mi Gülsüm kızım?" diye sordu. Soruyu soran, "Vallahi benden değil, herifi durduramıyorum" dedi. Gülüşmeler arttı. Kadın gelenleri karşılamak için bahçede duruyordu, gelenler meslerinin lastiklerini kapı içinde çıkarıp çarşaflarıyla odaya giriyorlardı. Yaşlı kadın, "Bunun çaresi hem adamdan olur, hem kadından. Adamın iştahını azaltmak için terkipler var ama onu sonra söyleyeceğim. Önce senin yapman gerekenleri söyleyeyim. Yatmadan önce bir tutam lahana tohumunu suya karıştırıp iç. Bir nane yaprağı yuvarlayıp fitil gibi a... sok. Gidişme, kaşıntı yaparsa nane ve yarpuzu ezip suyuna pamuk sür, pamuğu sok. Susam yağı da olur, kavak veya sarmaşık yaprağı da olur. Firdevs katırın kulak kirinden bir parçayı gümüş bir tabakada taşıyan kadının gebe kalmayacağını söyler. Tezkere'de gelinciğin topuk kemiğini canlı canlı çıkarıp üstünde taşıyanın çocuğa kalmayacağı yazılıdır. Şeyh Ayaş, yatmadan önce kocanın, karısının gebe kalmaması için üç defa a... tükürmesi lazım geldiğini yazmıştır". kadın odaya girdi, "Hay dilini eşek ansı soksun Kadanne" dedi, "içerde çocuk var, görmüyor musun? Kalk bakayım, ben sana misafirler geldiğinde yukarıya çıkacaksın demedim mi?" Kerevetin dibindeki minderde otuyordum, kadınların arkasında kaldığımdan ilk girip çıktığında görmemişti kadın. Kalktım, herkes bana bakıyordu, yüzümün yandığını hissettim. Merdiveni çıkarken yaşlı kadının "Ben onu görmedim Sahire kızım, görsem öyle konuşur muyum?" dediğini duydum. Kızın odasına girip kapıyı kapattım. Sandığın üstüne oturup kollarımı pencereye dayadım. Kız kara çarşaf içinde kapı önünde bekliyordu. Yatağa uzandım. Gözlerimi kapadım, günün aydınlığı gözkapaklarımda ışıltıyor, ne huzurlu, ne rahat...

Karanlık, karanlık da değil, nereden geldiği belirsiz zayıf ışıklar var. Daracık, toprak bir dehlizde emekliyorum. Dehliz çatallanıyor, başka yollara ayrılıyor. Ayrılan yollarda kurukafalar, yanmış iskeletler üst üste yığılmış, birbirine karışmış. İskelet olan dehlizlere girmiyorum. Emekleyerek basık bir odaya çıkıyorum. Odada siyah mermerden bir kabir var. Kabrin kapağına işlenmiş, havaya asılı arabalarda görünmeyen atların gemlerini tutan savaşçıların resimleri var. Yan taraflarına türlü ışık oynaşmaları içinde âlemleri yöneten ve her şeyi orada görüp orada işiten, her şeyden haberli padişahların sarayını, aleviyle muazzam orduları yok eden fil hortumlu, kaplan bedenli, çelik göğüslü ejderleri, yıldızlardaki evleri ve güneşleri birbirine bağlayan yollar gösteren kabartmalar yapılmış. Kapağın üstünde, yüzü ve açık altın kanatları birbirine bakan iki kartalın boş yuvaları duruyor, birileri onları çalmış olmalı. Kabrin kapağını ummadığım kadar kolay açıyorum. Pek zorlanmadığım halde başım dönüyor, gözlerim kararıyor, zayıf ışıklar kararıp açılıyor. Kabrin içine baktığımda altının boş olduğunu, çok aşağılardan geçen bir nehrin dalgalarını görüyorum. Kabirlerin altı, insan öldüğünde çürüyebilmesi ve toprağa karışabilmesi için boş olmalı. Kendimi bırakıp nehre düştüğümde, altımda kıpır kıpır oynaşan şeyin nehrin dalgaları değil de bir merdivenin basamakları olmasını istiyorum ve bunun için dua ediyorum. Lekesiz, pırlı pırlı bir karanlıktayım şimdi, durgun ve çaresiz. Ellerimin dokunabildiği her yer taş duvar. Ayaklarımın altında sonu gelmez bir merdivenin taş basamakları sıralanıp gidiyor. Zaman bedenimin çevresinden alışılmış bir hışırtıyla geçiyor. Aylar, yıllar geçiyor. Karanlık ve taştan oluşan zayıf gerçekle, çaresiz bir beynin ürettiği yaşanması düşünülemez zengin düşlerin birbirine karıştığı bir hayat sürüyorum. Son anda Allah'tan dilediğim merdiven duam yüzünden onun bana bahsettiği sonsuz merdivenden bir cehennem içinde nasıl geçtiği fark edilmeyen ve binlerce, milyonlarca yıl süren bir hayat. Allah, ondan dilediğim merdiveni bana öyle bir şekilde sundu ki; sürekli inildiğinde ya da çıkıldığında hangisi olduğunu bilemediğim ilk basamağa geri dönüyorum. Hareketsizlik düşlere dönüştüğünde, düşlerimde gördüğüm işveli ve davetkâr kadınların kıvrak, ateşli ve yuvarlak bedenlerini örten ipek tül, tanrılara ömür biçen meleklerin ipek tüleriyle değiştiriyorum. Kadın, kıskançlık ve arzu düşleri zamanla uçsuz bucaksız yeşil kırlara, sonsuz ve dalgasız ölü denizlere dönüşüyor. Düşler düşünceye dönüşüyor. En sonunda ya da en başında ne fark eder; sonsuz zamanın esiri ve içinde çaresiz kendine oyunlar arayan, sonsuz varyasyonlarıyla bitmeyecek bir hayatın oyuncusu Tanrı'nın oyunu benimle oynamak istediğini düşünüyorum. İkimizin de çözümünü bulamadığımız bu problemin onu şaşırtacak doğru hamlesini arıyorum. Yok, buna dayanmam. Buna hazır değilim, hiçbir zaman da hazır olamam. Bu yükü kaldıracak kimse yok, bu problem cevapsız. Işık istiyorum, ışık, ışık, bir zerre ışık...

Gözlerimi açtım, gün odada hâlâ. Tül perde açık, pencereden giren rüzgârla dalgalanıyor. Kadınların "Hu Allah, hu Allah" seslerini duyuyorum. Bağırarak kalkıyorum yataktan, kapıyı açıyorum. Kadınların sesleri daha çok duyulmaya başlıyor. Merdiven başında duruyorum, nefes nefeseyim. Bağırarak, nedensizce koşmak, kendimi duvarlara vurmam istiyorum. Dönüp duvarı yumrukluyorum. Sabret, bekle... Bekliyorum. Allah kahretsin, nereden aklıma bulaştı bu, nasıl bir rüya gördüm ben? Kadınların sesleri kesiliyor, odaya dönüp kapıyı kapatıyorum. Rüya hatırladım. Kız orasını öpmemi istiyordu, öperken kafamdan bastırıp beni içeri soktu. Tüm bedenimle girdim içeriye. Yol boyunca emekleyip bir odaya yerleştim. "Çıkmak istiyorum buradan" diye

bağırdım. Kızın sesi geliyordu: "Bekle, seni yeniden doğuracağım." Odada ölümler var, birbiri üstüne yığılmış iskeletler. Yalan, bunları doğurmamışsın işte, ölüp kalmışlar burada. Başka ne gördüm rüyamda? Aklıma bile getirmek istemediğim o korku, o düşünce nasıl gelip bindi sırtıma? Mutlaka bir şeyler görmüş olmam lazım, yoksa korkumu ben hiç düşünmüyorum, aklıma bile getirmiyorum. Korkum bataklık gibi, kenarından bile geçsem çekip alıyor içine. Aklıma bir düştü mü kurtulmak mümkün değil. Başka şeylerle ilgilenmeliyim, kendime oyunlar bulmalıyım. Kadınlar yeniden bağırırmaya başlıyorlar. Pencereye gidiyorum, kız yok. Duvar dibinde mi acaba? Orada olsa sokaktan geçenler şöyle bir bakarlardı mutlaka. Yok işte, gitmiş yine.

Sokak başında iki polis görüldü, eve doğru geliyorlar. Yukarıdan İM polis daha geliyor, duvara yanaşıp gözden kayboldular. Bahçe kapısı açıldı, biri kafasını uzatıp içeriye baktı, geriye dönüp eliyle işaret etti. Bahçeye girdiler. Kadınlar durmaksızın bağırıyorlar: "Hu Allah, hu Allah." Bir polis asmalığın altına girdi, helanın yanındaki eğreti kapıyı açmaya çalışıyor, kapı diğer taraftan sürgülü, açılmıyor. Diğer üçü merdiveni çıkıp kapı önünde durdular, kapıya yakın duran palabıyıklı olanı eğreti kapıyı açmaya çalışan polise "Orada bekle" der gibi bir işaret yapıyor. Başını pencereye uzatıp içeriye görmeye çalışıyor. Kadınların sesi kesiliyor birden, ses kesilince kapıyı yumruklayıp "Sahire, aç kapıyı" diye bağırıyor palabıyıklı polis. Kadınlar hiç ses çıkarmıyorlar. "Cinci Sahire, aç kapıyı" diye bağırıyor tekrar. Kapıya yakın pencereden kara çarşafı bir baş dışarı çıkıyor, "Ne var yine Komiserim" diyor, kadının sesi bu. Adam "Aç kapıyı" diyor, "O kadar ikaz ettik uslanmadın sen". Kadının başı pencereden çekiliyor. Uzunca bir süre sonra kapı açılıyor olmalı ki polisler içeri giriyorlar, yalnızca eğreti kapının yanında bekleyen içeri girmiyor.

Adamın aşağıdan sesi geliyordu ama ne dediğini anlayamıyordum. Yan bahçeye bakan pencereden bakıyorum, polislerden biri yan bahçeye çıkmış, eğreti kapının sürgüsünü açıyor. Orada bekleyen polise "Çıkan oldu mu?" diye soruyor; bekleyen "Yok" diyor, "kimse çıkmadı". Birden bulunduğum odanın kapısı açılıyor, palabıyıklı polis odaya giriyor, hemen arkasında kadın duruyor. Adama "İşte bu sabiden başka kimse yok" diyor. Adam eğilip yatağın altına bakıyor, kapıdan çıkarken söyleniyor: "Bana maval okuma Sahire, kapı içindeki o kadar lastik kimin öyleyse? Nereye girdi bunlar?" Kadının odasını açıyor, yatağın altına bakıyor. Sağ tarafında tabanca asılı, kemerinin arkasına kelepçe sokmuş. Sol tarafında uzun, siyah, tahtadan bir sopa sallanıyor. Deri ayakkabısını çıkarmamış, bastığı yerlerde tozdan izler bırakıyor. Sahanlıktaki dolapları açıp kapatıyor, aşağı iniyor. Kadın onu takip ediyor, ben kadını. Yan bahçeye çıkıp bahçede duran polise "Odunluğa baktın mı, hep oraya saklanırlar?" diye soruyor. Polis "Baktım Komiserim, kimse yok" diye cevaplıyor. Biri büyük odada zıplıyor: "Komiserim, bu odanın altı boş." Birlikte halının iki tarafından tutup kaldırıyorlar, kapak ortaya çıkıyor. Adam eğilip kapağın yarığına elini sokuyor, kaldırıp diğerine kapağı tutmasını söylüyor. Üç basamak inip gözlerini kısarak karanlığa bakıyor, başım kaldırıp gülerek, "Ulan Sahire, neredeyse büyücü olduğuna inanacaktım" diyor. "Şu evi o kadar bastım da bu bodrumu bulamadım ya, yuh olsun bana".

Kadınlar topraklanmış mesleriyle bodrumdan çıkıp ön bahçeye diziliyorlar. Adam, "Hadi bakalım, biraz da karakolda bağırın" diyor. Bahçe kapısından çıktıkları anda kadınlar bağırarak dört bir yana dağılıp kaçıyorlar. Polisler sopalarını çıkarıp kadınlara vuruyorlar, sopayı yiyen yere düşüyor. Kadınlardan biri kaçmıyor, kapı önünde bekliyor, kadın olmalı bu. Polisler yakalayabildikleri diğer kadınlarla birlikte onu da alıp götürüyorlar.

Bir süre sonra bahçeye çıkıp kapıyı kapatıyor, büyük odaya dönüp kerevete oturarak kızı beklemeye başlıyorum.

XXVI

"Sonsuzu anlamaya çalışmak hiç de zorunlu değildir, yalnız hiçbir sınırim bulamadığımız her şeyin sınırsız olduğunu düşünmemiz gerekir."

Descartes, *Felsefenin İlkeleri*

"Benim için yaptın değil mi? Benim için kafanı kapılara vurdun. Annem beni dövünce dayanamadın. Aşkım benim. Çektiğim acılara ortak olmak istedin. Ama olmaz. Çok büyüğüm senden. Sen delikanlı olunca ben ihtiyar olacağım. Sevmezsin beni o zaman." "Severim." "Tazelere sevdalanır beni yüzüstü bırakırsın." "Bırakmam." "Aşkım benim, sen benim biricik aşkımsın ama benim dengim birine varmam lazım." "Sen o adamı seviyorsun." "Hangi adamı?" "Kapı önünde beklerken peşinden gittiğin adamı..." "Yok öyle bir şey, kimsenin peşinden gitmedim ben, sen benim biricik aşkımsın." "Yalan söylüyorsun, beni sevmiyorsun, o adamı seviyorsun." "Hayır aşkım, seni seviyorum, o adam mühim değil. Ben seni seviyorum, derin bakışlarım seviyorum. Sende bir şey var. Hep üzgün gibi duruyorsun. Anneni babam mı düşünüyorsun? Üzülme, ben varım artık, bundan sonra hiç yalnız kalmayacaksın. Ne olursa olsun sen benim biricik aşkımsın. Ne olursa olsun... Aşkım..."

Sustu. Kerevette oturuyorduk, yüzümüz pencereye dönüktü. Kızın kucağına oturmuştum. Kız kollarını karnıma dolamış çenesini omzuma koymuştu. Yanağı yanağıma değiyordu. Yanağı sıcaktı, saçları gül kokuyordu. "Herhalde bugün bırakmayacaklar bunu" diye mırıldandı, "gidip bir daha bakayım." Çarşafını giydi, kapıyı kilitleyip gitti. Gün batmıştı ama ortalık aydınlıktı daha.

Polisler kadınları götürdükten biraz sonra dönmüş, kapının önünde beklemeye başlamıştı. Olanları anlatmak için pencereden kıza bağırdım. Yüzüme anlamsızca bakıp eve geldi. Evi boş görünce şaşırdı, bodrum kapağını kapatıp halıyı düzeltti. Eğreti kapıyı sürgüledi, yan bahçe kapısını kilitledi. Tahtaların, halıların üstündeki ayakkabı, mes izlerini ıslak bezle sildi. Çarşafını giydi, "Sen uslu uslu otur" deyip karakola gitti. Döndüğünde "Belli olmaz, belki bugün bırakırlar, belki yarın. Biz yine de bugün gelecekmiş gibi yiyecek bir şeyler pişirelim" dedi. "Unutma, annem sorarsa polisler gider gitmez eve geldiğimi söyleyeceksin" diye ekledi. Ocak başına inip yemek pişirdik, tencereyi teldolaba koyup odaya girdik. Kerevete oturduğumuzda kızı öpmek istedim, kız başımı itti, belimden yakalayıp kucağına oturttu. Kollarım karnıma dolayıp çenesini omzuma koydu. Yanağı yanağıma değiyordu.

XXVII

"Nihayet yolun sonuna vardın. Efendimiz sana acıdı, çünkü dünya bizim ebedî ikametimiz değildir. Sadece bir süre, efendimizin lütfettiği kadar bir süre ısınmak için buradayız. Ve şimdi seni tahtının yanına, ayaklarının dibine aldı. Orası bizim ebedî yerimiz, hepimiz orada sonsuza dek kayboluruz."

Walter Krickeberg, *Aztek Efsaneleri*

Döndüğünde kerevette otuyordum. Hava kararmıştı. Dağların arasından ay kocaman, yusuvarlak doğmuş, yükseliyordu. Oda karanlıktı. Yüzüm pencereye dönmüştü, odaya bakmaya korkuyordum. Hava kararıp odadaki eşyalar derin gölgeler altında şekillerini kaybettikten, başka şekillere büründükten sonra yüzümü odaya çevirememiştim. Kıpırtısız, nefes aldığım bile belirsiz kerevette oturuyor, pencereden bakıyordum. Kendimi sırtımı döndüğüm karanlığın insafına bırakmışım. Karanlığın içinden çıkıp tepeme de binseler, odanın karanlık köşelerinde boyalı yüzleri, envai renkte paçavradan giysileri, uzun tınaklan ve kırmızı saçlarıyla çengili çalgılı düğün dernek de kursalar yüzümü karanlığa dönmeyecektim.

Ne olursa olsun karanlığa bakma. Cinler karanlıkta yaşar, yatsı okunduktan sonra, sabah ezanına dek karanlık kuytu arıklarda düğün dernek kurup dümbelek çalarlar. Bilerek ya da bilmeyerek kendilerini rahatsız edenlere çok kızarlar. Önce kara kedi suretinde görünüp tiz bir sesle bağırlar, üstlerine gidilirse çarparlar. Bir yanın tutmaz olur, ağzın yılıkıp köpükler içinde kalır. Sakın karanlığa bakma. Ya da insan suretine girip yoluna çıkarlar, "Ağzını aç, diline bakacağım" derler. Ağzını açarsan bir top gibi zıplayıp açık ağzından içine girerler, bir daha da çıkmazlar. İnsanın aklına bulaşırlar, türlü tevatür fikirler aşırlar, insanı çıldırtıp kafasını duvarlara vurdurturlar. Sakın karanlığa bakma. Onlar karanlıktalar, başını çevirip onlarla göz göze gelmem bekliyorlar. Kimi zaman tanıdıkların suretine girerler. Gece kapım çalıp komşunun suretinde gözüne görünürler. "Hani değirmene gidecektik" diye kandırıp buğdayını eşiğine yükletirler. Yolda bakarsın ki komşuna bir haller oluyor, kulakları sivriliyor, ayakları uzayıp kısalıyor, gözleri kırmızıya dönüyor. Ezanı yakın sanmaktasın ama bir türlü gün ağarmıyor. Birden cinlerin düğününde bulursun kendini. Kimilerinin elinde üç kulplu sazlar vardır. Parmaklarında döndürdükleri tokmakların on davula birden vururlar, yeri göğü sallandırır. Kimileri kurumuş sukabaklarını sallayıp çekirdeklerinden nağmeler çıkarırlar. Yüzlerinde kara yarasalar, ateşe durmuş saçlarında semenderler dolaşır. Bedenlerini saran daracık, parlak esvaplar giyerler; kadın mı, erkek mi anlayamazsın. Binlercesi çengilerin karşısında toplanıp kafalarını sallarlar, ellerini yumruk yapıp havaya kaldırır, baş ve serçe parmaklarını dikip karanlığa savururlar. Birbirlerinin üstüne binip bağırlararak düğüne eşlik ederler, giysilerini çıkarıp çengilere atarlar. Zapt altına alınmamış başıboş cinlerdir bunlar. Dirlik düzen bilmezler, sahihsizdirler, insana türlü oyunlar ederler. Sakın karanlığa bakma. Kadının cinleri evin altındaki arıkta eğleşirler. Kadın dualar okuyup çağırıldığında gelirler, "Git" dediğinde giderler. Kadının sözünden çıkmazlar, çıkarlarsa kadın onlara ceza verir, daha olmadı dualar okuyup eritir.

Ama şimdi kadın yok, başıboş kaldılar. Arıktan çıkıp odaya geldiler, minderlere dizildiler tek tek. Başımı onlara çevirmemi, yüzümü dönmemi bekliyorlar. Göz göze gelmek istiyorlar, sakın bakma.

Bahçe kapısı açıldığında, oda kapısına gelip de seslenene dek gelenin kadın mı, kız mı olduğunu bilemedim. Kalkıp karanlığın içinden geçerek geleni karşılamak istedim ama sırtımı döndüğüm karanlığın pusuda bekleyen cinlerinden korktum. Gelen odaya girene dek bekledim, geriye dönüp bakmadım. Evin dış kapısı açıldıktan sonra "Annem gece gelmeyecek, bırakmıyorlar" sözlerini duyuncaya dek nefes bile almadım. Kızın sesiydi bu, döndüm, kapıda durmuş çarşafını çıkarıyordu. "Yakaladıklarını sorguya çekip kaçanların adlarını da almişlar. Zabıt bitmemiş, sabah devam edeceklermiş" dedi.

Yemekten sonra sofrayı kaldırıp bulaşıkları tulumaya koyduk. Ellerimizi yıkayıp odaya döndük. Kız yastığımı, pikemi kerevetin dibindeki mindere bıraktı, lambayı kapı dibindeki taburenin üstüne koydu. "Geç oldu, yat artık" dedi. "Sen de burada yat, korkuyorum." Ellerini uzatıp yüzümü okşadı. "Ağlama, daha buradayım, gergef işleyeceğim." "Ben uyuyunca yukarı çıkacaksın, beni yalnız bırakacaksın." "Çıkmam, işim bitince şuraya kıvrılır yatarım." "O zaman kendi yastığımı, pikeni de getir, ben uyuduktan sonra odadan çıkma." "Tamam, getireyim." Birlikte kızın odasına gidip yastık ve pike getirdik. Kız gergefini eline alıp tabure yanına oturdu. Gözlerimi kapattım, kızın nefesini, ipliğin kumaşın içinden geçerken çıkardığı hışırtıyı dinledim.

XXVIII

"İnsan, biliyorsunuz, mutlak olana, eksiksizliğe, gerçeğe, Tanrı'ya ve tam bir olgunluğa yönelir. Her şeyi kavramak ve kendini bütünüyle gerçekleştirmek; uyduğu ahlak buyruğu budur."

Witold Gombrowicz, *Pornografi*

Uyandım. Uyurken yüzümü duvara dönmüştüm. Lambanın ışığı duvara vuruyordu, beni neyin uyandırdığını bulmaya çalışırken aynı sesi tekrar duydum: "Çıt." Biri ön bahçeye bakan cama küçük taşlar atıyordu. Kızın lambayı alıp ayağa kalktığını, yattığım yere doğru geldiğini hissedince gözlerimi kapattım. Gözkapaklarımdaki ışık kayboldu, kız lambayı söndürmüştü. Gözlerimi açtım, kerevetin üstüne dizlerini koymuş, perdeyi aralamıştı. Ayışığı aralıktan girip yüzünü aydınlatıyordu. Lambayı kerevetin üstüne koyup perdenin ucunu bıraktı. Oda karanlık oldu. Kızın usul adımları kapıya doğru giderken geriye döndüm, belli belirsiz gölgesi açık kapıdan geçti, karanlıkta görünmez oldu. Evin ön bahçeye bakan kapısı gıcırtyla açıldı. Biriyle konuşuyordu, kısık sesleri gecenin içinde dağılıyordu. Kalktım, yavaş adımlarla koridora açılan kapıya gittim. Eşikte durdum, eğilerek kapıdan başımı çıkardım. Kapı ardına dek açıldı, ay ışığı koridoru aydınlatmıştı. Kapı içinde birbirlerine sarılmış ayakta duruyorlardı. Adam kızın dudaklarını öpüyordu. Başını eğip boynuna gömdü yüzünü, kız fısıldadı:

"Yavaş, izi kalacak."

"Hadi içeriye geçelim. Rahat bir döşek yok mu?"

"Şişşt, yavaş konuşsana be. Çocuğu uyandıracaksın."

"Çocuk uyandı zaten, bak."

"Hayvan."

"İçeri girmeyecek miyiz?"

"Olmaz. Polislerin işi belli olmaz, ya bırakırlarsa... Burada..."

Birbirlerine sarılmış halde koridoru boyu boyunca örten yolluğun üstüne devrildiler. Adamın kasketi yere düştü. Adam kasketini duvar dibine iteledi, belinden çıkardığı kocaman bir bıçağı kasketinin üstüne koydu. Ayakları kapıya dönüktü, yüzleri karanlıkta kalıyordu. Kızın eteği sıyrılmış, bacakları adamın beline dolanmıştı, bir ayağını kaldırıp kapıyı iteledi. Kapı duvarlardaki ışığı ve koridordaki her şeyi kararta kararta ilerledi, tam kapanmaya yakınken durdu. Kapının aralığı karanlığın içinde ışıktan yapılmış ince bir direk gibi görünüyordu. Bir süre yalnızca sesleri duyabildim. Gitgide sıklaşan nefes alıp vermelerini, önce kısık çıkan ama sonraları aldırılmazlıkla tonu yükselen birer kelimelik kısa konuşmalarını, inlemelerini, hırlamalarını dinledim. Gözlerim karanlığa alıştıkça koridorun ortasında devinip durulan, yuvarlanıp çarpan, eğrilip doğrulan, kıvrılıp bükülen, ayrılıp birleşen bir şey (iki değil) gördüm. Adamla kız gitmişti, koridorda onlarla ilgisi olmayan ve her türlü hayvanın suretine girebilen başka bir yaratık vardı. Kuyruğunu yakalamak isteyen ve hızla kendi çevresinde dönerek hırlayan kocaman bir köpek önce dallara dolanan bir yılanı döndü, sonra olduğu yerde taklalar atan bir maymun oldu. Korktum, kaçmak istedim. Büzüldüğüm kapı ağzında tutulup kalmıştım, gözlerimi dahi oynatsam yaratığın beni fark edeceğini düşünüyordum. Kıpırtısız yaratığı izlemeyi sürdürdüm. Duvar dibinde kökleri birbirine bağlı, karşılıklı dans eden iki çiçek gördüm sonra. Sapları birbirine dolanıp ayrılan, yaprakları yeşerip dökülen, çelenkleri birbirini öpen iki beyaz lale. Sesler artmıştı, görünmeyen bir çocuk korosu geride bir yerlerde hüznü bir şarkı söylüyor, çiçekler şarkı eşliğinde dans ediyordu. Sonu gelmeyecek çılgın bir hazırlığın sonunda çiçeklerden biri diğerinin içine girdi. Diğer sarsıldı, titredi ve kabullendi. Sana yemin ederim ki benzetme yapmıyorum, böyle gördüm, böyle hatırlıyorum ve böyle anlatıyorum. Çocukların sesleri kesildi. Çiçekler, garip, uzun ve melodisi belirsiz kıvrak sesler çıkarabilen bir saza ayak uydurarak birbirlerinin içinde büyüyüp küçüldüler, yapraklarındaki gözler açılıp kapandı, kimi zaman yanıma kadar gelip uzaklaştılar, sonunda duvar dibine yığılıp kaldıklarında sesler derin nefeslere dönüştü ve kesildi.

Kapı karanlığın içinde sanki kendiliğinden açılıp koridoru aydınlatığında kız ve adamı yolluk üstüne yan yana uzanmış gördüm. İkisi de çıplaktı. Kız adama sarılıp öptü, "Aşkım" dedi, "sen benim biricik aşkınsın". Adamı yana itti, kalkmadan entarisine uzandı, cebinden bez çıkarıp önce bacak arasını, sonra dikkatlice göbeğini sildi. Uzanıp başını adamın koluna yasladı. Adam "Hadi kaçıp gidelim buralardan" diye mırıldandı.

"Hep böyle söylüyorsun, Mesude ne olacak?"

"Bırak onu, ben seni seviyorum."

"Ne yaparız, nereye gideriz?"

"Düşünme bunu, başka memlekette aş mı yok?"

"Bilmiyorum... Bilmiyorum..."

Adam yarı dönüp kızın memesine elini uzattı. Parmağı meme başında daireler çizdi, teninden ayrılmadan aşağılara indi, kızın bacak arasını avuçladı. Başını eğip memesini emmeye başladı. Kız adamın başını itti, doğrulup sırtını duvara vererek oturdu:

"Yuh, şimdi kalktın üstümden."

"Sana doyamıyorum."

"Allah bilir gelmeden Mesude'yi de..."

"Karıştırma şimdi onu."

Adam kızın elini tutup çekti, kız adamın yanına uzandı, yan dönüp başını göğsüne koydu. "Ay beni delirtiyor" dedi. Adamın üstüne çıkıp onu öptü. Adam kızın başını tutarak kendine çekti. Başım dönüyordu, koridordaki her şey silinip değişerek geri gelmeye başladı. Gördüklerim yukarıdan aşağıya doğru inen bir pencereden görünen ve büyük lambaları olan aydınlık bir sokağa dönüştü. Pencere aşağıya doğru kaymaya devam etti, sonra da büyük bir ocak içinde kocaman alevlerle yanan odunlar gördüm. Cehennemdi burası, günahlarımızın bedelini ödeyeceğimiz yer. Cennete gitmeden önce suçlarımıza biçilen zaman dolana dek türlü azaplarla ölüp ölüp dirileceğimiz ilahî cezalar evi. Gözlerimi kapattım, başımı sessizce kollarıma dayadım. Kızla adamın alevlerin içinden gelen feryatlarını duyuyordum. Etleri dilim dilim kesiliyor, her bir parçalan ayrı ayrı ateşe atılıyordu. Dudakları kor demirle dağlanıyor, dilleri kızgın maşalarla çekiliyordu. Bedenleri kaynayan suların içinde sonu gelmez bir azapla kıvranıyor, kimi zaman çığlıklara dönüşen hıçkırıklarla birbirlerine sarılarak ağlıyorlardı. Yaşadıkları acıyı görmemek için biraz uyudum sanırım. Gözlerimi açtığımda kızla adamı çektikleri azapla ölmüş buldum. Yeni azaplar çekmek için tekrar dirilmeyi beklerken kızgın kumların üstünde çırılçıplak sırtüstü yatıyorlardı. Bir zaman sonra kız dirildi. Başını kaldırıp adama baktı, iç çekerek "Peki, ne olursa olsun kaçalım buralardan" dedi.

Kalkıp adımlarımın çıkardığı sese aldırmadan büyük odaya gittim. Yüzümü duvara dönüp mindere uzandıktan hemen sonra kızın yavaş adımlarla gelip başucumda durduğunu, uzun uzun bana baktığını biliyordum ama gözlerimi açmadım. Ne kadar karanlık olursa olsun...

XXIX

"Üç yıl boyunca tanrılığımın özünü aradım ve buldum."

Krilov

Kadın kıza, öğleden sonra kapı önüne çıkmasını, gelenleri geri çevirmesini söyledi. Bu cuma hiç kimseyi kabul etmeyecekti. "Bunlar yine evi gözetler bugün. Allah'sız, kitapsız kâfirler" diye söylendi. Sabaha kadar daracık bir hücrede üst üste oturmuşlardı. Dövmekle tehdit edip kaçanların isimlerini, adreslerini almışlar, gece boyunca birer birer karakola getirip nezarete atmışlardı. Sabah tek tek hücreden çıkarılmışlar, kâfirlerin başına ifade vermişlerdi. Hemen hemen hepsi aynı şeyi söylemişti: "Biz ayın mayın yapmadık, o eve misafirliğe gitmiştik." Polisler verdikleri ifadeleri makinede yeni yazıyla yazmışlar, başparmaklarını mürekkepli beze bastırıp yazdıkları zaptın altına parmak basmalarını istemişlerdi. Parmak basmadan önce başkomiser zaptı onlara okumuş, fakat hiçbirini anlamamıştı. Allah vere de sonradan bir sakatlık çıkmasaydı, kim uğraşacaktı devlet kapısıyla, her gün mahkeme mahkeme kim koşacaktı?

Karnı açtı, sabah namazını kılamamıştı. Kılmıştı da gözleriyle kılmıştı, kaza etse iyi olurdu. Kıza "Öğle yaklaştı, ben namazı kaza ederken sen de bir sofraya kuruver" dedi. Kız dışarı çıktı. Kadın kapı dibindeki minderin üstünde duran seccadeyi serip namaza durdu.

Gelir gelmez kıza çıkmış, polislerin geldiğini haber vermediği için bağırp çağırmıştı. Kız yukarı sokağı kontrol etmek için sokak başına çıktığını, bu sırada polislerin aşağı sokaktan koşarak geldiklerini ve kapıyı tuttuklarını söyleyince azarlamayı kesmiş, "Zaten onlar senin nöbet beklediğini biliyorlardır, üstelik şimdi bodrumu da biliyorlar, başka bir çare bulmak lazım" diye söylenmişti. Kadının namazı kısa sürdü, seccadeyi toplayıp odadan çıktı. Kız elinde sofraya beziyle geldi, örtüyü yere serip kasnağı almak için kerevete doğru emekledi. Kerevetin yanındaki minderde oturuyordum. Kasnağı alıp bana baktı, gülümseyip göz kırptı.

Uyandığımdan beri peşimde dolaşıyordu. Sabah onun sarılmasıyla uyanmıştım. "Aşkım, hadi kalk. Bak, sofrayı hazırladım" demiş, uzanıp dudaklarımı öpmeye kalkmıştı. Başımı yana çevirmiştim hemen, öpmesine izin vermemiştim. Hela kapısının önünde muskamı çıkarmaya çalışırken "Dur, ben çıkarayım" diye yaklaşmış, ciddi bir edayla muskayı çıkardıktan sonra beklemediğim bir anda başımın iki yanından tutup dudaklarımı acıtıncaya kadar öpmüştü. Başımı ellerinin arasından kurtaramamıştım. Heladan çıktıktan sonra muskayı iğneleme bahanesiyle tekrar öptü, tulumhada yüzümü yıkarken arkamdan sessizce yaklaşp bir daha öptü. Beni güldürmeye çalışıyordu ama o çabaladıkça ben somurtuyordum. Her seferinde yüzümü buruşturdum. Sofrada çorba içerken dudaklarımın kenarındaki çorba artıklarını yalamaya kalkınca dayanamayp güldüm, yumuşadığımı zannetti ama ben onun "Aşkım, öp beni" fısıltılarına ilgi göstermedim, eteğini sıyırıp bacaklarını açtığında başımı yana çevirdim, orasına bakmadım. Sofrayı kaldırdıktan sonra gelip yanıma oturdu, zorla sarıldı, debelenmeme rağmen bırakmadı. Kaşlarım çatık, mecburen durulduğumda, "Söyle, akşam ne gördün?" diye sordu; "Bak, söylemezsen akşamları erkenden yukarı çıkarım, karanlıkta kalırsın" diye üsteledi.

Cevap vermeyince sesi yumuşadı, ayaklarına sarılıp "Sen benim biricik aşkınısın, neden böyle yapıyorsun?" diye yalvardı ama kısa süren sessizlikten sonra "Akşam olanlardan annemin haberi olursa seni öldürürüm" diye bağırdı. Kalkıp kerevete oturdu, sinirlenmişti. Her şeyi gördüğümü biliyordu, mindere dönüp yattıktan sonra başucuma gelip uzun süre gözlerimi açmamı beklemişti. Sonra adamın sesi duyulmuştu, büyük odanın kapısına kadar gelmişti, gideceğini söylüyordu. Kız "Kal biraz daha, gitme" dedi. Adam, evden çıkarken kahveye diye çıktığını, biraz daha geç kalırsa kahveler çoktan kapanmış olduğundan Mesude'nin şüpheleneceğini söyledi. Kız sinirlendi, "Hem kaçalım diyorsun, hem de Mesude'nin şüphelenmesinden korkuyorsun" diye bağırdı. Adamın "Çocuk uyanacak" ikazına rağmen bağırarak kovdu onu. Adam odadan çıkarken arkasından koştu. Dış kapıda konuştular bir süre ama ne konuştuklarını anlayamadım. Sonra dış kapı kapandı, yan bahçe kapısı açılıp tulumbadan su çekildi. Kapı içinde bir yerlere sular döküldü. Bir ara gözlerimi açtığımda, karşımda kenarları püsküllü peştamala sarınmış, üstünden yol yol sular süzülen bir çift ayak gördüm ama bunu o gün akşam mı gördüm, yoksa çok uzun zaman önce gördüğüm annemin ayakları mıydı bunlar ya da daha sonraya ait başka bir görüntü müydü, hatırlamıyorum.

Yemekten sonra kız kapı önüne çıkarken, kadın "Gelenlere önümüzdeki cuma gelmelerini söyle" dedi, elinde kitabıyla kerevete oturdu. Mırıldana mırıldana, zaman zaman sesini yükseltip alçaltarak okumaya başladı. Gidip karşısına oturdum, bana gözucuyla bakıp okumasını sürdürdü. "Biliyor musun, ben hiçbir şeyi unutmuyorum." "Anlamadım yavrum, nasıl yani?" "Gördüğüm şeyleri, yaşadıklarımı hiç unutmuyorum. Hepsi aklımda, hep bunları düşünüyorum." "Bu iyi bir şey değil çocuğum, unutmalsın." "Ama unutmuyorum, düşününce sırayla aklımdan geçiyorlar, unutamıyorum." "Birine anlat, unutursun." Anladım, der gibi başımı sallıyorum. Yüzümü pencereye çeviriyorum ama okumasına bir süre ara verip dikkatlice bana baktığının farkındayım. Sonra başını eğip okumasına devam ediyor.

Ben bahçeye bakıyorken kız kapıyı açıp bahçeye girdi, kadına bağırdı; Fahrünnisa Teyze ile Mesude gelmişti. Kadın pencereye çıkıp "Gelsinler, gelsinler" dedi. Kitabı, kaldığı yeri açık kalacak şekilde kerevetin üstüne bırakıp odadan çıktı. Sayfaları sarı renkliydi, açık sayfanın üst tarafında birbirine dik geçen çizgiler içine yapılmış işaretler vardı, altında çizgilerin içindeki işaretlere benzeyen kargacık burgacık şekiller birbiri ardına çizilmişti. Diğer sayfanın tümü çizgilerle küçük kutulara bölünmüş, en alta bir sıra boyunca el ele tutuşmuş, kocaman kafalı, elleri, ayakları çöpten adamlar yapılmıştı. Kutuların içinde öbür sayfadakine benzer işaretler, yuvarlaklar, kimi üç köşeli, kimi ele benzeyen, kimi hiçbir şeye benzemeyen şekiller vardı. Kadınlar içeriye girince kerevetten kalkıp köşedeki mindere oturdum. Gelenlerden birini daha önce görmüştüm, kıza ocak başında kocasıyla yaptıklarını anlatan kızdı bu. Odaya en son kız girdi, kadın kıza, kapı önü nöbetini niye bıraktığını sordu. Kız bu saatten sonra gelen olmayacağını söyledi. Otuz, kırk kişi gelmiş, hepsini geri çevirmişti. Kadın, daha gelen olabileceğini, biraz daha kapı önünde beklemesini söyledi. Kız durdu, bir şey diyecekti, vazgeçti. Elinde tuttuğu üstlüğü kafasına geçirip çıktı. Kadınlar birbirlerine sarılıp bir süre sallandılar. Ayrılıp iki elleriyle birbirlerinin ellerini tuttular, bilinmedik sözler mırıldanıp avuçlarını yüzlerine sürdüler. Mindere karşılıklı oturmada önce kız saygıyla kadının elini öptü, kadın kerevet üstündeki kitabı kapatıp yukarıya çıktı, aceleyle geri döndü, iki kadın polis baskınından söz ettiler bir süre; ibadetin yasaklandığını ve bunun kıyamet alameti olduğunu öne sürdüler; sonra bunca zulmün, bunca baskının Allah'ın devletinin yakın olduğunu dair emareler olduğunu söylediler. Bir zaman suskun kaldılar. Kadın kıza baktı, geldiğinden beri hiç konuşmamıştı. Sonra kadına dönüp meramını anlatmasını, dilinin altındaki baklayı çıkarmasını söyledi.

"Ah Derviş, sen bizim derdimizi bilirsin. Şimdi bir derdimiz daha var. Bununkinin gözü dışarıya kaymaya başladı. Bazı akşamlar, kahveye gidiyorum diye çıkıyor, bilmediğimiz yerlere gidiyor. Dün akşam da gitmiş. Ardından Mesude de çıkmış. Ulviye'nin bahçesinden gizlice bakmış, kahvede yok. Bizim eve gelmiş, biz karakoldayız, evde kimse yok. Başka nereye gider bu adam? Buncağız, çocuğa kalamıyorum, üstüme kuma getirecek diye ağlıyor. Döndüğünde belli etmeden koklamış dün gece, götü başı kadın kokuyormuş."

"Ben sana kaç aydır diyorum, getir bakayım diye. Sen kardeşliğini dinlemiyorsun ki."

"Ah Derviş, ne olursa senden olur."

"Hâşâ. Kızım, erinde azgınlık var mıdır?"

"Vardır."

"Azgınlığının bir nebze kesilmesini mi istersin, yoksa gözünün yalnızca seni görmesini mi?"

"Anlamadım Sahire Teyze."

"Yani biraz kuvvetten kesersek gözü dışarıya kaymaz, sana döner. Ama eskisi gibi olmaz. Belki sen eskisi gibi kalsın ama gözü yalnız seni görsün istersin. Yani belini mi bağlayalım, gözünü mü?"

"Eskisi gibi kalsın."

"Tamam. Utanma kızım, sen onun helalisin. Biz onu haramdan döndüreceğiz. Şimdi, hem çocuğa kalman için, hem de erinin gözünün bağlanması için benden önce senin yapman gerekenler var. Önce yedi gün boyunca yedi kedi doyuracaksın. Devrisi yedi günde yedi çeşmeden yedi yoksula su vereceksin. Sonraki yedi günde de yedi yetimin veya yedi öksüzün işlerine koşacaksın, onlara yardım edeceksin. Yirmi ikinci gün akşam ezanından sonra bana geleceksin. Bunları belledin mi?"

"Belledim. Anne sen de aklında tut."

"Diğer iş için kocanın birkaç tel saç gerekir ama dökülmüşlerden, yastık üstünde kalmışlardan değil, saçından koparacaksın. Kökü diri olacak. O iş için halvet olduğunuzda ya da kavga edip dövuştüğünüzde saçını tutup çek, elinde kalanları sakla, ertesi gün bana gel. Gelirken üç ayrı çeşmeden üç fincan su getir. Belledin mi?"

"Bu daha kolay."

Kadın geriye döndü, "Hadi sen bahçeye çık biraz" dedi. Kalkıp koridora çıktım. Dış kapı açıktı. Pabuçlarım kapı önündeydi, eşiğe oturup pabuçlarımı giydim, damaklarım sıkıştırdım. Merdiveni inip alt basamağa oturdum. Burası gölgeydi. Güneş her zamanki gibi avlunun toprağında parlıyordu. Her zamanki gibi servi yaprakları cılız rüzgârla hışırdıyordu. Ellerim, ayaklarım her zamanki gibi orada duruyorlardı. Ellerim, ayaklarım ne kadar yabancı, benim ellerim mi bu eller, bu parmaklar? Kendimden bir uzantı değil de başka bir şeymiş gibi duruyorlar. Neden unutamıyorum? Daha yürümeyi öğrenmemişken babamın beni yeni belenmiş bir tarlaya oturup yanıma diz çökerek, taşla, gevrek toprakla oynamamı seyredip güldüğünü unutmuyorum. ayaklarım çıplak, babam iki elimden tutup beni kaldırıyor, "Bas oğlum, yere bas, yürü bakalım" diyor. Ayak parmaklarımı kıvrıma kıvrıma yere basmaya çalışıyorum, parmaklarım toprağa gömülüyor. Başka biri mi o? O ayaklar başkasının ayakları mı? Annemle bahçede ördek yumurtası topluyoruz. Ördekler canlarının istediği yere yumurtluyorlar. Her gün annemle yumurta arıyoruz. Onnan üzümünün diplerine bakıyoruz. "İşte Anne, bak bir tane daha, ben buldum değil mi Anne, ben buldum." Annem yumurtayı sepete, diğerlerinin yanına koyuyor. Unutmuyorum işte, çok daha önce evdeki eşyaları iki atlı bir arabaya yükleyip gün doğmadan yola çıktığımızı unutmuyorum. Gün boyu babamın kucağında oturup atların sağrılarını, uçuşan yelelerini seyrettiğimi, hemen yanımda oturan arabacının atlara savurduğu kırbağı, beni sardıkları uzun tüylü battaniyeyi, arabanın kasasında, eşyaların içinde

oturan, saçları eşarbından mahzun yüzüne dökölüp uçuşan, sessiz, ağlamaklı annemi unutmuyorum. Onun geceleri bağırarak uyanışını, evin içinde çığlık çığlığa koşup kendisini duvarlara çarpmasını, yere yığılıp katıla katıla ağlamasını, babamın ona sarılarak "Geçti Semam, geçti gülüm, ağlama" deyişini unutmuyorum. Birisine anlat, unutursun. Kime anlatayım, kim dinler? Kızı çağırıp anlatsam dinler mi? Ya da sen, sen dinler misin beni?

XXX

"Onlar da vaki olanı görmek için dışarı uğrayıp İsa'ya geldiler; kendisinden cin çıkmış olan adamı, İsa'nın ayağı dibinde, giyinmiş ve akıllanmış olarak oturmakta buldular ve korktular."

Albert Camus, *Ecinniler*

Oda kapısından çıkıp ellerimi uzattım, yavaş yavaş korkuluğun olması gereken yere doğru yürüdüm. Elim korkuluğa deyince yoklaya yoklaya merdiven başına gittim. İlk basamağı çıkmıştım ki yan bahçeye açılan kapıdan ışık sızdığım gördüm, kapı aralıktı. Basamaktan indim, elimi uzatıp masanın kenarını tuttum, ışığa doğru yürüdüm. Ayaklarım tahta döşemeden taşla indi, başımı aralığa uzatıp dışarıya baktım. Kapı önündeki taş merdiven, bahçe köşesindeki yemiş ağacı, ocağın karanlık ağı ve duvar boyunca yükselen siyah bacası, merdivenin diğer tarafındaki odunluğun üstünü kapatan şeytan damı belli belirsiz görünüyordu. Duvara dayanıp çöktüm, yüzüm kapı aralığına gelecek şekilde yere oturdum. Taş soğuktu, ayaklarımın altı, kığım üşüyordu. Elimle kapının karanlıkta kalan ardım yokladım, bulduğum nalınlardan birini kığımın, diğerini ayaklarımın altına koydum. Tekrar duvara dayanırken kolum yanımda duran, duvara dayalı leğene çarptı. Leğen tınlayıp iki yana sallandı, sallandı, durdu.

Şeytan damının altından bir gölge çıktı, yemişin altında kayboldu. Ağacın dalları sallandı, gölge duvarın üstünde görünüp diğer tarafa atladı. Bir gölge daha çıktı odunluktan, ön bahçeye doğru gidip gözden kayboldu. Eğilip baksam nereye gittiğini görebilecektim ama kıpırdayınca onların ilgisini çekmekten korkuyordum. Orada oturduğumu görmediler, görseler yanıma gelirlerdi. Demek arıktan çıkıp diğer evlere, sokaklara dağılıyorlar, sabaha karşı dönüp tekrar arığa giriyorlar. Kapı aralığındaki ışık birden gölgelenince nefesimi tuttum. Cinlerden biri tam kapı önüne gelmişti. Uzun esvaplarım savurarak türlü ağır kokularla kapıdan içeri süzüldü, karanlığa girdi. Kapı kendiliğinden, yavaş yavaş kapanmaya başladı, ışık küçüldü, küçüldü, kayboldu. Tam önümde hışırtılar duydum. Hâlâ yanımdaydı, gitmemişti. Gözlerimi kapatıp başımı dizlerimin arasına soktum. Büzüldüm, ellerimle dizlerimi kavrayıp kollarımla yüzümü sakladım. Hışırtılar uzaklaştı, duyulmaz oldu. Merdivende şimdi, belli belirsiz basamakların gıcırtiları duyuluyor. Yukarı çıkıyor, kadının yanına. Ona, ben geldim diyecek, emirlerini bekliyorum diyecek. Kadın işi bitip de onu gönderdiğinde yine buradan geçecek. Bir an önce kalkıp odaya gitmeliyim. Doğrudum. Hiç ses çıkarmamalı, burada olduğumu belli etmemeliyim. Oda kapısına geldim, burası daha az karanlıktı. Dayanamayıp koştum, mindere attım kendimi. Büzüldüm, yüzümü mindere gömdüm.

XXXI

"Sanki cennet yeryüzüne inmiş de ben ikisinin arasında kalmışım, bir iğne deliğinden soluk almaya çalışıyorum."

Lawrence Durrell, *Justine*

Kadın sofradan erken kalktı. Odadan çıkarken kıza, "Elini çabuk tut, öğleye kadar ekmeği bitirelim" dedi. Kız bir iki lokma daha aldı, bana "Doydun mu?" diye sordu. Başımı salladım. Yerde duran demliği sininin üstüne koydu, siniyi alıp odadan çıktı. Siniyi üstü boş olarak geri getirdi. Kasnağı kaldırıp siniyi tekrar sofraya koydu. Kadın elinde tencereyle odaya girdi, tenceredeki unu siniye boşalttı. Ana kız birlikte una su döktüler, bez keselerin içinden başka tozlar eklediler, yoğura yoğura hamur ettiler. Hamuru tencereye koyup bahçeye çıktılar. Ben de arkalarından çıktım. Kız tulumhada siniyi yıkadı, üstünü bezle kurularak ocak başına getirdi. Ocağın kenarına dayalı, yuvarlak, büyük, siyah sacı sacayağının üstüne koydu. Kadın elinde tahta bir kılıç ve yastağa ile ocak başına oturdu, kıza oklava ile kasnağı getirmesini söyledi. Güneş yemişin dalları arasında ısıldıyordu. Bu kılıcı daha önce görmediğim için canım sıkıldı, çok güzeldi.

Kadın tenceredeki hamurdan adam eli kadar parçalar koparıp üstünü sürekli unladığı yastağa koyuyor, oklavayla yuvarlaya yuvarlaya açıp ocağa koydukları sac büyüklüğüne getiriyordu. Kıza "Al" deyince kız hamuru elindeki tahta kılıçla yastağattan alıp saca koyuyordu. Kimi zaman hamur katlanıyor, kız kılıçla hamurun katlanmış yerini açmaya çalışırken yırtılıyordu. Kadın kızıyordu o zaman, kocaya varma vaktinin geldiğini, her altı yemesini bildiğini ama hâlâ saca eklemek koyamadığını, elin adamına karşı yüzünün yerde kalacağını söylüyordu. Hamur saca konduğunda kabarıyor, renk değiştirip yer yer karalıyordu. Zamanında alınmazsa kararan yerler çoğalıyor, kadın yine kızıp söyleniyordu.

Arada bir kadın sacdan yeni alınmış sıcak yufkaya tahta kaşıkla tereyağı sürüp üleştiriyordu. Güneş tepeye yaklaştığında açılacak hamur kalmadı. Yerimizden kalkmadan, kızın içine domates, peynir ve biber koyup hazırladığı dürümleri yedik. Kız tepeleme ekmeği yığılı siniyi kaldırıp eve götürdü, merdiven altındaki dolaptan ekmeği bezini çıkarıp sinidekileri eski ekmeğin üstte kalacak şekilde beze yerleştirdi, ağzını bağlayıp tekrar dolaba koydu. Tulumba başına inip bulaşıkları yıkamaya başladığında ezan sesi duyulunca kadın pencerede görünüp "Geç kaldık, namazı evde kılıp gidelim" dedi. Bulaşıkları birlikte yıkayıp aceleyle aptes aldılar, büyük odada namazlarını kıldılar, çarşaflarını giyinip evden çıktılar. Evin dış kapısını kapatıp kilitlediklerinde, kapının hemen arkasında duruyordum. Kadın evde her yalnız kalışında uzun uzun öğütler verirdi, ama bu kez aceleden hiçbir şey söylemedi.

Koşa koşa kızın odasına çıkıp pencereden baktığımda çoktan bahçeden çıkmışlardı, hızlı adımlarla aşağı sokağı döndüklerini gördüm. Sokak bomboş kaldı. Yan pencereye gittim. Birbiri ardınca sıralanmış kerpiç duvarlarla çevrili bahçelere, ağaçların arasından damlan görünen evlere baktım. Hiç kimse yoktu. İçim daralmaya başlamıştı, nefes almakta güçlük çekiyordum. İşte yine o; onun geldiğini hissedince kendime oyalanacak bir şeyler bulmam gerektiğini düşündüm. Kendimi duvarlara vurduracak cinnetin sınırındaydım, bağırmağa başlamadan önce çıkardığım sesle, hırlayarak odadan çıktım, koşarak kadının odasına girdim. Büfenin camlarını açtım. Kitaplar; kitaplara bakmak sakinleştirebilirdi beni. Rafta yan yana dizili kitaplardan birini alıp rahlenin üstüne koydum, bağdaş kurup oturdum. Sırtımdaydı ama ona aldırıyordum. Daha doğrusu onu umursamıyormuş gibi davranıyordum. Kitabı açtım, kapağın arkasında birbiri üstüne katlanmış kenarların kalktığını gördüm. Kitabın kapağı değildi bu, sarı kâğıtla kaplıydı kapak, kenarlarını açıp kâğıdı çıkardım. Kapağa tekrar bakınca üç ata binmiş üç adam resmi gördüm. Yalın kılıçla üç yolun başında duruyorlardı, kılıçlarını gidecekleri yola doğru uzatmışlardı. Ortadaki adamı ucu çatallı kılıcından tanıdım. Babamın hep anlattığı Hazreti Ali'ydі o. Birden kitabın neyi anlattığını anladım, Hazreti Ali'nin üç yol çengini anlatıyordu kitap. Babamdan dinlemiştim bir kez. Hazreti Ali ve arkadaşları. Diğer iki adam kimdi? Adlarını söylemişti ama hatırlamıyordum. İki Ali daha, biri babam olsun, diğeri de Burgazlı Hoca. Sayfaları çevirdim ama başka resim yoktu kitapta. Kargacık burgacık, karınca gibi yazılar sayfalar boyu ilerliyordu. Sonsuzluk dağının ardında oturup akıl balığ cümle âlemi korkutan, görünmez ve elle tutulmaz cismiyle beyinlere ve ruhlara cinnet aşılayan korkunç canavarı öldürmek için yola çıkan üç adamdı onlar. Yolları üçe ayrılıyordu, her biri ayrı yöne gittiler. Sonra her birinin yolu tekrar üçe ayrıldı. Kendilerine, geri dönüp diğer yolları da aramak sözü vererek yolun birine daldılar ama o yol da üçe ayrıldı. Girdikleri her yol üçe ayrılıyor, o yollarda dünyevî düşmanlarıyla karşılaşıyorlar ama onu bulamıyorlardı. Geri dönüp tekrar arayacakları yolları karıştırdılar, daha önce girdikleri yolları tekrar aradılar, bıkmadan usanmadan aramayı sürdürdüler. Yaşlanıp güçten, takattan düşene dek üçe ayrılan yollarda canavarı aradılar, sonunda vazgeçtiler. Biri umman ucunda, diğeri bir ova kenarında, öteki dağ başında bir evde ömürlerinin sonunu beklemeye başladılar. Bir akşam üçü de evlerinin önüne oturdu; biri engin ummana, diğeri uçsuz bucaksız ovaya, öteki sonsuz semaya baktı. Üçü birden aynı anda ömürleri boyu aradıkları canavarın orada olduğunu gördüler. Tedirginlik, ürperti ve korkuyla kılıçlarının kabzasına davrandılar ama

yenildiler. Ona teslim olduklarında doğru olanı anlamışlardı; hiçbir zaman onu beklemeyeceksin, onu arayacaksın.

Kitabı raftaki yerine koyup siyah ciltli başka bir kitap aldım. Hiç resim olmayan, sarı sayfalı bir kitap, içindeki yazıların etrafı çerçevelenmiş, çerçevelerin içinde bitmek bilmeyen sonsuz bir sarmaşık dal dal uzamış, san, yeşil küçük çiçeklerle bezenmiş, bir sayfanın bittiği yerde kesilip diğerinde devam etmiş. Yazıların arasına yuvarlaklar çizilip içlerine işaretler konulmuş. Kitabın ortasına doğru, ucu üstten dışarı çıkan siyah, enli bir ip bellilik ettiği sayfaların arasında duruyor.

Sarı kâğıtla kaplı kitaplardan birkaç tane indirip kaplarımı çıkardım. Birinin pembe kapağında uyuyan bir genç kız var. Başının üstüne bulut çizilmiş. Bulutun içinde gürbüz bir erkek duruyor. Bir diğerinde yüksek bir minberde oturan, arkasındaki duvara yuvarlak tabaklar içinde yazılar asılmış beyaz sakallı, beyaz sarıklı bir adam, karşısında diz çökmüş, başı eğik insanlara parmağını uzatmış, bir şeyler anlatıyor. İnsanların yanında, sivri kubbeli küçük bir kuleye çıkan, basamaklarına kırmızı halı serilmiş merdiven duruyor. Kuleye beyaz yazılı, yeşil bir bayrak asılmış. Sadece sarı kâğıtla kaplı kitapların kapağında resim var, diğerlerinde yok. Kaplarını çıkardığım bütün kitapları tekrar kaplayıp rafa koydum. Camı kapatırken rafın sonunda yan yatmış o kitabı gördüm, kadının her zaman okuduğu kitabı. İçindeki cinleri uyandırmamak için camı aceleyle kapattım.

Büfenin altındaki kapakları açtığımda, kadının kat kat, düzgünce yerleştirilmiş çamaşırlarının yanında entarimi gördüm. Yıkanmış, katlanıp oraya konmuştu. Demek atmamıştı. Entarimi alıp kapağı kapattım. Büyük odaya indim. Gece onlar yatınca giyebilirdim yeniden, annemle, babamla birlikte olduğum zamanlardaki gibi. Babamın kahkahalarla gülüşünü hatırlıyorum. Leblebi yiyorduk. Bacaklarımı ayırıp haliya oturmuştum. Leblebiyi bülüğüme doğru tutup, "Sen de ye, aç kalma" demiştim de babam bu lafıma çok gülmüştü: "Bu oğlandaki akıl beni öldürecek, kimin aklına gelir?" Şimdi nerede onlar, cennette mi? Sonsuza kadar orada mı kalacaklar? Bunları düşünme, senin aklın ermez. Kimse Allah'a akıl erdiremez. Musa Peygamber'i hatırla, Allah'a "Suretini görmek istiyorum" diye yalvarınca ne oldu? Allah "Sen buna dayanamazsın" dedi; "suretimi sana değil, karşıdaki dağlara göstereceğim, bak ne olacak?" Musa dağlara baktı, Allah'ın sureti dağlara göründü, dağlar ortalarından yarıldılar, tuzla buz oldular. Aklımız ona ermez, suretine gözlerimiz dayanmaz. Allah'a akıl erdirmeye çalışan Yakub'u hatırla. Ummam kıyısında yürürken Cebrail çocuk kılığında göründü ona, elindeki bir tasla ummandan aldığı suyu küçük bir çukura döküyordu. Yakub çocuğa ne yaptığını sorunca çocuk ne dedi: "Ummanın suyunu bu çukura dolduracağım." Yakub güldü, "Hey gafil" dedi, "ummanın suyu bu küçücük çukura dolar mı?" O zaman Cebrail çocuk kılığında sıyrılıp "Ya sen, sen de o küçücük aklına Allah'ı sığdırmaya çalışmaz mısın?" demedi mi? Aklımız ermez ona, akıl erdirmeye çalışan çıldırır, kendini duvarlara vurur. Babam çok akıllı olduğumu söylerdi. "Aklın göstergesi dil, konuşmasından belli. Bir gün Arabacı Cevdet sokaktan geçerken bizim oğlan kapı önünde oynuyormuş. Cevdet 'Ne var ne yok?' demiş bizim oğlana. Bizimki ne dese beğenirsin? 'Teşekkür ederim Cevdet Amca, iyiyiz. Siz nasılsınız, çoluk çocuk iyiler mi?' Cevdet'in gözleri faltaşı gibi açılmış. 'Vallahi' diyor, 'büyümüş de küçülmüş senin oğlan. Ben öyle konuşmasını beceremem.'" Övünürdü babam, güle güle anlatırdı. "Akıllıdır benim oğlum, biraz daha büyüsün, okula gitmeden yeni yazı öğreteceğim ben ona."

Entarimi minderin altına sakladım. Odadan çıkıp kapılan yokladım, ikisi de kilitli. Bahçeye çıkmam lazım, ev içimi sıkıyor, nefes alamıyorum. Odaya dönüp yattığım minderin yanındaki halıyı kaldırdım. Kapağı açıp bodrumdan bahçeye çıkabilirim, aşağıdaki kapı içeriden sürgülü. Arıktaki cinler? Cinler orada mıdır acaba? Gündüz olmaz ki cinler, yatsıdan sonra peydahlanırlar. Elimi kapağın yarığına soktum, çok ağır. Biraz kaldırdım, bıraktım sonra. Kapağı biraz kaldırıncaya beyaz, parlak noktalar çevremde uçuşmaya başladılar. Bunlar cinler mi? Değil, cinler böyle olmaz. Siyah olur cinler, bunlar beyaz. Elimi savurup kovdum onları, dağılıp toplandılar, uçuşmaya devam ettiler. Ya melekse bunlar, küçücük yağmur melekleri? Yağmur yağmıyor ki. Olsun, yağdığında orada kapalı kalmışlardır. Bak şimdi geriye dönüyorlar, onun yanına. Zaten yağmura benziyorlar. Gözlerimi oynattığımda onlar da oynuyorlar. Aşağıda kalanlar oldu herhalde. Kapağı kaldırıp onları da kurtarmam lazım. Kapağı aralayıp bekledim bir süre. Ne kadar çok melek varmış, çıkıp her yanımı sardılar. Oda uçuşan meleklerden görünmez oldu, her taraf önce beyaza, sonra siyaha döndü. Kapağı bıraktım. Minderin üstüne düşmek için gayret ettiğimi hatırlıyorum.

XXXII

"Sepilenmiş derilerin boyun, omuz, kasık tarafları terlemiş, yapış yapıştı; cansız, ölü derisinde bile cinsiyetinin ulvî ateşini saklıyor, bu müebbet yangını ne ölüm, ne bir şey söndüremiyordu."

Mahmut Yesari, *Çulluk*

Cinler çağırıyor, bu ses cinlerin sesi. Bodrumdaki arıkta peydahlandılar, toplanıp düğün dernek kurdular. Kaçmalıyım. Hemen kaçmalıyım. Hızla doğruldum, örtüyü üstümden atıp kapıya doğru gittim. ayaklarım mindere değdi, elimle duvarı yoklayıp kapıyı buldum. Kapı eşiğini geçtim, yan bahçe kapısı ardına dek açık, karanlığın içinde başka bir karanlık açılmış gibi. Sesleri daha iyi duyuyorum şimdi, bahçede toplanmışlar, kimi kedi gibi bağılıyor, kimi ağlıyor. Kadın cinlerinin içeriye girebilmesi için kapıyı açık bırakmış. Bazıları açık kapıdan girip kadının yanına gidecekler. Allah kahretsin, eritsin onları. Kadının odasına gidemem. Belki ben uyanmadan önce yanına giden cinleri vardır odasında. Aşağıda hiç durmam, onlar bahçedeyken tek başıma o odada kalmam. En iyisi kızın odasına gitmek. Sessizce yukarıya çıkıp kapısını yumruklamak. Bahçedeki bağırış inlemeye döndü. Belli etmeden, cinlerin ilgisini çekmeden yukarıyla yukarı çıkmak isterken ayağım basamağa takıldı, düştüm. Artık daha hızlı hareket etmem lazım. Kadının kapısı ardına dek açık, odadaki fitili kısılmış lamba yine de odayı, hatta sahanlığı bile aydınlatıyor. Yanında cinler olsa bile kadın korur beni, tek çare kadına sığınmak. Kız kilitli kapısını açınca dek aşağıdakiler yetişir bana, hem açacak mı bakalım. Koşarak kadının odasına girdim, kadın yok. Rahle her zamanki yerinde duruyor, üstünde açık bir kitap var. Lambayı tabureden alıp yatağın altına baktım. Yatağın altındaki karanlık köşeler, borulara geçirilip bağlanmış, yatağın tellerini tutan uzun yaylar aydınlandı. Allahım, kadın yok, kadını cinler götürdü. Doğrudum. Kızı uyandırmalı. Yüzümü kapıya çevirdim, yürüdükçe sallanan elimde oynayan alev korkuluğun duvara vuran gölgesini kısalttı, odadaki eşyalar sanki yer değiştirdiler. Sahanlığa çıkıp kızın kapısını yumrukladım. Açmıyor. Merdiveni kontrol etmek için başım geriye dönük. Gölgem sahanlığın duvarında kocaman. Tekrar yumrukladım, bağırdım. Ses seda yok. Koluna asılınca kapının zaten açık olduğunu anladım. Odaya girdim, örtüsü açılmış, çarşafı yer yer kırışmış yatak boş. Lamba tutup yatağın, kerevetin altına baktım, yok. Nereye gitti bunlar? Akşam evdelerdi oysa. Geldiklerinde minderlerin üstünde yatıyor bulmuşlardı beni. Kadın bir daha kapağı açmak için uğraşmamam gerektiğini söylemişti bana. Ağırdu çünkü, bir yerimi kıştırabilir, yaralanabilirdim; büyüyünce açarsın demişti. Akşam yemeği yedikten sonra onlar namaza durduğunda bir an önce uyuyabilmek için aceleyle yatmıştım. Onlar namaz kılarırken belli etmeden entarimi giymiştim yine. Kadın kitabını kucağına alıp oturmuştu namazdan sonra; kız gergefte beyaz örtüye kırmızı yapraklar işliyordu. Şimdi nereye gitti bunlar? ikisini de cinler mi götürdü? Allah kahretsin, eritsin onları. Beni de götürecekler. Kaçmam lazım. Sokağa kaçmalıyım. Elimde lambayla aşağıya indim. Dış kapıya çıkan karanlık koridora yöneldim. Koridor boş, kapı kapalı. Kapıya doğru yürürken duvarda asılı kara çarşafın gölgeleri uzayıp kısalıyor. Kapı kilitli. Burada kısıtırlarsa hiç kaçamam. Yan bahçeden kaçabilirim. Onlar yan bahçede. Allah kahretsin. Ne olursa olsun. Onlar bahçedeyse kadın da oradadır, beni korur. Bir de muskam var benim. Muskamı bulmalıyım.

Büyük odaya girdim, iyi, boş, kimse yok. Yattığım mindere gidip örtüyü kaldırdım. Fanılam orada işte, çıkardığımda örtünün altına saklamıştım. İğneyi epey zor açtım, ellerim titriyordu. Muskayı entarime iğneledim. Elimde lambayla yan bahçeye açılan kapıdan çıktım. Taş merdivenin üstünde durdum. Lambayı yukarı kaldırıp tuttum, bahçede kimse yok. Hayır var, odunluğun üstünü örten şeytan damının altında bir baş görünüyor. Kadın bu, yüzü yana dönmüş, yazması başından sıyrılmış, öylece yatıyor. Lambayı merdiven başında bırakıp kadının yanına gittim. Kadının yanına uzandım. Kolunun altına girip sarıldım, yüzümü koltuk altına soktum. Odunluk karanlıktı, ayaklarım odunluğa uzanmıştı. Ayaklarımı kadının eteğinin altına sokup gizledim. Kadına sarıldığım kolum ve yüzüm ıslandı, yapış yapış oldu. Olsun. Toprak soğuktu, üzerimde yalnız entarim vardı, üşüyordum. Olsun. Kadın sıcaktı daha.

XXXIII

"Dönerim tekrar gece olduğunda hüzünlü hikâyeme kahredici bir ısrarla ve daima sağırdır bana Tanrı."

Miguel de Cervantes, *Don Quijote*

Sinekler beni uyandırdığında güneş çoktan doğmuştu. Yüzlerce sinek vızıldayarak uçuşuyordu üstümde. Doğrulup entarimi silkeledim, koluma, yüzüme yapışan sinekler kaçışıp tekrar kondular. Tulumbaya gittim, kolunu kaldırıp indirdim ama su akmadı. Merdiveni çıkıp eve girdim. Masa altındaki güğümlerden birini güçbela taş zemine doğru sürükleyip devirdim. Akan suyla yüzümü yıkadım, kolumdaki kanları temizledim. Merdiven başına çıktığımda gece oraya bıraktığım lambayı gördüm, hâlâ yanıyordu. İnip kadının yanına gittim. Yüzünde sinekler dolaşıyordu, gözlerine, açık kalmış ağzına girip çıkıyorlardı. En çok memesinin altında toplanmışlardı.

Helaya girmeden muskamın iğnesini açtım, tulumbanın üstüne koydum. İşeyip çıktıktan sonra tekrar iğneleyecektim ki vazgeçtim. Kadına doğru attım. Muska kadının üstünde zıplayıp yana düştü, sinekler havalanıp tekrar kondular kadının üstüne. Eğreti kapı açıktı. Ön bahçeye çıktım. Sokağa açılan bahçe kapısı da açıktı.

Sokak boyu yürüdüm. İlk defa görüyormuş gibi evlere, ağaçlara, insanlara baktım. İnsanlar da bana baktı. Yürüdüm evleri, sokakları geçtim. Durmaksızın yürüdüm. Ovaları, tepeleri geçtim. Yürüdüm. Sapsarı bir buğday tarlasına geldim. Yürüdüm, yürüdüm.

O sapsarı buğday tarlasının ortasındayım şimdi, tarlaların ucu bucağı yok. Bulutsuz, mavi gökyüzünün altında yalnız sapsarı başaklar...

Uzanıp gidiyor tarla, göremediğim bir yerde, çok uzaklarda gökle birleşiyor. Rüzgâr ağır başakları savuruyor. Rüzgâr aynı rüzgâr. Kollarımı açıyorum, entarimin etekleri rüzgârda savruluyor.

Gözlerimi kapatıp rüzgâra dayanıyorum.

Kaldırıyor beni rüzgâr.

XXXIV

"Ve bütün bunlar insanlığın bomboş belleğinde sonsuza kadar yankılanacaktı, bütün bunları biliyoruz, ama son karanlığa gömüldüğünde neler duyumsadığını bilmiyoruz."

Jorge Luis Borges, *Yaratan*

Denek bu anlattıklarından sonra beklemediğim bir şekilde görüşmeleri kesti. Nedenini ona sormadım, çünkü bir daha karşılaşmadık. Her zamanki gibi görüşme yapmaya gittiğim bir gün, cezaevi kapısından girerken müdürün beni görmek istediğini söylediler. Müdür kısa konuştu; mahkûm artık benimle konuşmak istemiyordu. Araştırmamın henüz tamamlanmamış bölümleri vardı; seansları tekrar başlatmak için birçok yol denediysem de başarılı olamadım. Bu gelişmeden iki ay kadar sonra deneğin cezası infaz edildi. Bana, içindeki kâğıtta sadece "Zamanımız var, hem de istediğimizden daha çok" yazılı bir zarf bırakmıştı. Böylece akademik kariyerimin ilk araştırması yarım kaldı.

Deneğin bana anlattıklarının büyük bir bölümünü kitaba aldım. Okur kitaba alınmamış bölümlerin neler olduğunu merak ediyorsa, ona elimde, gereksiz detaylardan, aynı olayların başka biçimde ve üstelik birbiriyle çelişerek anlatıldığı yinelemelerden başka bir şey olmadığımı söylemeliyim. Örneğin bir seansta, Sema ile Mesude'nin eşcinsel ilişkilerinden söz etmişti, başka bir seansta ise bu iddiasını reddetti. Oysa anlattıklarını kaydetmiştim, bir sonraki görüşmemizde ona dinlettim ve söylediklerim niçin inkâr ettiğini sordum. Bu kez iki kız arasındaki ilişkiyi inkâr etmediğini iddia etti. Buna hazırlıklıydım, inkâr ettiği konuşmasını kaydettiğim kaseti dinlettiğimde karşı çıkamayacağım bir açıklamada bulundu. İki kız arasında böyle bir ilişki yoktu, yalnızca başka bir hayatından anılar anımsamıştı.

Bir başka görüşmede, o evden ayrıldığı günün sabahı, kadının cesedinin yanından kalktıktan sonra, taş merdivenin üstünde bırakılan gaz lambasını bahçeden çıkmadan önce evin açık kapısından içeri attığını ve evin yandığını anlattı. Bu anlatımındaki tüm detaylar, daha önce anlattığı; anne ve babasıyla kaldığı evin yanışına çok benziyordu. Bu benzerlik yüzünden ilk anlattığı yangının doğruluğunu sorguladım. Böyle bir yangın olmadığımı söyledi, anne ve babası tren kazasında ölmüşlerdi. Daha sonraki görüşmelerden birinde anne ve babasının öldüğü yangının doğru olduğunu, tren kazasında ölenlerin Sema ve birlikte kaçtığı adam olduğunu söyledi. Bu çelişkili anlatımların sonunda yeniden doğrulamaya giriştiğimde bana daha önce Burgazlı Ali Hoca'dan öğrendiğini söylediği, anıların doğru hatırlanmasının olanaksız olduğunu anlatan para meselini yeniden anlattı, üstelik bu kez, meseli babasından öğrendiğini iddia etti. İnsanın hiçbir anısını doğru anımsamayacağı gibi bir iddiaya dayandığı için tüm sorgulama yöntemlerini alaşağı etmişti; daha önce söylediklerini bazen kabul ediyor, kimi zaman da reddediyordu.

Son görüşmelerden birinde, bana anlattıklarının kendisine ait anılar olmadığını söyledi. Hiçbir zaman böyle bir yaşamı olmamıştı. Anlattıkları ona ait şeyler değildi, içinde barınan bir şey, tanımlanamaz bir şey, bunları anlatmaya zorluyordu onu. O şey deneği cinnete ve krizlere sürükleyen şeydi, fizikî bir yapısı yoktu, daha çok beynine ya da ruhuna işlemiş bir hastalıktı. Kimi zamanlar deneğin sırtına bir kambur gibi çıkıp boynunu sıkıyor ve yapmak istemediği şeyleri yaptırıyordu. Kendisiyle iletişim kurmak isteyen herkese kapalı davranıp yalnız benimle konuşmasının nedeni yine onun zorlamasıydı; o şey kendisine yeni bir ruh arıyordu ve o ruhu bulduğunda deneğin ruhunu serbest bırakacağına söz vermişti.

Denek, onun ruhuna çocukluğunda bulaştığını düşünüyordu. Çocukluğuna dair anlatabileceği tek gerçek, isimlendiremediği bu varlığın ilk geldiğinde deneğe söylediği şu bilgiydi: "İnsan ölmek üzereyken ona bir soru sorulur ve bir seçim yapması istenir. Soru şudur: 'Öldükten sonra yok olup gitmek mi istiyorsun, yoksa sonsuz bir yaşam mı?' Kişi bu soruya verdiği cevapla seçimini yapar. Sonsuz bir yaşam isteyen sonsuzluğa gider, yok olmak isteyen ruhunu kaybeder ve çürür." Denek hayatı boyunca bu sorunun cevabını düşünmüştü. Verdiği kararları birçok kez bozmuştu ve halen ne cevap vereceğini bilmiyordu. Deneyimlerinden anladığı kadarıyla zaten çok yakın olan ölümüne dek bir karar da veremeyecekti. Onun, bu cevaplanamaz soruyla kendisini sürekli rahatsız eden bu varlığın, başka ruhlara geçişini sağlayacak öyküleri, onun sufleriyle bana anlatmış olmasına rağmen ruhunu bırakmamıştı; oysa onun benim ruhuma da bulaştığından emindi.

Son görüşmemizde ise, ruhuna bulaşan ve kendisinde panik atağa neden olan varlıkla ilgili anlattıklarının hayalî olduğunu söyledi. Böyle bir varlık yoktu, söyledikleri, diğer tüm anlattığı şeyler gibi onun uydurduğu bir öyküydü. Ona, neden öyküler uydurduğunu sordum. Bana yalnızca daha iyi zaman geçirmek istediğini söyledi. Zamanın kolay geçmesi için öyküler uyduruyordu. O günkü seansın sonunda cezaevinden ayrılırken, sonraki görüşmemizde bana neler söyleyeceğini düşünüyordum. Acaba neleri inkâr edecek ve yeni neler anlatacaktı? Anılarını güvenle saklayacak birine anlatmadan unutmadığımı ve unutmak için anılarını içine sıkıştırdığı öyküler uydurduğunu da söyleyebilirdi; kendisiyle birlikte yok olup gidecek anılar ya da ayrıntılar saklamanın korkunçluğuna inandığını biliyordum. Fakat bir daha görüşmedik.

Sonsöz

"Akıl değirmen taşı gibidir, arasında bir şey yoksa kendi kendini yer."

Türk atasözü

Bu kitabın yazarı ben olmadığım gibi bu satırların da yazan ben değilim; yalnızca böyle bir bölüm olmasını arzulamıştım, okurdan af dilediğim bir son bölüm istiyordum, ondan beklemediğim bir şükran duygusuyla eklemiş olmalı. (Gördüğün gibi bu satırları o yazıyor olmasına rağmen kendisinden halen "O" diye söz etmeyi sürdürüyor.) Şüphesiz bu son bölüm kitabın son bölümü değil, hiçbir şeyin sonu olmadığı gibi. Bir süre sonra kitabın sende devam edeceğini anlayacaksın.

Artık ona sahipsin (ya da o sana sahip), kurtulamayacağın bir hüznün, bir cinnetin var şimdi. Bana söz vermişti, yaşayabileceği başka bir ruh bulursa beni bırakacaktı. Krizlerim sona erecekti. İşime geri dönecektim, karıma ve çocuklarıma kavuşacaktım. Baktığım her şeyde, yaşadığım her anda onu anımsamayacaktım. Ama gitmedi, seni bulduğu halde beni bırakmadı. Hüzün yüzümün çizgilerinden sıyrıldı. Cinnet aklımdan çıkmadı. Kendini çoğaltmak için, seni ele geçirmek için, hepimizin suretinde birleşen O'na ulaşmak ve kabul ettirmek için beni kullandı.

Deneği de aynı şekilde kandırdığını biliyorum, son günlerini huzur içinde geçirmek istiyordu. Ben bu haklı neden için deneği affettim. Okur da beni affetsin. Ben de birazdan kitabı bitirecek olan okura bundan sonraki çekilmez ve zorlu sonsuz yaşamı için yardımı olabilecek birkaç şey söylemek istiyorum.

Ey okur! Kitabı bitirdiğinde aslında kitabın hiç bitmediğini anlayacaksın. Hayır, öyküler içinde öyküler, anlamlar içinde anlamlar sunan şu son dönem edebiyat tavrından söz etmiyorum; bittiğinde başa dönen kısır döngü bir öykü, okuduğun herhangi bir sayfaya bir daha rastlayamadığın sonsuz kum kitabı ya da sonsuza dek anlatılmak zorunda olan Binbir Gece Masalları değil kastettiğim. Tüm bu satırları yazarken, en azından bana ait olan satırlar için (benim değil, ona ait olmayan satırların da olabileceğinden söz ediyor) hiçbir edebî kaygı duymadığımı bilmelisin. Kitap sana yüklediği hüznün ve acı nedeniyle bitmeyecek. Onun yüzünden inandığın ve inandığın için gerçek olan sonsuz yaşamında hep hüznün ve acı yaşayacaksın.

Kitabı bitirdiğinde (hemen değil, bir süre sonra, belki kitabı unutmuşken) bir gece ışığı söndürüp yatağına uzanacaksın. (En sevdiği anlar, kurbanının henüz uykusu gelmemişken yattığı ve karanlığa teslim olduğu anlardır.) Uyumaya çalışırken, kollarım başının altında kavuşturup karanlık tavana baktığında aklına ölüm gelecek. (Bunun kaçınılmaz olduğunu biliyorsun, zaten çoğunlukla bu uykuyu kaçırıcı zalim düşünce aklına düşer.) Yine kaçınılmaz olarak ölümden sonrasını düşüneceksin. Sonrası için neye inanırsan inan, içinden çıkılmaz bir çetrefilin, seni ilk defa korkutacak bir çıkmazın farkına varacaksın. Sonsuzluğun.

Sen yok olup gitsen de geride kalan arkadaşların için, çocukların, torunların ya da onların torunları için, bir zamanlar yaşadığın evin, mahallen, şehrin ve ne olursa olsun bunlardan geriye kalacaklar için, dünya için, kısaca evren için daima var olacak olan sonsuzluğu, bitmeyen süreci algılayacaksın. (Bu bilgiye hep sahip olduğunu düşünüyorsun, şimdiye dek sana korkunç gelmemişti oysa, bu düşünce ilk defa seni korkutuyor.) Ölümden sonra yok olup gitmek bir çıkar yol mu, ruhunun bedenle birlikte çürüyecek olması sana korkunç gelmiyor mu? Yoksa ölümden sonra başka yaşamlara sahip olacak ruhunun sonsuzluğu daha mı çıldırtıcı? Seçimi, daha yeğ tutulabilir olan ölümden sonra tekrar dirilebileceğin ya da sana sonsuz yaşamlar verecek disiplinler doğrultusunda yapabilirsin, hem bu sana düşünsel sürecine müdahale şansı verir; öyle ya, akim ve ruhun her yaşadığın hayatta daha da gelişecek (birçok disiplin bunu öngörüyor), geliştikçe belki bu tuzaktan bir çıkış yolu bulmak olası hale gelir. Sonsuz bir yaşam istiyor musun?

Karar sana bırakılsaydı hangisini tercih ederdin? Ölümünden sonra tümüyle yok olup gitmek mi seni mutlu ederdi, yoksa yeni yaşamlar mı? Karan bir kez vereceksin ve ne denli önemli bir karar verdiğinin farkındasındır sanırım. Çünkü neye inanıyorsan sahip olduğun odur. Karar vermene yardımcı olacak bir anekdot anlatabilirim.

Vakayı Prof. Dr. Ali Mert Kamu'nun yabancılaşma üstüne yaptığı bir araştırmadan alıntıladım. Görüşme yapılan hasta, rehinecilik yapan yaşlı bir kadını öldürmüş ve idama mahkûm edilmiştir. Hasta için araştırma sonucunda, "Toplumsal dayanışma yoksunluğu, yalnızlık, duygusal boşluk ve kişilik oluşumunda düşünsel problemlere karşı savunma mekanizmaları üretememek nedenleriyle suça eğimli hale gelmiştir" teşhisi konmuş. Araştırmanın dipnotlar bölümünde infazın yapıldığı sabahla ilgili bir olay açıklanıyor. İnfazdan önce dinî telkinde bulunmak için bir din hocası hastanın hücrelerine giriyor. Hasta hocayı bir süre dinledikten sonra telkini bölüp, öldükten sonra tekrar dirilip yaşayacağına, suç ve cezaya, günah ve sevaba inanmadığını söylüyor. Rahat bir şekilde ölebilmek için hücrelerini terk etmesini istiyor. Hoca şaşırarak, "Nasıl yani, öldükten sonra tekrar dirileceğine inanmamak, tümüyle yok olup gitmek fikri sana çıldırtıcı gelmiyor mu?" diye soruyor. Hasta

asılmadan önceki son sözlerini orada söylüyor: "Hayır, bana asıl öldükten sonra dirilmek ve sonsuza kadar var olmak fikri çıldırtıcı geliyor."

Kalkıp balkonda bir sigara içebilirsin, hatta evi ısklandırırsan daha iyi olacak sanırım, karanlık seni etkiliyor olabilir. Yatak odandan çıktığında koridorun ışığını aç, evet böyle daha iyi. Şehir ne kadar sessiz değil mi? Evlerin ışıkları yanıyor. Sokaklar, lambalarının ışığı altında bomboş. Ne kadar yalnızsın ve hayat ne kadar anlamsız...

Temel sorun belki de yaşamın anlamının yitirilmesi ve her şeyin bir oyun olduğunun farkına varılmasıdır. Bu kitabın anlattığı illeti taşıyanların birbirinden habersiz bir tarikat olduğu da düşünülebilir; çünkü hepsinde aynı düşünce yapısı görülüyor: Her şeye gücü yeten erk sonsuzluğun esiri olduğunu anlar. Zamanın kolay geçmesi için sonsuz varyasyonları olan oyunlara ihtiyacı vardır. Evrenler ve evrenlerin içinde birbirleriyle sonsuz ilişkileri mümkün olan varlıklar yaratır. Hüznünü unutmak için oyuna katılmayı düşünür; bunun için kendi suretinde insanlar yaratır ve aslında hepsi de kendisidir. Herkes onun bir parçasıdır. Böylece yarattığı oyunun içinde kendini ve mahkûmiyetini unuttur. Sonsuz parçalara ayırdığı Ben'ini, hüznünü, acısını unuttur. Hatta bir süre sonra anlamlandıramadığı zamanla, evrenle, sonsuzlukla baş edebilecek, onları anlamlandırabilecek tek bir erki düşünmeye başlar. Onların yaratıcısı olduğuna inandığı tek bir erk vardır, sorun onun sorunudur ve kuşkusuz cevaplar da ondadır. Bu yüzden erke tapar; aslında erk kendisidir, kendisine tapmaktadır. İlet insana bulaştığında yalnızca bir şey yapar. İnsana kim olduğunu anımsatır. Ona, inandığı erkin kendisi olduğunu söyler.

Bu olanaklı mı? Sen o olabilir misin? O olmak düşüncesiyle baş edebilir misin? Hemen balkondan uzaklaşmalısın. Televizyon seyredebilirsin. Gecenin bu saatinde erotik filmler ya da bitip tükenmek bilmeyen hiçbir işe yaramaz alet edevat tanıtımları vardır, uykunu getirebilir.

En önemlisi de kendinle birlikte olmamaya dikkat etmelisin. Zamanın kolay geçmesini sağlayacak hobilerin olmalı. Koleksiyonculuk, avcılık, kâğıt katlama, bahçe düzenleme, çiçek yetiştirme, hayvan besleme ve daha birçok şey olabilir; hepsi için yeterli, hatta fazlasıyla zamanın var.

Yazmayı denedin mi hiç? Harfler ve harflerin birlikteliğinden oluşturabileceğin sonsuz anlamlar zamanın kolay geçmesini sağlar. Ne üstüne yazacağını bilmiyor musun?

Başkalarına anlatabileceğin bir hüznün mutlaka vardır.